

เรื่องสั้นสำนวนไทย

รวมเรื่องสั้นคณะกรรมการประกวดของสถาบันภาษาไทย

๒๕๓๙

ฉบับ ๓๔๘

จักรพรรดิ

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันดับที่ ๘

เรื่องสั้นสำนวนไทย เล่ม ๒

เรื่องสั้นชนะการประกวดของสถาบันภาษาไทย ๒๕๓๙

สถาบันภาษาไทย
กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันดับที่ ๘

เรื่องสั้นสำนวนไทย เล่ม ๒

สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

© ลิขสิทธิ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๓๙

ISBN 974-268-2429

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

นายสมมาตร มีศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๓๙

๘๐๘.๘๓

วิชาการ, กรม. สถาบันภาษาไทย.

ว - ร

เรื่องสั้นสำนวนไทย เล่ม ๒. กรุงเทพฯ,

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๙.

๑๗๖ หน้า

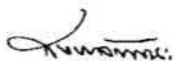
๑. เรื่องสั้น - รวมเรื่อง. ๒. ชื่อเรื่อง.

คำนำ

หนังสือ **เรื่องสั้นสำนวนไทย** เล่มนี้เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นชนะการประกวดของสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ เล่มที่ ๒ จัดเป็นหนังสือชุดความรู้ภาษาไทยอีกเล่มหนึ่งซึ่งสถาบันภาษาไทยได้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่งานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นอันเป็นผลงานของการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ประเภทหนึ่ง

สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ ได้จัดประกวดเรื่องสั้นขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๕๓๔ และได้จัดพิมพ์เผยแพร่เรื่องสั้นที่ชนะการประกวดซึ่งให้ชื่อว่า **เรื่องสั้นสำนวนไทย เล่ม ๑** ไปเรียบร้อยแล้ว ในปี ๒๕๓๙ สถาบันภาษาไทยได้จัดประกวดเรื่องสั้นอีกครั้งที่ ๒ โดยคัดเลือกภาษิตสำนวนไทย ๒๐ หัวข้อมาตั้งเป็นหัวข้อเรื่องเช่นเดียวกับการประกวดครั้งแรก ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ เรื่อง การประกวดเรื่องสั้น เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ คณะกรรมการตัดสินการประกวดเรื่องสั้น ซึ่งมีนางสลุย โรจนสโรช เป็นประธาน ได้ตัดสินเรื่องสั้นที่ชนะการประกวดรวม ๑๓ เรื่อง เรื่องสั้นเหล่านี้สะท้อนความหมายของภาษิตสำนวนไทยได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเสนอแนวคิดที่สร้างสรรค์ใช้ภาษาที่สละสลวยและมีรูปแบบการเขียนเรื่องสั้นที่ดี สมควรอย่างยิ่งที่จะนำไปพิมพ์เผยแพร่ให้นักเรียนและประชาชนทั่วไปได้อ่านเพื่อจะได้แนวคิดนำไปเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต กรมวิชาการจึงได้พิมพ์รวมเล่มเรื่องสั้นที่ชนะการประกวดทั้ง ๑๓ เรื่องนี้โดยให้ชื่อว่า **เรื่องสั้นสำนวนไทย เล่ม ๒** และได้เผยแพร่ไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ รวมทั้งห้องสมุดของหน่วยงานและสถานศึกษาอื่นๆ ด้วย

กรมวิชาการขอขอบคุณคณะกรรมการตัดสินการประกวดเรื่องสั้นที่ได้กรุณาอุทิศเวลาดำเนินการพิจารณาตัดสินงานงานลุล่วงไปอย่างดียิ่ง และขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการประกวด และการจัดพิมพ์หนังสือรวมเรื่องสั้นไว้ ณ โอกาสนี้

(นายสงบ ลักษณะ)

รองอธิบดี รักษาการแทน

อธิบดีกรมวิชาการ

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๓๙

สารบัญ

	หน้า
ไกด์ (ไม้ผี)	
อนวัช อนุสารนี	๑
คนแบบฉัน	
ปิยนุช รัตนานุกูล	๑๓
จอมคน	
อนวัช อนุสารนี	๒๗
ชีวนาโชค	
ดรุณี เดชานุสรณ์	๓๗
บ้านหลังใหม่	
ดรุณี เดชานุสรณ์	๔๙
ประจำกระดุก	
ถวัลย์ มาศจรัส	๖๑
ยาใจ	
เปลว คุณยศยิ่ง	๗๓
เรื่องของลุงสี	
ป้าสาม ปัตกสิน	๘๕

หน้า

ภาวะผู้นำใจ

เฉลิมศรี เข็มทรัพย์

๙๕

ศิลปินเดี่ยว

ถวัลย์ าศจรรัส

๑๐๙

สัมมนาโศก

ถวัลย์ าศจรรัส

๑๒๑

หยาดน้ำตาของป้าสาย

จรรยงค์ พุ่มมูล

๑๓๕

เหตุเกิดวันศุกร์

ถวัลย์ าศจรรัส

๑๔๙

รู้จักผู้เขียน

๑๖๒

ไกด์ (ไม่ผี)

อนวัช อนุสารนี

ตะ ทำอิฐ เคยเขียนเรื่องไกด์ผีจนลือลั่นสนั่นกรุงมาแล้ว และข้อเขียนของเขานี้เองที่ทำให้นักเรียนหนุ่มที่รู้ภาษาอังกฤษๆ ปลาๆ อย่างผมฝึกหัดเป็นไกด์กับเขาตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นมัธยม

การเป็นไกด์ของผมครั้งกระโน้นน่าจะเป็นลักษณะผู้ช่วยไกด์ นั่นคือเดินตามหลังไกด์รุ่นพี่และคอยช่วยเหลือเรื่องนั้นบ้างเรื่องนี้บ้าง เช่น วิ่งซื้อบัตรเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่ง คอยบรรยายเสริมในบางเรื่องที่ไกด์รุ่นพี่ทิ้งจังหวะไว้ในช่วงสั้นๆ ไม่ยาวนาน ทั้งนี้เพราะภาษาไกด์กับภาษาที่เรียนมาตามแบบแผนนั้น เอาเข้าจริงภาษาไกด์เป็นภาษาของปฏิภาณที่ต้องใช้ความฉับไว ไม่ให้นักท่องเที่ยวต้องสะดุดกับสิ่งที่เขาต้องการรู้

“บางอย่างเอ็งก็ดำเนินไป มันไม่รู้หรอก วันหลังค่อยไปค้นคว้าเอา” นั่นคือสิ่งที่ไกด์รุ่นพี่คนหนึ่งสอนไหวพริบ

ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ในตอนนั้นถ้าจะนับอายุก็ตัดฝักันแล้ว ผมว่าผมเป็น
ก็ตัดฝัที่น่าจะอายุน้อยที่สุดก็ว่าได้ และเมื่อไปทำงานจริงๆ ก็รู้ว่า
มันไม่ได้น้อยเฉพาะอายุหรอก มันน้อยไปทุกอย่างตั้งแต่
ประสบการณ์ ภาษา และเนื้อหาที่จะเล่าให้นักท่องเที่ยวฟัง

นั่นคือจุดเริ่มต้นให้ผมกลับมาหามานะเรียนมากยิ่งขึ้น
ค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับพระบรมมหาราชวังมากกว่าเดิม
นอกจากนี้ยังต้องค้นเรื่องเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ
สถานที่สำคัญในแต่ละจังหวัด รวมไปถึงประเพณีต่างๆ อีก
มากมาย

ยิ่งภาษาอังกฤษด้วยแล้วห้องเรียนไม่สามารถสนอง
ตอบศัพท์ที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ได้ทัน ผมต้องหาเอาจากข้างนอก ซึ่ง
ส่วนมากก็ก็ัดรู้พื้นที่ที่ผมไปช่วยนั่นแหละจะสอนภาษาก็ัดให้
ด้วยการเดินตามหลังเขาบ่อยๆ ถามเขาบ้างลักจำเอาบ้าง

ผมทุ่มเทให้กับภาษาอังกฤษมากเป็นพิเศษ เพราะ
รู้แล้วว่าภาษานี้จะใช้หากินได้ในอนาคต โดยเฉพาะกับอาชีพ
ก็ัด ที่ได้แรงบันดาลใจมาจากการอ่านหนังสือของตั๋ ทำอิฐ
ที่เคยเอ่ยถึงไปแล้ว

คงเป็นเพราะผมเน้นไปที่ภาษาอังกฤษมากเกินไป
หรืออย่างไรไม่ทราบทำให้อ่อนค่านวนและภาษาไทยไปโดย

ปริยาย ด้วยเหตุนี้ผมจึงพลาดจากมหาวิทยาลัยของรัฐ
ต้องไปสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

ไถ่ดຸ່ນฟຶ່ທີ່ไปฝึกด้วยหัวเราะก๊ากเมื่อผมบอกดกวิชา
คำนวณกับภาษาไทย “เอ็งนะนาตภาษาไทย” เขาทำหน้า
เหมือนถูกผีหลอก

“ตกจริง ๆ ฟี่” ผมย่ำเสียงละห้อย

“อะไรกัน เห็นมีเรื่องมาแล้วให้ฟังครั้นเครงทุกวัน
ดันตกภาษาไทย” เขามองหน้า “ภาษาอังกฤษล่ะ”

“คงไม่เป็นปัญหา” ผมยี้ดอก

“เออ ตอนที่ฟี่เอ็นทรานซ์ ฟี่ร่วงภาษาอังกฤษ ได้
ภาษาไทย วัดคำนวณ เลยหมดกำลังใจไม่เรียนมาจนทุกวันนี้
หันไปเอาดีทางภาษาอังกฤษ ประกอบอาชีพก็ได้ไม่มีสังกัด
มาจนทุกวันนี้ โลกเราก็เป็นอย่างนี้แหละ อย่าเครียดกับมัน
นักก็แล้วกัน” เขาให้กำลังใจ “แต่เอ็งตกภาษาไทยนี่บอกใคร
เขาคงไม่เชื่อ”

“ตกหลักภาษานะฟี่ ผมท่องไม่ไหว สมาส สนธิ
เอกรรณประโยค อเนกรรณประโยค โฮ้! ฟี่ ผมทำไม่ได้
เด็ดขาด มันตึงกันยุ่งไปหมด”

“แล้วจะทำอะไร”

“เรียนมหา'ลัยเอกชน”

“ก็เอ็งพูดภาษาวิบัติอย่างนี้ไม่ตกก็ไม่รู้จะว่าอย่างไร

แล้ว เขาต้องเรียกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน เรียกเต็มๆ อย่างนี้
รู้ไหม” เขาพูดที่เล่นทีจริงแล้วหัวเราะเสียงดัง “ว่างก็แวะมา
พอได้คำหน่วยกิตหรอก” โก้ดรู้่นพี่แสดงน้ำใจ ซึ่งเขาจะแบ่ง
ให้บ้างตามที่เห็นสมควร แม้จะเป็นเงินไม่มากนักแต่ประสบ
การณ์ในตัวเขานั้นลึคือชุมทรัพย์มหาศาลที่ผมแอบดักตวงมา
โดยไม่รู้ตัว

ผมใช้เวลาเรียนอยู่ ๔ ปีก็จบ จากนั้นก็อาสาสมัคร
ไปเป็นล่ามให้พวกอเมริกันที่อุดรธานีเสียสองปีกว่า พอ
เวียดนามได้แตกกระเจิง อเมริกาวิ่งแนบกลับบ้านไปหมด
แล้วผมก็ไม่รู้จะทำอะไร อยู่รับจ้างแปลจดหมายให้บรรดา
เมียเช่าของพวก จี.ไอ. ที่ยังผูกพันกันอยู่ แต่รายได้ไม่พอ
เลี้ยงตัวจึงคิดถึงอาชีพโก้ดรู้่นมาอีกครั้ง

กลับกรุงเทพฯ หนนี้ผมแวะไปที่การท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย คุยกับผู้ที่มีหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวว่า
แนวโน้มการท่องเที่ยวจะเป็นอย่างไร

“เมื่อสงครามสงบคนจะแห่มาท่องเที่ยวอินโดจีน
อย่างน้อยก็ไปดูสภาพบ้านเมืองวัฒนธรรมและธรรมชาติ
แถบนี้ที่ยังไม่ถูกทำลาย”

“ไม่ถูกทำลาย” ผมไม่แน่ใจในคำพูดของเขา

“สงครามทำลายแต่ชีวิตมนุษย์นะคุณ ไม่ได้ทำลาย

ธรรมชาติมากเหมือนเมืองพวกโรงงานอุตสาหกรรม พวกนั้นตั้งโรงงานที่ไหนปัญหามลพิษตามมาเป็นขบวน ทาบบรรยากาศที่น่าอยู่ไม่ได้ มีก็แต่แถวอินโดจีนนี่แหละที่คนจะแห่กันมาชื่นชมธรรมชาติ ได้ดีไม่อดตายหรอกคุณ” ไม่รู้ว่าเขาให้กำลังใจผมหรือเปล่า แต่คำพูดของเขาก็ทำให้ผมคิดคักขึ้นมาอีกครั้ง

ผมกลับไปหาไ้ด้รุ่นพี่ ปรากฏว่าเขายังคงดำรงความเป็นไ้ด้ด้อิสระอยู่เหมือนเดิม แต่ผมมองอนาคตแล้วก็รู้ว่าไม่นานอาชีพอี้ด้อดต้องถูกกีดกัน เพราะระยะหลังๆ นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นไ้ด้ด้อดก็มีมากเป็นเงาตามตัว และข้อสำคัญไ้ด้ด้อดรุ่นหลังๆ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างยิ่งว่าความรู้เรื่องเมืองไทยของตนเองหลวมโพลกเพลก โดยเฉพาะการบรรยายเกี่ยวกับพระที่นั่งในพระบรมมหาราชวังนั้นบางคนดำน้าเอาตามความเข้าใจของตนเอง ไม่รู้คุณค่าของศิลปะที่บรรพบุรุษได้สั่งสมมา จึงอธิบายให้นักท่องเที่ยวฟังไม่ได้หรือไม่ก็อธิบายไปคนละเรื่องเลย

“พี่ไปสอบเป็นมัคคุเทศก์กันเถอะ” ผมชวนไ้ด้รุ่นพี่ซึ่งหันมามองผมด้วยสายตาประหลาด

“สอบทำไม”

“ผมว่าในอนาคตเขาต้องกีดกันไ้ด้ด้อด...” ผมเกือบจะหลุดปากคำว่า ไ้ด้ด้อด ออกไปแต่ชะงักไว้ทัน “เออ...

อย่างเราแน่นอน”

เขาหัวเราะตอบไล่ผม “พวกนักท่องเที่ยวนี่มีหลายกลุ่ม พวกที่มาเดี๋ยวมาสองคนนี่เขาไม่ต้องการมัคคุเทศก์แบบพิธีการทูตหรอก ค่าใช้จ่ายมันแพง มันต้องไถ่ด้อย่างเราที่พอจะไปหัวหกกันชีวิตกับเขาได้ ซอกแซกได้ทุกซอกทุกมุม มันกว่าไถ่ติดบัตรเป็นไหนๆ” เขาสอนความรู้นอกตำราให้

“หาหลักประกันไว้ก่อนก็ดีนะพี่ เป็นไม้กันหมา”

เขาหัวเราะเหมือนฟังเรื่องขบขัน “ราเชนทร์จะไปก็ไปเถอะ พี่อยู่ของพี่อย่างนี้แหละ” เขาบอกกับผมอย่างนั้น

ผมเสียเวลาไปอบรมและทดสอบความรู้ในการเป็นมัคคุเทศก์ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งร่วมกับมหาวิทยาลัยศิลปากรบ้าง หรือไม่กี่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบ้าง จัดขึ้นครั้งละ ๓ เดือน เป็นหลักสูตรที่ให้ความรู้ครอบคลุมดีมากทีเดียว ทั้งเรื่องจิตวิทยาของคนเป็นไถ่และกิริยามารยาท โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับศิลปะและประเพณีของไทยจำพวกปราสาทราชวัง ซ้อฟ้า ไบระกา หางหงส์ ลักษณะพระพุทธรูปปางต่างๆ ที่จำเป็นต้องอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ อบรมเสร็จก็ทดสอบด้วยของจริงตามสถานที่ต่างๆ ถ้าทำได้ดีก็จะได้รับบัตรมัคคุเทศก์ที่เรียกกันว่าบัตรไถ่

ผมสอบผ่านโดยไม่ยากเย็นนัก เพราะได้ลงสนาม
ความเป็นกัณฑ์ฝีมือนานพอควร เมื่อได้บัตรกัณฑ์มาอีกใบ
อย่างนี้ก็รู้สึกว่าคุณเองเป็นเจ้ามีศาลชั้นมาหน่อย ไม่ต้องคอย
หลบๆ ซ่อนๆ สายตาของบรรดากัณฑ์ที่มีบัตรมัคคุเทศก์อีก
ต่อไป

ผมไปหากัณฑ์รุ่นพี่คนนั้น เอาบัตรให้ดู แกล้ง
ดูแล้วเงยหน้ามองผม “เอ็งนี่มานะดี ยอมเสียเวลาหากินตั้ง
สามเดือน” แกตบกระป๋องให้รู้ว่าสามเดือนที่ผ่านมาไปนั้นแกล้ง
ดูเงินจากนักท่องเที่ยวมาไม่ใช่ใช่น้อยๆ

“พี่น่าจะไปบ้าง” ผมพูดยังไม่ทันจบแกก็ยกมือห้าม

“เรามาแข่งกันหาเงินดีกว่า ดูซิว่ากัณฑ์กับกัณฑ์ไม่
ใครจะหาเงินได้อีกกว่ากัน” พูดแล้วแกก็แยกตัวไปเหมือน
กับว่าบัดนี้เราสองคนอยู่กันคนละโลกแล้ว

โลกของแกคือโลกของกัณฑ์ โลกของผมคือโลก
ของกัณฑ์(ไม่ผี)

รูปแบบการท่องเที่ยวเปลี่ยนไปเร็วมากจริง ๆ
แต่เดิมนักท่องเที่ยวนิยมที่จะเดินทางมาเองเสียเป็นส่วนใหญ่
เดี่ยวบ้าง คู่บ้าง ครอบครัวบ้าง แต่ภายหลังระบบธุรกิจเข้า
มาจัดการในเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นชุดหรือภาษาไกด์
เรียกว่าแพ็คเกจทัวร์ เช่น เที่ยวเมืองไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย

เหมารวมไปเลยว่าที่วันในราคาที่ถูกกว่าเดินทางมาเอง ทั้งยังไม่ต้องจุกจิกกังวลเรื่องที่พัก อาหาร แหล่งท่องเที่ยว หรือถูกหลอกจากบรรดาไกด์ผีทั้งหลาย

ผมนึกถึงไกด์ผีรุ่นพี่ขึ้นมาจับใจ นั่นไง หากเขาเชื่อผมเสียแต่แรก หนทางหากินของเขาก็คงจะสดใสมากกว่านี้

“พี่” ผมพบเขาที่พระบรมมหาราชวัง กำลังจะเอ่ยปากเขาก็ทำท่าเหมือนรู้ว่าผมกำลังจะพูดอะไร

“จะพูดเรื่องเดิมใช่ไหม” เขาหัวเราะมองดูรูปทิวของผมสับกว่าคน ในขณะที่เขาพานักท่องเที่ยวโทรมๆ สองคนผิวเมียมเดินเลี้ยวไปทางพระที่นั่งจักรี

แล้วสิ่งที่ผมวิตกกังวลก็เกิดขึ้นจริงๆ นั่นคือได้มีการออกกฎไม่ให้ไกด์ที่ไม่มีบัตรมัคคุเทศก์เข้าไปในพระบรมมหาราชวัง การเป็นมัคคุเทศก์สังกัดบริษัททำให้ผมไม่ค่อยมีเวลาเป็นตัวของตัวเองมากนัก ต้องเดินทางไปกับนักท่องเที่ยวตลอดเวลา จนลืมเรื่องของไกด์ผีรุ่นพี่เสียสนิท

ผมทำงานต่อมาได้สองปีกว่า บริษัทได้เลื่อนตำแหน่งจากไกด์ให้ไปเป็นหัวหน้าทัวร์ ซึ่งพวกเราเรียกกันติดปากว่าทัวร์สิดเดอร์ เป็นตำแหน่งโก้มากและทุกคนใฝ่ฝันที่จะก้าวขึ้นไปยังจุดนี้

“เราได้รับจดหมายจากนักท่องเที่ยวชมเชยคุณมาตลอด เก็บสะสมไว้สองปี เห็นว่าคุณขยันเสมอต้นเสมอปลาย

จึงตอบแทนด้วยตำแหน่งนี้” ผู้อำนวยการบริษัทกล่าวในวันที่ผมเข้าไปรับตำแหน่ง

ตำแหน่งหัวหน้าทัวร์เป็นตำแหน่งที่ทำงานเบากว่าก็ได้ไม่ต้องคอยวิ่งถามเวลาเครื่องบินเข้าเครื่องบินออก ไม่ต้องคอยตรวจสอบกระเป๋าพนักงานท่องเที่ยว และไม่ต้องวุ่นวายเกี่ยวกับกิจกรรมอื่นๆ ที่สับสนอยู่ตลอดเวลา

หัวหน้าทัวร์มีหน้าที่คอยดูแลว่า ได้ทำงานดีหรือไม่ มีสิทธิที่จะสั่งย้ายก็ได้ถ้าเห็นว่าเขาทำงานบกพร่อง จากนั้นก็นั่งเป็นราชาไปกับกรุ๊ปทัวร์ ปล่อยให้ไกด์ทำหน้าที่ของเขาไปเมื่อได้เวลาเหมาะสมๆ ก็ยืนยืดอกให้ไกด์แนะนำว่าใครคือหัวหน้าทัวร์ที่จะพานักท่องเที่ยวไปพบกับความสุขตามสถานที่ต่างๆ แล้วก็ชักทายนักท่องเที่ยวด้วยลีลาของแต่ละคน

การเป็นหัวหน้าทัวร์ดีตรงนี้ ตรงที่งานเบาสบายและได้เดินทางทั่วทั้งในประเทศและต่างประเทศทั่วโลก จะเอาสักกี่รอบก็ได้ ทั้งเงินเดือน ที่อยู่ที่พักกินก็แสนสะดวกสบายไปทั้งหมด เพราะไปถึงไหนบรรดาโรงแรมก็โอ้ออเอาใจหัวหน้าทัวร์มากกว่าใคร

วันหนึ่งผมได้รับแจ้งว่าจะมีไกด์รุ่นเก่าแต่เพิ่งได้รับบัตรมัคคุเทศก์มาทำหน้าที่แทนคนเก่าโดยไม่ได้ให้รายละเอียดมากกว่านี้ วันนั้นเป็นรายการทัวร์รอบเช้าที่พระบรมมหาราชวัง ไกด์ใหม่มาที่บริษัทก่อนเวลานัดเล็กน้อย พอเขา

เห็นผมนั่งอ่านหนังสือพิมพ์ก็ตกใจเล็กน้อย

“ราเชนทร์” เขาเรียก

“อ้าว! พี่ชม มาอย่างไร” ผมตกใจดีใจที่วันนี้
สวมเครื่องแบบไก่ดีบริษัทใหม่เอี่ยม

“มาเป็นไก่ดีใหม่นะซี” เขาหัวเราะไม่เต็มเสียง และ
เมื่อมองดูเครื่องแบบผมก็ถามเบาๆ “อยู่บริษัทนี้หรือ” ผม
พยักหน้ารับด้วยความดีใจ

“ใครเป็นหัวหน้าทัวร์รายการนี้ไม่รู้ พี่จะมาเป็นลูก
น้องเขา” เขายื่นรายการทัวร์พระราชวังรอบเข้าให้ดู

ผมถอนใจยาว “ผมเองแหละพี่” ผมขยับให้เขานั่ง
ข้างๆ ผม แต่พี่ชมล้งเลเล็กน้อย “พี่น้องตรงนี้แหละครับ
เหมาะแล้ว”

เขานั่งที่เก้าอี้อีกตัวหนึ่งอย่างสงบเสงี่ยม “โลกนี้ไม่มี
อะไรแน่เลยนะ เซนทร์เตือนพี่แล้ว พี่มัวแต่ตะแบง ไก่ดีผี
หากินยากเข้าทุกวัน” ผมนั่งฟังและพยักหน้าให้เป็นกันเอง
ที่สุด

“ไม่กี่ปีเซนทร์ก้าวหน้าไปมาก พี่ยังวิ่งทำงานงูๆ
อยู่ทุกวัน หนักก็หนัก เข้าตำรา รักดีหามจั่ว รักชั่วหามเสา
แท้งๆ เซนทร์ พี่หามแต่เสา” ใบหน้าพี่ชมหม่นๆ ไป

“ไม่เอาน่าพี่ชม” ผมให้ข้อคิด “อย่าเอาปัจจุบันกับ
อนาคตจวมอยู่กับอดีตเลย โน่น ลูกค้าของเรามาแล้ว จัด

ไม่ได้เตี้ออกมาใช้เต็มที่เลยนะพี่ ผมตั้งใจจริง ๆ ที่ได้ร่วมงานกับพี่”

“จริงหรือ” พี่ชมชักยิ้มออก

“จริงซี” ผมเดินโอบไหล่พี่ชมไปขึ้นรถ แรก ๆ พี่ชมเหมือนจะเกร็งตัวเล็กน้อย แต่สักประเดี๋ยวก็คลาย สีหน้าเบิกบาน

“สนุกแน่ราเชนทร์” น้ำเสียงของอดีตไกด์ผิวดำหนักแน่น เชื่อได้เลยว่าทัวร์เที่ยวนี้จะได้ทั้งสาระและความสนุกสนานอย่างไม่ต้องสงสัย

คนที่จะต้องทำงานหนักย่อมไม่ใช่ทัวร์ลีดเดอร์แน่นอน โน่นไกด์รุ่นเก่าซึ่งกำลังเริ่มต้นทักทายนักท่องเที่ยวที่นั่นต่างหาก ส่วนผมนั่งคิมนั่งฝืนอะไรเรื่อยเปื่อยไปพลางก่อน รอสักประเดี๋ยวก้อยยืดอกให้ไกด์แนะนำให้นักท่องเที่ยวรู้จักว่าผมเป็นใคร เพื่อกล่าวทักทายพวกเขานิดหน่อยแล้วก็ปล่อยให้ไกด์ทำหน้าที่ไปจนจบรายการ

คนแบบฉัน

ปิยนุช รัตนานุกูล

‘ความสวย’ เป็นสิ่งเดียวที่ทำให้เพลินเชื่อมั่นในตนเองมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย ไม่ว่าเพลินจะทำอะไร เพลินไม่จำเป็นต้องตั้งใจหรือลงทุนลงแรงอย่างเต็มที่ เพราะคนอย่างเพลินนั้นใครๆ ก็รู้ว่าเธอมีความสวยอยู่เป็นทุน เพลินไม่เคยทำอะไรแล้วดูน่าเกลียดหรือทำอะไรผิด เพราะแม้แต่พ่อของหล่อนก็ไม่เคยเมียนติ ทั้งๆ ที่เพลินก็ทำผิดเช่นเดียวกับพี่ๆ น้องๆ คนอื่นๆ

“ผิวมันผ่องออกอย่างนั้น หนูไม่อยากให้มันเป็นร่องเป็นรอยเสียตั้งแต่เด็ก”

แม่เองก็เลี้ยงเพลินมาอย่าง รั้นไม่ให้ไต่ ไรไม่ให้ตอม ตลอดเวลา ๑๔ ปีที่ผ่านมา เพลินได้รับการเลี้ยงดูอย่างปกป้องเป็นพิเศษ และไม่ต้องทำงานหนักเพราะเพลินเป็นที่มาของชื่อเสียงในครอบครัว

“ลูกสาวแม่พริ้งคนนี้งามจริงๆ” แม่ภาคภูมิใจกับ

คำชมเหล่านี้มาตั้งแต่เพลินเกิด และเป็นที่รู้กันทั้งหมู่บ้านว่า ทั้งหน้าตา รูปร่าง ผิวพรรณของเพลินนั้นงามไม่มีที่ติ คำชื่นชม และคำรำลือไม่ขาดระยะตั้งแต่เป็นเด็กหญิงจนเป็นเด็กสาว ทำให้เพลินยิ่งทวีความมั่นใจมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะหล่อนรู้สึก ว่าตนเองนั้นอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบกว่าพี่น้องและเพื่อน ๆ รุ่นราวคราวเดียวกันมาตั้งแต่ไหนแต่ไร เพลินสวยเสียอย่าง ทำอะไรก็ดูดีไปหมด ความเชื่อมั่นในการตัดสินใจแสดงออก อีกครั้งในตอนเย็นวันหนึ่ง เมื่อเพลินเอยกับพี่สาวที่กำลังเท หยวกกล้วยผสมรำข้าวลงในรางอาหารหมู

“ตั้งแต่พรุ่งนี้เป็นต้นไปฉันจะไม่ไปโรงเรียนแล้วละ พี่พริ้ม”

“อะไรนะ เพลินจะไม่ไปโรงเรียนเธอ” ดวงตาบน ใบหน้ารูปสี่เหลี่ยมคางหมูของพริ้มแสดงออกถึงความตื่นตระหนกไม่น้อย ในขณะที่เพลินกำลังนั่งดูเรียวน้ำรูปไข่ ของตนบนผิวนอกของหม้อที่หล่อนได้ขัดไว้จนขึ้นเงา พลังตอบคำถามของพี่สาว

“จริงๆ จะพี่ ฉันไม่อยากทนฟังเพื่อนมันพูดว่า ด้รมเมเยอร์ไม้หนึ่งของโรงเรียนอย่างฉันมีบ้านเป็นเล้าเปิด เล้าหมู เหม็นสาบจะตาย”

“ไม่ไปเรียนแล้วจะสอบผ่านรี แกยังไม่จบ ม.๒ ด้วย ช้านะเพลิน”

“ไปหรือไม่ไปสำหรับฉันมันก็ค่าเท่ากันนั่นแหละพี่ ไปเรียนแล้วฉันไม่เห็นจะได้อะไรกลับมาเลย สู้นอนอยู่บ้าน ดีกว่า ค่ำรถไปกลับก็ไม่เปลือง”

“นี่ແກ່กลัวเพื่อนล้อหรือว่าแค้นขี้เกียจกันแน่ พี่อยาก จะเรียนจะตายแต่กลับไม่ได้เรียน แต่แถมมีโอกาสได้เรียน กลับไม่ไปเรียน”

พริ้มเป็นลูกสาวคนโตจึงต้องออกจากโรงเรียนตั้งแต่ จบ ป.๖ พริ้มกลายเป็นกำลังสำคัญในการหารายได้มาจุนเจือ ครอบครัวและดูแลน้องๆที่ยังเล็กอยู่ พริ้มเป็นพี่สาวคนเดียว ที่สนิทกับเพลินมากที่สุด ทั้งๆ ที่ไม่มีใครเชื่อเลยว่าพริ้มเป็น พี่สาวของเพลิน เพราะเธอรูปร่างท้วม ตัวดำ ผมหยิก ไม่มีอะไรสวยเทียบกับเพลินได้เลย

“ก็ทั้งสองอย่างนั่นแหละพี่พริ้ม ทั้งเบื่อเรียนเบื่อเพื่อน ครูสอนอะไรก็ไม่รู้ น่าเบื่อ ฉันรอให้ใกล้สอบค่อยไปดีกว่า หยุดนอนอยู่บ้านสักสองอาทิตย์”

“แล้วคะแนนก่งคะแนนเก็บ เกรดสะสม ทำไมไม่ทำให้เยอะๆ เข้าไว้ จะได้รับเลือกเรียนมัธยมปลายโรงเรียนดีๆ วางแผนไว้เสียเนิ่นๆ มันดีรู้ไหม”

“วางแผนอะไรมากมายพี่พริ้ม คนอย่างฉันเอาแค่ สอบผ่านก็พอใจแล้ว”

ไม่มีอะไรต้องเผื่อไว้เพื่ออนาคตสำหรับเพลิน

หล่อนใช้เวลาให้ผ่านไปอย่างเรื่อยเปื่อย นอนฟังวิทยุบ้าง อ่านนิตยสารบันเทิงบ้าง ไม่มีอะไรรีบร้อน จนกระทั่งวันสอบมาถึง เพลินจึงเริ่มหันมาหยิบหนังสือเรียนขึ้นอ่าน แต่ก็อีกนั่นแหละ เพลินอ่านหนังสือโดยกะให้เพียงพอแค่สอบผ่าน ถ้าอ่านมากกว่านั้นหล่อนเกรงว่าจะหนักสมองเกินไป เพลินไปสอบด้วยความเชื่อมั่นเหมือนเช่นทุกครั้งที่เพลินคิดจะทำอะไรสักอย่าง และแน่นอน วันสอบคือวันที่เพลินต้องสวยเป็นพิเศษเพื่อเพิ่มพูนความเชื่อมั่นที่มีอยู่ในตัวเธอ

....และผลการสอบก็คือ

“ฉันสอบตกสองวิชาจะพี่พริ้ม ภาษาอังกฤษกับวิทยาศาสตร์” เพลินรายงานพร้อมยื่นใบประกาศผลการสอบให้กับพี่สาวโดยไม่มีวีแววของความวิตกกังวลแต่อย่างใด ต่างจากพริ้มซึ่งทำตาโตเหมือนไข่ไก่เมื่อเห็นเกรดศูนย์ทั้งสองตัวของน้องสาว และเกรดที่เหลือเป็นเลข ๑ ทั้งหมดเรียงกันเป็นแถวอย่างเป็นระเบียบ

“เกรดร่อร่อยอย่างนี้ทางโรงเรียนเขาจะให้แถมเรียนต่อหรือเพลิน”

“เรียนไม่ได้ฉันก็ไม่เรียน คนแบบฉัน..ไม่จำเป็นต้องแคร์ใคร ” เพลินจำคำพูดนี้มาจากนางเอกละครในทีวี

“ไม่เรียนหนังสือแล้วแถมจะทำมาหากินอะไรล่ะเพลิน
เลี้ยงเปิดอย่างพี่น้องเธอ”

เพลินตอบทันทีด้วยน้ำเสียงเฉียบขาด “ไม่มีวัน
มีความสวยอยู่กับตัวกลัวอะไร” เพลินเซ็ดหน้าขึ้นและพูดต่อ
อย่างมั่นใจ “คนแบบฉันเอาตัวรอดได้อยู่แล้ว ไม่เชื่อพี่คอยดู”

‘ขอให้รอดได้ตลอดรอดฝั่งจริงเถอะ จะเป็นบุญทั้ง
ตัวแถมเองและตัวพี่ด้วย เพราะฉันเองจะได้ไม่ต้องหาเลี้ยงแถม
จนแก่เฒ่า... น้องเพลินเอ๊ย ’ พรีมภาวนาในใจ

หลังจากออกจากโรงเรียนเพลินกระโดดขึ้นเวทีแห่ง
ความงามอย่างเต็มตัว เวทีแรกที่เป็นเวทีเปิดตัวทำให้
ความงามของเพลินเป็นที่รำลือทั่วทั้งจังหวัด ไม่ใช่รู้กันแต่ใน
หมู่บ้านเหมือนที่ผ่านมา คือเวทีประกวดเทพีสงกรานต์
ประจำจังหวัด

เพลินยังจำได้ถึงวันที่คุณอาภรณ์มาพบตัวเพลินเข้า
โดยนำเล็กน้องสาวของแม่เป็นคนพามา “แหม ! น้องเพลิน
นี้สวยไปทุกๆ อย่าง ทั้งตาจมูกปากได้รูปสวย รูปร่างก็ใช้ได้
ทีเดียว ส่วนผิวพรรณอย่างนี้พี่รับประกันได้เลย ถ้าปีนี้
ไม่ได้ตำแหน่งนางงามผิวเนียนพี่จะเลิกอาชีพพี่เลี้ยง
นางงามให้ดู พี่ปั่นมาแล้วไม่รู้ก็ร้าย รายไหนรายนั้นไม่เคย
พลาด”

“คำ ฉันรู้ว่าคุณอารมณ์ตาถึง” น้ำเล็กสับสนุน
“ถือว่าช่วยเหลือเด็กจนๆ อย่างนั่งเพลินให้มือนาคตักก็แล้วกัน”

“อย่างนั่งเพลินนี่นะคะ เอาไปแต่งอีกนิดหน่อย
เท่านั้นเองซื้อครั้นจะสวยจนจำไม่ได้ ฝึกฝนบุคลิกกันอีกหน่อย
รับรอง จากดินกลายเป็นดาวเชียวละ”

เวทีแล้วเวทีเล่าที่เพลินถูกส่งเข้าประกวด เพลินไม่เคยพลาดรางวัลแม้แต่ครั้งเดียว สำหรับคนอย่างเพลิน
หล่อนรู้สึกเฉยๆ เสียแล้วกับตำแหน่งที่ได้รับ ความดีใจครั้ง
หลังๆ อาจจะน้อยกว่าการได้รับตำแหน่งครั้งแรกของเพลิน
เมื่อครั้งประกวดธิดานพมาศของงานวัดในหมู่บ้าน ตอนนั้น
เพลินแสดงสีหน้าระรื่นตามประสาเด็กหญิงวัยเจ็ดขวบออก
มาอย่างจริงใจ แต่การแสดงสีหน้าปลาบปลื้มจนน้ำตาเอ่อล้น
ของสาววัยใกล้จะยี่สิบเหมือนตอนนี้นั้น เพลินถือว่าเป็น
หน้าที่ของนางงามเมื่อได้รับตำแหน่งมากกว่า เพื่อให้สมกับ
การรอลุ้นของคนดูและความยิ่งใหญ่ของตำแหน่งที่ได้รับ

หลังจากที่กวาดถ้วยรางวัลได้มาหลายๆ จังหวัด
เพลินก็เริ่มรู้สึกว่าการเป็นนางงามอยู่ในส่วนภูมิภาคเช่นนี้
ไม่มีอะไรน่าตื่นเต้นอีกต่อไป เพลินเริ่มใช้จ่ายเงินที่หามาได้
อย่างเมามัน เทียวกับเพื่อนบ้าง ซื้อเสื้อผ้า เครื่องสำอางบ้าง
ส่วนที่เหลือก็ซื้อของใช้ฟุ่มเฟือย เช่น วิทยุ เครื่องเสียง

สเตอร์ไออดีตลำโพงและวีดิโอคาราโอเกะ เพราะเพลินชอบร้องเพลงมาตั้งแต่ไหนแต่ไร

“เพลิน แกน่าจะซื้ออะไรที่เป็นชิ้นเป็นอันบ้าง เก็บเงินไว้ซื้อที่ดินเล็กๆ สักแปลง วันหน้าวันหลังลำบากขึ้นมาจะได้ใช้ให้เป็นประโยชน์” พร้มเสนอ

“คนแบบฉันมีวันลำบากด้วยหรือพี่พร้ม ไม่ต้องตัดสินใจก่อนใช้หรอกนะ วันนี้มีกินก็กินเสียให้พอ แล้ววันหลังค่อยกลับมาจนใหม่ แต่คนแบบฉันคงไม่มีวันหน้าหรือวันหลังหรอกนะ มีแต่วันนี้ที่ทำงาน มีเงิน แล้วก็จ่ายเงิน มีความสุขจะตายไป”

แล้วพร้มก็ต้องจำนนต่อคำพูดของน้องสาว เพราะดูเหมือนว่าโชคยังคงเข้าข้างเพลินเสมอมา เมื่อคุณอาภรณ์ตัดสินใจพาเพลินเข้ากรุงเทพฯ เพื่อส่งเข้าประกวดเวทีระดับชาติ นำมาซึ่งความตื่นเต้นภาคภูมิใจของทุกคนในบ้านในหมู่บ้านและจังหวัด

เพลินเข้าไปฝากเนื้อฝากตัวกับป้าประไพศรี และพักอยู่ที่นั่นเช่นเดียวกับหญิงสาวรุ่นราวคราวเดียวกับเพลิน ซึ่งต่างเดินทางมาไกลแสนไกล บางคนมาไกลจากต่างประเทศ เพื่อมากินนอนอยู่ที่นี่ และฝึกซ้อมอย่างหนักก่อนขึ้นสู่เวทีที่ยิ่งใหญ่ที่มีผู้รอชมทั้งข้างเวทีและทางบ้าน

ด้วยความฝันเดียวกันคือเจ้าของตำแหน่งความงามระดับประเทศ ทำให้สาวงามเหล่านั้นทุ่มเทฝึกซ้อมอย่างหนักบางคนถึงกับให้แพทย์ตัดอวัยวะตรงนั้นนิดตรงนี้หน่อยเพื่อให้ตนเองนั้นงามไปเสียทุกส่วนในเรือนร่าง ส่วนเพลินนั้นนับว่าโชคดีเพราะไม่ต้องไปจัดเสริมเติมแต่งอะไรมากนัก เพราะผู้หญิงอย่างเพลินนั้นงามพร้อมไม่มีที่ติอยู่แล้ว ยิ่งได้แต่งตัวชุดไทยโบราณก็ดูงามสมราวกับนางในวรรณคดี

พริมได้รับข่าวคราวจากน้องสาวเป็นระยะ ๆ ผ่านทางจดหมาย

พี่พริมที่รัก

บอกทางบ้านด้วยว่าฉันสบายดี อยู่บ้านคุณป้า ประไพศรีสะดวกสบายกว่าบ้านเราเยอะ ตอนนี้ฉันเปลี่ยนชื่อเป็น นภาพิลันธน์ แล้ว ชื่อฉันสวยไหมจะพี่ คุณป้าประไพศรีตั้งให้ ชื่อนี้แปลว่าเครื่องประดับทองฟ้าก็คือดาวนั่นแหละจะฉันชอบชื่อนี้เพราะฟังดูเก๋เหมือนคนกรุงเทพฯ ดี มีนักข่าวมารุมถ่ายรูปป้าฉันเยอะ บอกว่าฉันเป็นตัวเก็งของปีนี้ คุณป้าเห็นว่าฉันเริ่มจะดังเลยตั้งชื่อให้ฉัน เพื่อนฉันอีกสองคนก็เปลี่ยนชื่อเหมือนกัน น้ำน้ำผึ้งเปลี่ยนเป็นคุณมธุรส ส่วนนังบัวเปลี่ยนเป็นบงกชกร ตอนนี้ฉันชักขี้เกียจฝึกตอบคำถามในรอบสัมภาษณ์ ฉันเตรียมท่องจำไปสัก ๓ เรื่องหลัก ๆ ก็พอ เรื่องเด็ก เรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องการจราจร

ตอนนี้ฉันจำขึ้นใจแล้วพี่ไม่ต้องเป็นห่วง ฉันไม่อยากเตรียมตัวมากมาย ปวดหัวเปล่าๆ

คิดถึง

เพลิน

พริ้มพับจดหมายเก็บใส่ซอง เธอถอนหายใจอย่างระอา ถึงแม้จะล่วงเลยเวลา เปลี่ยนสถานที่ เปลี่ยนชื่อ แต่เพลินก็ยังเป็นเพลินที่ทำอะไรก็ตามให้พอเสร็จเพียงครั้งหนึ่งเท่านั้น

คืนวันประจวบครั้งสำคัญมาถึง ทุกๆ คนในบ้านนั่งเป็นกำลังใจให้เพลินผ่านทางจอทีวีเล็กๆ สายตาทุกคู่จ้องจ่อและรอคอยอย่างตื่นเต้น ดวงตาของพ่อแม่ พริ้ม และน้องจ้องดูทีวีแทบไม่กะพริบ แล้วพากันกระเด้งเข้าไปใกล้จอทีวีมากขึ้นทุกทีอย่างไม่รู้สีกตัว

ด้วยประสพการณ์ที่ซ้ำซ้อนทำให้เพลินผ่านรอบ ๑๐ คนสุดท้ายเข้ามาอย่างสบายๆ ท่วงท่า ลีลา การเดิน พร้อมกับการโปรยยิ้มและโบกมือ บอกถึงความเชื่อมั่น เพราะเพลินนั้นชินเสียแล้วกับเวทีที่มีคนมากมายเช่นนี้

เมื่อถึงตอนที่พิธีกรเรียกเพลินออกมาสัมภาษณ์ พ่อผุดขึ้นเดินไปมาพาลางจุดบุหรี่ยูบ

“เป็นอะไรไปแล้วพ่อ” พรีมถาม

“กูตื่นเต้นแทนนั่งเพลินมัน” พ่อตอบแต่ยังไม่หยุดเดินด้วยท่าทางกระตือรือร้นเล็กน้อยจนทำให้พรีมหัวเราะเบา ๆ ส่วนแม่นั่งร้องไห้ไม่หยุดเพราะความปลาบปลื้มใจที่เห็นลูกสาวบนเวที

พรีมกลืนน้ำลายแทบไม่ลงเมื่อได้ยินเสียงพิธีกรตั้งคำถาม

“คุณนภาพิลันธน์ครับ คุณคิดอย่างไรกับสิทธิผู้หญิงไทย” ซึ่งเช่นเดียวกับเพลินบนเวที หล่อนกลืนน้ำลาย ทำไมพิธีกรไม่ถามเรื่องเด็ก เรื่องสิ่งแฉดล่อม หรือเรื่องการจรรยาบรรณเหมือนที่เพลินเตรียมไว้ เพลินอีกอึกเล็กน้อย แต่ก็อาศัยความเชื่อมั่นในตนเองตอบคำถามไปอย่างกล่อมกล่อม และนั่นคือครั้งสุดท้ายที่พิธีกรเรียกเพลินขึ้นบนเวที

ถึงแม้ว่าเพลินจะไม่ได้ตำแหน่งเด่น ๆ ในการประกวดครั้งสำคัญ แต่การเป็นนางงามเข้ารอบ ๑๐ คนสุดท้ายทำให้เพลินมีชื่อเสียงในวงการบันเทิงในระดับหนึ่ง เพลินได้รับการทาบทามให้เป็นดารา ถึงแม้จะเป็นตัวประกอบที่ออกเพียงไม่กี่ฉาก แต่ก็ทำให้เพลินมีวิิหาเงินได้ไม่ยากนัก แล้วยังมีรายได้จากการถ่ายแบบในนิตยสารต่าง ๆ และออกโชว์ตัวซึ่งทำให้เงินทองไหลมาเทมา

พรีมเดินทางขึ้นกรุงเทพฯ ไปเยี่ยมน้องสาว แต่เธอ

ก็ต้องแปลกใจเมื่อเห็นเพลินนอนเอกเซนกอยู่ในห้องเช่าฟังเพลงอย่างสบายอารมณ์

“วันนี้ไม่มีงานหรือเพลิน” พรีมถามอย่างสงสัย

“มีพี่ แต่ขี้เกียจ สามวันที่ผ่านมานี้ฉันทำงานหนักทุกวัน ทั้งถ่ายละคร ถ่ายแบบ ให้ฉันได้พักผ่อนบ้างสิ”

“แล้วคนที่จ้างแกเขาไม่โกรธแค้น เดียวเขาก็ไม่จ้างหรอก” พรีมเตือน

“คนแบบฉันไม่เห็นต้องแคร์ เขาอยากได้ตัวฉันกันจะตายไปพี่พรีม ตอนนี้ฉันไม่มีชีวิตเป็นส่วนตัวเอง ก็เลยหาวันหยุดเองเพื่อใช้ชีวิตส่วนตัวอย่างนี้แหละ”

“แล้วเมื่อไรจะกลับไปทำงาน”

“เมื่อเงินหมด”

“เอาอีกแล้ว” พรีมถอนหายใจ เพลินก็ยังเป็นเพลินคนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง พรีมรู้สึกระอากับพฤติกรรมของน้องสาวผู้ไม่เคยเตรียมการ ไม่เคยวางแผน ไม่ตั้งความหวังใดๆ เพลินใช้ชีวิตอย่างเปลืองเปลืองไปแต่ละวัน ขอแค่พอมีพอกิน พอหาเงินมาได้ก็หยุดทำงาน รอให้ใช้จ่ายจนหมดเกลี้ยงแล้วค่อยออกไปทำงานใหม่

“ทำไมแกไม่คิดถึงวันคืนข้างหน้าบ้าง ถ้าอะไรๆ มันเปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้นกับแกจะเอาเงินที่ไหนไปรักษา”

“ย.ห. อย่าห่วง อย่าคิดไปไกลขนาดนั้นพี่พริ้ม วันนี้มีกินก็พอแล้วอย่าเพิ่งกังวล”

“ถ้าเพลินขยันทำงานเก็บเงินเก็บทองก็จะมีความสุขในวันข้างหน้า หรือไม่ก็เก็บเงินไว้เรียนหนังสือจะได้มีความรู้ติดตัว เพลินรู้ไหมตอนนี้พี่เรียนหนังสือกับโรงเรียนการศึกษายุใหญ่ สอบเทียบ ม. ๓ ได้แล้วนะ”

“พี่ขยันก็เรียนไปคนเดียวเถอะ ฉันไม่มีกะจิตกะใจจะเรียนหรอก นี่เงินห้าพันบาทฉันฝากให้แม่ แล้วพี่ก็กลับไปได้แล้ว ฉันขี้เกียจฟังพี่เตือน หนวกหูคนจะนอน”

พริ้มเดินคอดกออกไป ‘อะไรหนอที่จะเปลี่ยนแปลงเพลินได้ ถ้าเพลินรู้จักทำอะไรเพื่อเอาไว้สำหรับวันข้างหน้าบ้าง ชีวิตของเพลินคงมั่นคงกว่านี้’ พริ้มคิดในใจ

พริ้มกลับไปบ้านประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร และยังคงเรียนหนังสืออยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จนห้าปีผ่านไปก็เห็นผลเมื่อพริ้มสามารถพัฒนาขึ้นเป็นเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เล้าหมูและเล้าเป็ดขยายใหญ่โต ทำให้ฐานะของครอบครัวมั่นคงขึ้น พริ้มได้ออกเรียนแต่งงานกับครูประจำบาลคนหนึ่งซึ่งเป็นคนขยันอดทนและมีอัธยาศัยเช่นเดียวกัน

ส่วนข่าวคราวของเพลินนั้นขาดหายไปในช่วงระยะ

ดาวที่เคยจรัสแสงเจิดจ้าอย่างเพลिनนั้นขณะนี้
ส่องแสงริบหรี่จนแทบจะมองไม่เห็น พร้มแทบจะไม่ได้เห็น
รูปของน้องสาวตามนิตยสารอีกเลย หรือแม้แต่เป็นตัวประกอบ
ในโฆษณาทีวีก็ไม่มีให้เห็น แล้วบ่ายวันหนึ่งพร้มก็รู้ว่าดวงดาว
อย่างเพลिनนั้นได้ร่วงตกลงมาบนดินเสียแล้ว

“พี่พร้ม ฉันกลับมาแล้ว” น้ำเสียงของเพลिनแหบแห้ง
และแววตาอิดโรย พร้มเข้าไปกอดน้อง แต่หล่อนแทบจะจำ
เพลिनไม่ได้ เพราะแทบจะไม่เหลือความสวย ความเปล่งปลั่ง
ความสง่างามของเพลिनในอดีต ใบหน้าของเพลिनนั้นเหี่ยวย่น
เร็วกว่าปกติ รูปร่างไม่ได้สัดส่วนเพราะแก่ตัวลง

“พี่พร้ม ฉันสำนึกผิดแล้ว ฉันน่าจะฟังคำเตือนของ
พี่มาตั้งแต่แรก” เพลिनร้องไห้สะอึกสะอื้น ชบหน้าลงบนดัก
ของพี่สาวที่นั่งอยู่บนเก้าอี้

“ถ้าฉันทำงานหมั่นเก็บเงินไว้ฉันคงไม่ลำบากเหมือน
ตอนนี้ ฉันไม่นึกว่าฉันจะมีวันนี้ วันที่ไม่มีใครจ้างฉันทำงาน
และฉันก็ไม่เหลืออะไรอยู่เลย ฉันน่าจะฉวยโอกาสตั้งแต่
ตอนนั้นนะพี่”

“เพลिन เธอไม่รู้จักฉวยโอกาสตั้งแต่แรก เธอโชคดีที่
เกิดมาสวย หัวสมองก็ดี ถ้าเธอหมั่นทำอะไรให้จริงจังทั้ง
เรื่องเรียน เรื่องงาน หรือทุกๆ เรื่อง ชีวิตของเธอก็จะมั่นคง
ไม่ต้องเดินอยู่บนเส้นด้าย พลัดพลั้งนิดเดียวก็พลัดตกลงมา

ยังไม่สายที่จะเริ่มต้นใหม่หรือกระเพลิน เธอมาอยู่กับพี่
เชื่อฟังพี่ พี่จะช่วยเหลือเธอเอง”

“จะพี่พริ้ม ฉันจะไม่เป็นคนแบบฉันอีกแล้ว”

“ใช่อย่าเป็นคนแบบเธอ คนที่ ตำข้าวสารกรอกหม้อ
เอาแต่พอกกินเพียงมือหนึ่งๆ ต่อไปนี้เธอต้องหมั่นเพียร
ตำข้าวไว้เยอะๆ จะได้มีพอกกินไปนานๆ ไม่ต้องลุกขึ้นมา
ตำหลายๆ คน”

เพลินหัวเราะเมื่อได้ยินพี่สาวเปรียบเปรยให้ฟัง
เธอเริ่มเข้าใจและเชื่อมั่นอีกครั้งเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ พริ้ม
ออกเงินลงทุนเปิดร้านเสริมสวยให้น้องสาว ในระยะแรกเพลิน
ยังทึ่งนิสัยเดิมไม่ได้เด็ดขาด คือหล่อนคิดจะเปิดร้านแค่๓วัน
แล้วจึงปิดร้าน พอใช้จ่ายเงินหมดแล้วค่อยเปิดบริการ
เสริมสวยใหม่ แต่โชคดีที่พริ้มคอยดูแลควบคุมและคอย
ตักเตือน เพลินจึงเปิดร้านทุกวันเพื่อบริการลูกค้าอย่าง
ขยันขันแข็ง เพราะคิดถึงคำสัญญาที่ให้ไว้กับพี่สาว

‘ฉันจะไม่หวนกลับไปเป็นคนแบบฉัน คนที่ตำ
ข้าวสารกรอกหม้ออีกแล้วจริงๆ’

จอมคน

อนวัช อนุสารนี

“เราคิดอะไรเล็กๆไม่เป็น” เพื่อนนักเขียนคนหนึ่ง
เอ่ยขึ้นที่ร้านเอสแอนด์พีมุมถนนอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

หลายคนเกือบสำลักรูสเบียร์ บางคนกินไก่ทอดเฉย
และบางคนรีบกินมันทอดเส้นเหลื่อมที่แพงเอาเรื่อง

เมื่อพูดแล้วเขามองหน้าเพื่อน ๆ ว่าจะมีความเห็น
อย่างไร

พวกเราเจียบเพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาพวกเราไม่เคย
คิดการใหญ่เลย คิดกันแต่เล็กๆ ว่าเมื่อมีต้นฉบับในมือ
แล้วเราจะไปหาสำนักพิมพ์ที่ไหนพิมพ์งานของเราดี และเรา
จะต้องวางตัวอย่างไรเพื่อให้เจ้าของสำนักพิมพ์เห็นว่าผลงาน
ของเรานั้นจะทำให้เขาร่ำรวยอย่างมหาศาลทีเดียว

เพื่อนที่เอ่ยประโยคนั้นเอ่ยชื่อขึ้นมาใคร ๆ ก็ต้องรู้จัก
เขาชื่อเริงศร กำชัย เป็นนักเขียนที่เคยเข้ารอบสุดท้ายรางวัล
นิพนธ์เบลมาก่อนในนามปากกาอื่น (ขออนุญาตไม่เปิดเผย
นามปากกา)

ตั้งแต่นวนิยายเรื่อง ตาแก่จ่อมแก่น ของเขาเข้ารอบ
สุดท้ายรางวัลโนเบลนี้แหละที่ทำให้เขาคุ้ยเสียดังกับพวก
เรามากกว่าก่อน แม้แต่นวนิยายเรื่องนั้นของเขาก็ยังพิมพ์
หน้าปกว่า ‘ผลงานนักเขียนรองรางวัลโนเบล’ หรืออยู่
หน้าปกทีเดียว

พวกเราบางคนกระซิบเมื่อเขาค่อยหลัง “มีรางวัล
รองโนเบลด้วยหรือ” เขาหัวเราะขัน ๆ

“มีซี” อีกคนตอบแทน

“ไม่เคยปรากฏ”

“ก็เพื่อนเรานี้แหละที่ปรากฏ” แล้วพวกเราหัวเราะ
กัน แต่พอเขาย้อนกลับมาและถามว่าหัวเราะอะไรกัน
พวกเราก็จะบอกว่าเห็นล้อตอกขี่มอเตอร์ไซค์ไปแสดงตลก
แค่นั้นเขาก็หัวเราะไปกับเรา

“ปาดอกนี้สุดยอดตลกจริงๆ ” เรืองศรีหัวร่อฮา ๆ

เมื่อไม่มีใครออกความเห็น เรืองศรีก็ปรายตา
มองเราแบบหมิ่นเหม่ในความเป็นเพื่อน “มัวคิดกันแต่เรื่อง
เล็ก ๆ ก็มีแต่ผลงานเล็กๆ วนเวียนกันอยู่อย่างนี้” เขาโอ้
“ดูผมซีเขียนสองสามเล่มหลุดเข้าระดับโลกเลย”

พวกเราที่เงียบกันอยู่แล้วเงียบลงไปอีก บางคนดูตรา
ขวัญไขว่ผ่านกระจกบานยาว บางคนนั่งเล่นมอเตอร์ไซค์ที่ติด

ไฟแดงแล้วชอกแซกหลุดเลาะมาตามช่องว่างของพวกรถเก๋ง แท็กซี่และรถอื่น พอไฟเขียวทำท่าจะขึ้นมอเตอร์ไซด์พวกนี้ จะดาหน้ากระดานเรียงหนึ่งเร่งเครื่องกันสุดกำลังพุ่งเรียงออกไปเหมือนฝูงเครื่องบิน

นวนิยายเรื่อง *ตาแก่จอมแก่น* นั้น เขาใช้นามปากกาว่า ‘ช่อผลา พงระย้า’ ซึ่งใครๆ คิดว่าเป็นผู้หญิงเขียนจึงหาอ่านกันให้วุ่น เพราะเนื้อเรื่องเป็นเรื่องของชายแก่คนหนึ่งที่มีเมียสาว มีบทรักแทรกอยู่หลายตอนเหมือนนวนิยายฝรั่งที่ต้องมีทูลรส บู้ รัก เช็กซ์ ยาเสพติดซึ่งนวนิยายไทยไม่นิยมเขียนโจ่งครึมอย่างนั้น ด้วยนักเขียนไทยเห็นว่าเป็นเรื่องที่แหวกประเพณีแบบไทยๆ มากเกินไป จึงนิยมเขียนเรื่องครอบครัวประเภทพ่อแก่แม่งอน หรือปัญหาครอบครัวสมัยใหม่ หรือไม่อีกทีก็เขียนย้อนยุคไปในเรื่องเจ้าคุณคุณพระ คุณหลวง ท่านขุน อะไรไปเลย เขียนให้เป็นเรื่องพันยุคไปเสีย เพื่อไปทำละครจะได้มีเครื่องแต่งตัวโบราณแปลกตา ที่ผู้ชมชอบกันนักชอบกันหนา

พวกเราเคยสงสัยเหมือนกันว่านวนิยายเรื่องนี้เรียงตรเขียนมาได้อย่างไร หลายฉากเป็นฉากเมืองนอกที่ต้องเอ่ยชื่อเมืองและสิ่งแวดลอมต่างๆ แต่เขาสามารถบรรยายเหมือนอยู่ที่นั่นสักสิบปี

“ผมซื้อวิดีโอ อ่านหนังสือเกี่ยวกับประเทศนั้นอย่าง

ละเอียดยกก็เลยไม่พลาด” เขาพยายามตอบข้อซักถามของพวกเขา แต่ยังไม่ยอมให้สัมภาษณ์หนังสือฉบับใด

“ช่วยซี ถ้าคนอ่านรู้ว่าผมเป็นผู้ชาย” เขาให้เหตุผลเมื่อเพื่อนๆ ที่ทำข่าวเจาะลึกพยายามจะสัมภาษณ์เขาไปลงหนังสือ

อ้อ! ลืมบอกไปว่าจริงๆ แล้วเริงศรมึงงานประจำที่หนังสือพิมพ์รายวันฉบับหนึ่ง ส่วนหนึ่งที่ทำให้นวนิยายเรื่องนี้โด่งดังขึ้นมาได้ก็เพราะเขานำไปลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นเป็นตอนๆ มาก่อน จากนั้นก็มีข่าวคราวเกี่ยวกับ ‘ข้อผูก พวงระย้า’ ว่าขณะนี้กำลังวางแผนเขียนนวนิยายเรื่องใหม่เรื่องอะไรโดยไม่เคยลงรูปเธอเลย ซึ่งวิธีนี้เพื่อนๆ ในกลุ่มซุบซิบว่าเอาอย่างมาจากนักเขียนชื่อดังคนหนึ่งที่กำลังหาทุนในการประชาสัมพันธ์ตามหน้านิตยสารหลายฉบับ นักเขียนคนนั้นบางทีก็ใช้นามปากกาเขียนชมผลงานของตนเองว่าดีขนาดไหน บางทีก็ลงข่าวสังคมซุบซิบว่า ‘ยอดขวัญ’ (เมียเขาเอง) กำลังเหินฟ้าไปอเมริกาเพื่อไปเก็บบรรยากาศช่วงพายุหิมะถล่มอเมริกาสำหรับใช้ในนวนิยายเรื่องใหม่ของเธอ ในวันเวลาที่ว่า ‘ยอดขวัญ’ เหินฟ้าไปนั้น มีคนเห็นนักเขียนผิวเมืงคุ่นี่เดินซื้อผ้าอยู่แถวสำเพ็ง

เริงศรก็ใช้วิธีนี้ เขาทิ้งจรรยาบรรณผู้สื่อข่าวเพื่อผลประโยชน์ของตน ปั่นข่าวเป็นตุเป็นตะว่าการที่มีผู้ส่งนวนิยาย

เรื่อง ตาแก่จอมแก่น เข้าประกวดนั้น (ข่าวว่าผู้อ่านแปลสรุปเป็นภาษาอังกฤษย่อๆ ไปให้คณะกรรมการจัดหาผู้เชี่ยวชาญเป็นภาษาอังกฤษแจกจ่ายให้กรรมการพิจารณา) ‘ข้อผูกพันพระยา’ ไม่เห็นด้วย เธอบอกว่าเธอได้รับรางวัลจากมหาชนแล้ว

“แต่เพื่อให้เกียรติท่านผู้อ่านที่กรุณาส่งให้คณะกรรมการพิจารณา ดิฉันก็ไม่ขอถอนหรือคัด เพราะจะเป็นการทำร้ายจิตใจผู้อ่านที่ชื่นชอบผลงานของดิฉัน” ขาวสรุป

ตรงนี้แหละที่ทำให้พวกเราลดความเชื่อถือเขาลงไป เพราะรู้ว่าเขาเป็นคนเขียนนวนิยายเรื่องนั้น เมื่อเขาเชียร์ตัวเองพวกเราจึงพะอืดพะอม

ถึงอย่างไรก็ตามเริงศรคิดใหญ่จริงตามที่พูด เขาลาออกจากการเป็นผู้สื่อข่าวแล้วไปตั้งสำนักพิมพ์เป็นของตนเอง และกลายเป็นสิ่งหิ่ป็นไวเขียนเรื่องทุกเรื่องที่เป็นข่าวใหญ่ในหน้าหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระกับสีกาซึ่งเราไม่อยากให้เขาเขียนเลย กลัวจะเสื่อมเสียสถาบันในสังคม

“ชายดีชิบโผง” เขาบอกกับเพื่อนบางคนที่พบเขา

“เรารวยแล้ว” เขาฝากบอกมายังเพื่อน ๆ ทุกคน

“ขอโทษที่ ธุระกิจรัดตัวมาพบไม่ได้” เขาส่งข้อความตอบกลับมา เมื่อพวกเราตามหาตัวเขา

“ใครรู้บ้างว่าคนเขียน ตาแก่จอมแก่น เป็นใคร”
เทิดภูมิเพื่อนที่หายหน้าไปอยู่เมืองนอกคืนถิ่น

“เริงศรนะซี” พวกเราตอบพร้อมกัน

“นั่นไง นึกแล้วลาแถวนี้ต้องตอบแบบนี้” เขายัง
ยียวนเหมือนเดิม

“เอ็งนี่กวนถาวรนะเว้ยเทิดภูมิ” เพื่อนต่อว่า

“หรือพวกเกลอไม้ไช้ลา” เขาหัวเราะ มือล้วงลงไป
ในกระเป๋ายิบยิบภาพชุดหนึ่งขึ้นมา เป็นภาพสาวน้อย
หน้าแจ่ม

พวกเราชะโงกหัวรวมกัน “ใคร”

เทิดภูมิลุกไปซื้อรูสเบียร์มาแก้วหนึ่ง เขาดูตรวดเดียว
หมดแก้ว “รองนิวโนเบลตัวจริงเว้ย”

“ฮ้า!”

“พวกเอ็งอุทานอย่างอื่นเป็นไหม ฮ้า ฮ้า กันอยู่นั่น
แหละ” นิสัยเขายังไม่เปลี่ยนแปลงชอบกระเซ้าเข้าแหย่

“อยู่อเมริกา เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุด มีผิวแก่”

“เฮ้ย!”

“จริง ๆ เขาเขียนส่งมาเป็นตอน ๆ ให้เพื่อนเราลงเป็น
สารคดีชีวิตต่างแดนจากชีวิตจริงอะไรทำนองนั้น หน้อยแน่
มันมาละเลงเป็นนวนิยาย เดิมสื้ใส่ไข่จนเจ้าตัวกลุ้มใจ”

“คุณช่อผกานะหรือ”

“ข้อผูกที่ไหน เขาชื่อคุณเฉิดโฉม”

“อ้าว!”

“ดินะว่าแปลงชื่อให้เขา ไม่งั้นคนไทยต่างแดนได้แห่
มาดูหน้าแกเต็มห้องสมุด”

พวกเราแย่งกันดูรูป “เขารู้หรือเปล่าว่าเค้าโครง
นวนิยายของเขาเข้ารอบนิวโนเบล”

“รู้ซี ถึงพะอืดพะอมอยู่นั้น”

“คงได้ค่าลิขสิทธิ์ไปอ้อ”

“หูอื้อตาลายนะสิ ไม่ได้สักบาท” จู่ๆ เขาก็หยุดพูด
มองหน้าพวกเรา “แล้วนี่เรียงक्रमันหายหัวไปไหน”

“ฮ่า ฮ่า” พวกเราหัวเราะพร้อมกัน “เรียงक्रमัน
รวยแล้ว มีสำนักพิมพ์เอง นี่อ่านคำนำหนังสือมันซี มัน
บอกว่ามันซื้อแท่นพิมพ์เองนับร้อยล้านบาท”

“ต้องดูรูปปกหลังถึงจะมัน” อีกคนส่งหนังสือมาให้
“ก่อนหน้านี้ไม่เคยสวมสุท ตั้งแต่เป็นเศรษฐีร้อยล้านนี่หวิผมแปร
สวมสุทโก้หรุ”

“นี่ต้องดูข่าวสังคมนี่” อีกคนส่งนิตยสารวงการไฮโซ
มาให้ “กินอาหารจานละหมื่น สงสัยจะลืมหักพวกเราเสียแล้ว”

เทิดภูมิเหลี่ยวมองออกไปนอกบ้าน รอยังวิ่งซึกไขว้
อยู่เหมือนเดิม เขากะชิบบอกอะไรบางอย่างแก่พวกเราสี่ห้า
นาทีแล้วแยกย้ายกันกลับ

นับตั้งแต่ที่เทิดภูมิกระซิบบอกความลับแก่เรา
ทุกๆ ต้นเดือน เริงศรจะโทรศัพท์มาสอบถามพวกเราด้วยความ
กระตือรือร้นว่าสิ้นเดือนนี้อยากกินอะไรที่ร้านไหน

“ใครมีต้นฉบับอะไรก็ถือติดมือไปด้วย” เขาจะย้ำ
อย่างนี้ตลอดมาในขณะที่พวกเราย้ายที่กินอาหารดีๆ ไปเรื่อยๆ
พร้อมกับมีผลงานได้รับการตีพิมพ์ออกมาอย่างสม่ำเสมอ
เวียนกันไปเกือบครบทุกคนแล้ว

หลายหนที่พวกเราเห็นเริงศรหัวเราะแหย่ๆ

“กระเทือนดอกเบี๋ยหรือใจเพื่อน” เทิดภูมิปรายตา
มองดูเริงศร “กินกับคนอื่นอาหารจานละหมื่น นี่หมดเดือนละ
ไม่ถึงห้าพัน ตั้งสิบกกว่าคนถูกบรลี่ยเลยใช่ไหม”

เริงศรพยักหน้า “เออ ถูกจริงวะ” เขาแค้นหัวเราะ
นัยน์ตาเขามองพวกเราแบบแค้นๆ อย่างไรไม่รู้

หลังเริงศรจ่ายเงินแล้ว พวกเรายังอ้อยอิ่งกันอยู่
เทิดภูมิมองตามเริงศรแล้วว่า “ความจริงก็น่าสงสารมัน คง
ไม่ค่อยมีตังค์หรอก”

“แล้วแกลังเพื่อนทำไม”

“หมั่นไส้ล่ะสิ” เทิดภูมิหัวเราะ “คุยว่าเขียนหนังสือ
เป็นรองรางวัลโนเบล แท้ก็แค่แต่งเติม คุยว่าร่ำรวยมีแท่น
พิมพ์ราคาหลายร้อยล้าน จริงๆ ดอกเบี๋ยบานไม่หุบ คุยว่า
รวยแล้ว แต่การไฟฟ้าหยุดจ่ายไฟให้แท่นพิมพ์ บังคับให้

จ่ายค่าไฟที่ค้างไม่กี่หมื่น ดาย ดายลูกเดียว”

“แล้วทับบมมันทำไมไม่รู้” เพื่อนๆ ชักใจอ่อน

“ก็เลิกทับบมมันเดือนนี้แหละ” เทิดภูมิหัวเราะ

“แต่ถึงไม่เลิกมันก็ยอมเลี้ยงพวกเรตลอดไปแหละว่า”

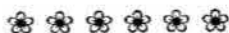
“ทำไม”

“ทำไมนะรี” เทิดภูมิตอบไปที่กระเป๋าสีอัลบั้มภาพ
ของคุณเจดโถม “เปิดมาเมื่อไรเพื่อนเราก็จมธรณี อายฟ้า
อายดินไม่มีที่สิ้นสุด” คราวนี้เทิดภูมิไม่หัวเราะ พวกเราก็ไม่
หัวเราะ

“เริงศรมันยอมวิ่งหาเงินหัวทิ่มหัวตำ ขอเพียงรักษา
ชื่อเสียงและหน้าตาไว้เท่านั้น”

“ชายผ้าเอาน้ำรด หรือ”

“ใช่” เทิดภูมิเปิดกระเป๋าทบรูปชุดนั้นขึ้นมาฉีกเสีย
ละเอียดย “ถึงอย่างไรมันก็เป็นเพื่อนเรา” เขาพูดและลุกขึ้น
อย่างองอาจสมชายชาติวี

ชื่อนำโชค

ดร.ณิ เดชานุสรณ์

ครั้งนี้เป็นครั้งที่สามที่เขาเปลี่ยนชื่อ พนักงานฝ่ายทะเบียนราษฎรอมยิ้มเมื่อเขาแจ้งความประสงค์ ลงชัยพร ซึ่งเป็นเพื่อนของพ่อและทำหน้าที่ด้านนี้ ทักทายเขาอย่างสนิทสนมเป็นกันเองว่า

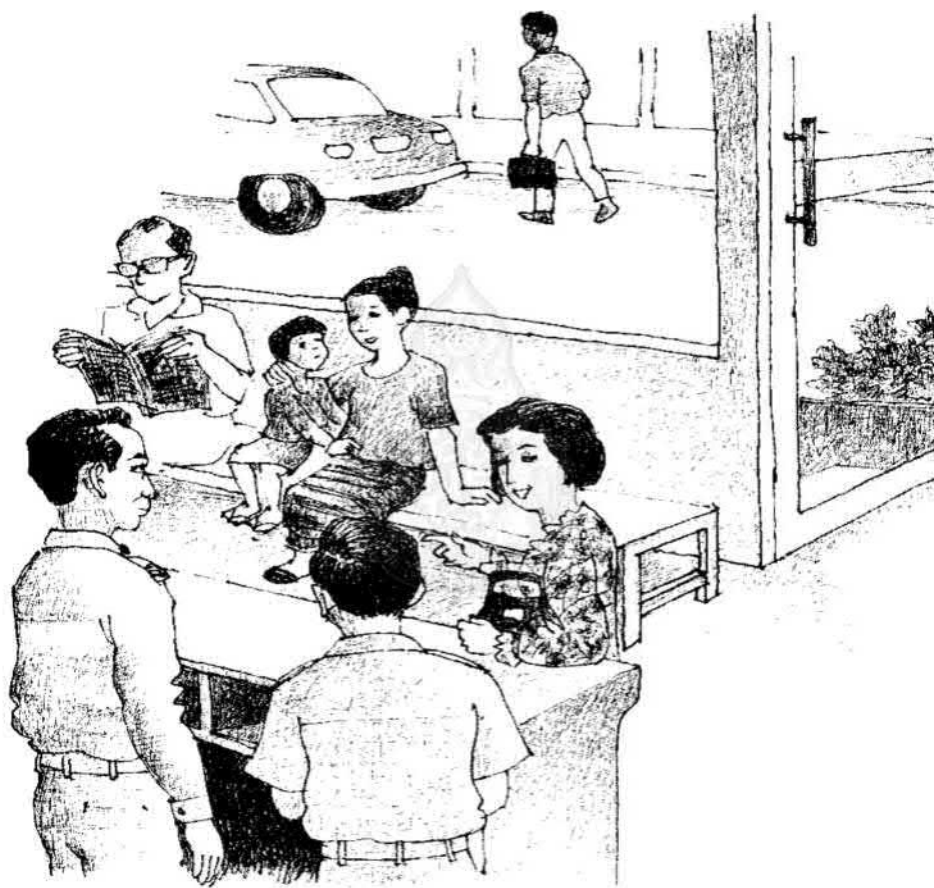
“สุรียา ชื่อเดิมเป็นอย่างไรล่ะ”

“ตั้งแต่เปลี่ยนชื่อเป็นสุรียา ลงทุนทำอะไรจับขายหมดเลยครับ ทำนาทุ่งขาดทุนแทบหมดตัว ทุ่งตาย เด็กที่เฝ้ามันละเลยงาน ผมไม่มีเวลาไปตรวจงาน มันลืมให้อาหารทุ่ง ผมหยุดลงทุนต่อ ค่าขายพอจะเริ่มกระเตื้องขึ้นก็เกิดปัญหาอีก คราวนี้มันหนักหนาสาหัส”

“มันเกี่ยวกับชื่อสุรียาตรงไหนล่ะ คนละเรื่องกันนี่”

“ความหมายของชื่อนะลุง” เขาเริ่มหงุดหงิดแต่ก็อธิบายต่อ

“สุรียาแปลว่าดวงอาทิตย์ เจ้าแห่งความร้อน เจ้า

จักรวาลผู้มีความร้อนและแสงสว่างขนาดใหญ่ ที่อยู่ใกล้
สิ่งใดเผาผลาญสิ่งนั้น ชีวิตผมจึงร้อนรน ลูกเมียหนีห่าง
ญาติพี่น้องไม่มีใครคบ หหมดเงินสิ้นทรัพย์แม้แต่หมามันยัง
ไม่มอง” เขาระบายความอัดอั้น พลากรร้องไห้ราวกับคนสิ้น
แล้วทุกสิ่ง

“เออ ลองเห็นใจ ระวังอารมณ์ไว้บ้างเถอะ ชีวิตมันมี
ขึ้นมีลง ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน โบราณเขาสอนไว้นานแล้ว อาลัย
อาวรณ์ทำไมกับความทุกข์ชั่วประเดี๋ยวประด๋าว ปัญหาชีวิต
มันเป็นแค่ความทุกข์จรเท่านั้น”

“ความทุกข์จรถายเป็นอย่างไรละลุง”

“ความทุกข์ที่เกิดแล้วผ่านไป เป็นทุกข์ที่มีโอกาส
คลี่คลายถ้ารู้จักแก้ปัญหาก็”

ทำงานหน้าที่นี้มีโอกาสได้รับฟังเรื่องราวหลากหลาย
ถึงสาเหตุที่แต่ละคนต้องการเปลี่ยนชื่อ ลุงชัยพรจึงพลอยมี
หน้าที่เพิ่มขึ้นมา คือช่วยพูดปลอบใจให้คนคลายทุกข์อีก
หน้าที่หนึ่ง ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งชื่อเพื่อเป็นสิริมงคล
ให้แก่คนที่มาขอคำปรึกษาหารือ ดำรายการตั้งชื่อพจนานุกรม
และปฏิทินร้อยปีจึงมีไว้ประจำตู้เอกสาร ลุงชัยพรให้เหตุผลว่า

“เราเลือกชื่อดีให้ลูกโลกวันเดือนปี ให้ถูกใจพ่อแม่
และให้เจ้าตัวคนเปลี่ยนชื่อฟังพอใจตั้งแต่ต้น เขาจะได้ไม่
ต้องมาวุ่นวายเปลี่ยนชื่ออีก ลดงานเราด้วย”

สำหรับหนุ่มน้อยคนนี่ซึ่งเป็นลูกชายสุดสวาทของเพื่อน เขาเห็นความเป็นไปของชีวิตมาตั้งแต่วัยเด็ก เป็นคนมีความคิดความอ่านก้าวหน้า หน้าตาดี เยื่อหุ้ม ฉลาด แต่เอาดีไม่ได้ และที่น่าแปลกใจคือทำไมจึงเปลี่ยนชื่อบ่อยครั้ง

“ใกล้พักเที่ยงพอดี เดี่ยวกินข้าวด้วยกันนะ” ลุงชัยพรเอ่ยชวน

“ผมไม่ถึงกับหิวโซจนต้องมาขอข้าวลุงกินหรอกครับ”

ถ้าเป็นช่วงเวลาอื่นหรือเป็นคนอื่น ลุงชัยพรอาจจะโมโหโม้ยตด้วย แต่ทว่าอาการของชายหนุ่มชวนให้น่าเวทนา มากกว่าจะคิดทำอย่างอื่น ลุงชัยพรจึงไม่ถือสา เสหัวเราะแล้ว กอดไหล่อีกฝ่ายอย่างใจเย็น

“ลุงรักหลานชายนะ รักและเอ็นดูมาตั้งแต่เด็ก ๆ หลานชอบกินข้าวผัดหมู ลุงกับพ่อเคยอุ้ม เคยป้อนข้าวให้ จำได้รึเปล่าล่ะ”

อาการฮึดฮัดถือดีอ่อนลง ความรู้สึกกลัดกลุ้มว่าเหวคลายลงด้วย เขาคาดคิดไม่ถึงว่าจะได้ยินประโยคนี้นี้ ผู้สูงอายุนี่เขาเคยแอบดูถูกอยู่ในใจว่าคร่ำครึ ย่ำอยู่กับที่ กลายเป็นผู้ที่เขาได้รับความรักเมตตาในยามที่คนอื่นถอยห่าง

หลังจากรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้ว สุริยาเรียกแม่ค้ามาเก็บเงินแต่ลุงชัยพรไม่ยอมบอกว่า

“ลุงจ่ายเองดีกว่านะ ความสุขแค่นี้เองให้ลุงไม่ได้หรือ”

น้ำเสียงแสดงความจริงใจยับยั้งชั่งน้ำหนักไว้ได้ เขาไม่แย่งจ่ายอีก เขารู้สึกงุนงง เพราะตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เขาเป็นคนให้น้อยเหลือเกิน การให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน จะมีความสุขได้อย่างไร ลงชัยพรพุดขึ้นราวกับล่องรู้ความคิดของเขา

“การให้ทำให้เราสุขใจ ความสุขใจทำให้สมองโปร่ง คนฉลาดจริง ๆ เขามีสตินะ รู้จักทบทวนอดีต ศึกษาบทเรียนชีวิตที่ผ่านมาแล้วแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยปัญญา ใช้ปัญญาให้เป็นอาวุธ”

“ผมใช้ปัญญาแล้วนะครับ ผมกลัวเสียง กล้าตัดสินใจ ผมกล้าลงทุน มองอนาคตอย่างคนทันโลก แต่ทำไม... ทำไม... ทำไมผมต้องล้มเหลว ผมไม่เข้าใจ ผมเชื่อว่าผมดวงไม่ดี”

“ไปหาหมอดูมารี”

“ผมไปดูดวงมา หมอดูบอกว่าชื่อผมเป็นกาลกิณี ควรเปลี่ยนชื่อให้มีพลัง เปลี่ยนแล้วจะมีอำนาจยิ่งใหญ่ คนจะเป็นนายคนใต้ต้องมีบาร์มี มีอิทธิพล ผมก็เชื่อ แต่ที่ไหนได้ล่ะครับ ไอ้หมอดูคนนั้นมันนับเวลาตกฟากผิด ผมเกิดหลังเที่ยงคืนวันพฤหัสบดี มันต้องนับวันศุกร์ ผมเกิดวันศุกร์ ชื่อสุรียาทั้ง ร ทั้ง ย เป็นกาลกิณี มันแก้งตั้งชื่อให้ผมโชคร้าย ผมโง่เองที่เชื่อนั้น”

“แล้วคราวนี้ใครตั้งชื่อให้อีกล่ะ”

“เพื่อนครับ มันแนะนำให้ผมเปลี่ยนชื่อ ตัดผม ตัดเล็บ แล้วปั้นรูปแทนตัวลอยแม่น้ำ ผมเห็นมันทำอย่างนี้ แล้วชีวิตรุ่งโรจน์ ผมก็มั่นใจว่าชื่อสุรียาไม่ผิดจริง”

“การปั้นรูปแทนตัวลอยคงความเป็นพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ที่คนโบราณเขาสอนเราทางอ้อมก็ได้นะ”

“เขาสอนอะไรผมไม่เข้าใจ”

“ลุงคิดของลุงว่านี่คือภูมิปัญญาของชาวบ้านที่สอนคนให้รู้จักปรับตัว อดีตที่ล้มเหลว เราล้มเหลวเพราะอะไร นิสัยไม่ดีที่ผ่านมาควรลอยน้ำไป ลอยสิ่งที่ไม่ดีไปจากตัวเรานั้นเอง”

“ถ้าหากพ่อยังอยู่ ชีวิตผมคงไม่ตกอับขนาดนี้”
เขาเริ่มซึมเศร้าอีก

“หลานชายเพียงแค่หกล้มบาดเจ็บนิดหน่อยเท่านั้นเอง ยังไม่ถึงขั้นตกอับหรอก หลานต้องรู้จักยืนด้วยลำแข้งของตัวเองใหม่ ก้าวเดินใหม่อย่างรอบคอบ ระวังอย่าให้ล้มอีก”

อารมณ์ของชายหนุ่มเริ่มสงบนิ่งหลังจากฟังผู้สูงอายุพูด ความไว้วางใจทำให้เขาอยากพูดเรื่องราวต่างๆ ระบายออกมา

“ลุงฟังเรื่องของผมได้ไหม”

“ฟัง เล่ามาเถอะ คนฟังมากจะได้ข้อคิด”

“ผมคิดว่าผมฉลาด ผมโตพอที่จะฟังตัวเองได้”

จึงขอเงินพ่อก่อนหนึ่งลงทุนเปิดร้านขายวัสดุก่อสร้าง ผม
เลือกแต่งงานกับผู้หญิงที่ผมคิดว่าแต่งงานแล้วไม่ขาดทุน
เธอเป็นผู้หญิงที่มีความรู้สูง เป็นลูกคนเดียว การเงินดีมีฐานะ
ปรากฏว่าผมคิดผิด เธอทำอะไรไม่เป็นเลย หุงข้าวไม่เป็น
ทำอาหารไม่เป็น ค้าขายไม่เป็น มีปากเสียงกันนิดหน่อยก็
กลับไปฟ้องพ่อฟ้องแม่ ยกขบวนกันมาชำระคดี อ้อนราวกับ
เด็กเจ็ดแปดขวบ ผมรู้สึกเบื่อ ราคาค่าญจนถึงขั้นรังเกียจ”

“เลยขอหย่า”

“ครับ แต่ฝ่ายเขาเต็มจริง ๆ เรียกเรื่องคำใบหย่าจน
พ่อต้องถอนเงินส่วนหนึ่งให้ไป คราวนี้ผมคิดใหม่ เลือกเด็ก
ที่มาช่วยงานเป็นภรรยา สวยมาก เด็กคนนี้ค้าขายเก่ง ผม
ยอมรับว่าผมรักเขาแต่ผมไม่ยอมจดทะเบียนสมรสด้วย ผม
เช็ดแล้ว เธอก็เหมือนผู้หญิงคนแรก ใหม่ๆก็น่ารัก อยู่กัน
นาน ๆ ลวดลายก็ออก ในที่สุดผมก็เลิกกับเขา อยู่คนเดียว
ดีกว่า”

“ไหนลองเล่าถึงสาเหตุที่หมดตัวซิ”

“ผมอยากรวยครับ ค้าขายแบบเดิมรวยช้า ผมหัน
กับเพื่อนลงทุนเปิดร้านขายวัสดุก่อสร้างและรับตกแต่งภายใน
รับเหมาก่อสร้าง เราลงทุนร่วมกันแต่ผมเหนื่อยกว่ามัน ผม
วิ่งติดต่องานจากโครงการใหญ่ ๆ ในขณะที่มันเก็บงานเล็ก ๆ
ใกล้บ้าน”

ลุงชัยพรอดคิดถึงนิสัยส่วนตัวของชายหนุ่มตรงหน้า ไม่ได้ นิสัยไม่เคยโทษตัวเอง ไม่เคยคิดว่าตัวเองก็ได้เปรียบคนอื่นเช่นกัน เท่าที่ฟังมาคนอื่นผิดทั้งนั้น ไม่มีใครดีในสายตาของเขา เขาลืมคิดไปว่าจุดโหว่ใกล้ตัวอันตรายยิ่งนัก การลงทุนทำธุรกิจการค้าต้องละเอียดรอบคอบ เขาทำงานนอกบ้าน ปลอ่ยให้คนในบ้านได้โอกาสฉกฉวยผลประโยชน์ เขาขาดการติดต่อกับลูกค้า ที่สำคัญที่สุดเขาขาดการผูกมัดใจคน เขาไม่สามารถผูกมัดใจใครให้จริงใจกับเขาได้ นิสัยถือดีหยิ่งยโสทำให้เขาอวดดีคิดว่าไม่มีใครเก่งกว่าเขา การผูกใจลูกค้าไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะลูกค้าในจังหวัดเดียวกัน เขาลืมคิดไปว่าบ้านของเขาอยู่ต่างจังหวัด ลูกค้าคือคนในห้อยมนั้น วิธีการผูกใจคนเขาไม่สันทัด ในขณะที่เพื่อนร่วมหุ้นฉลาดในเรื่องนี้

“พอปีกกล้าขาแข็งมันก็ถอนหุ้นแยกตัวไปเปิดร้านขายแข่งกับผม มันแย่งลูกค้าไปเกือบหมด ลูกค้าพวกนี้เคยสนิทกับพ่อนะลุง ตอนที่พ่อยังไม่ตายเขาอุดหนุนเรานี้ครับ แต่นั่นแหละนะ เขารู้ว่าพ่อตายแล้วเขาไม่ได้ประโยชน์อะไรจากพ่ออีก เรื่องอะไรเขาจะมาอุดหนุนผมให้ได้ดีกว่าเขา ผมจำได้นะ พ่อเคยให้พวกนี้ค้ำจ่าย ลดราคาพิเศษ ปิดโธ่! คนไม่รู้จักบุญคุณ ยิ่งพูดก็ยิ่งแค้นใจ”

“ดื่มน้ำเสียก่อนสิหลานชาย อะไรที่เคยให้บทเรียน
เจ็บปวดแก่เรา เรามักจะเคียดแค้นจดจำไม่ลืมหรอก เท่าที่
ลุงเคยฟังพ่อของหลานชายคุยให้ฟังนะ ลูกคำพวกนี้ไม่หนีหนี
เอาเงินมาจ่ายจนหมดเพราะพ่อของหลานเขาใจเย็น เขาฉลาด
พูดขอความเห็นใจ คนรู้จักกันทั้งนั้นมิใช่รึ”

“ใช่ครับ พ่อผมใจเย็นพูดอ่อนหวานอยู่ได้ หมดทุน
แล้วนะที่ค้างเก่าช่วยจ่ายก่อนเถอะ พ่อมักจะอ้างอยู่เรื่อยว่า
เราอยู่ในถิ่นเขา มาสร้างตัวถิ่นเขาผูกใจเขาไว้ดีกว่า นั่นมัน
วิธีโบราณจริงไหมลุง เรื่องอะไรผมจะเดินตามรอยเท้าพ่อ
แบบนั้น ไม่ซื้อไม่อุดหนุนก็ช่างปะไร ผมขายเฉพาะคนเต็ม
ใจซื้อเท่านั้น ของเรามีคุณภาพไม่จำเป็นต้องง้อลูกคำกระจะจอก
หรอกครับ” เขาพูดอย่างใสอารมณ์

“ตกลงเพื่อนของหลานชายตั้งร้านติดหรือเปล่า”

“มันรวยแล้วครับ มันเป็นอาเสียเปลี่ยนชื่อเป็นคุณ
สมปรารถนา มันนี่แหละบอกใครๆ ว่าชื่อนำโชค ชื่อของมัน
มีความหมายดี ไม่มีตัวกาลกิณี มันจึงได้ดีสมปรารถนา
ตอนแรกผมไม่เชื่อหรอกครับ แต่สองสามปีมานี้มันสามารถ
ขยายสาขาไปต่างอำเภอ ในขณะที่ผมขายสินค้าไม่ออก
สินค้าออกใหม่เรื่อยๆ สินค้าเก่าตกรุ่น ผมหมดทุนหมุนเวียน
ซื้อสินค้าใหม่ เพื่อนผมมันเปิดรายการดึงดูดลูกค้าอยู่เรื่อยๆ
จะว่าไปไอ้ลูกคำเงินน้อยนี่แหละคอยจ้องหาซื้อสินค้าลดราคา

มันโง่ถึงขนาดซื้อกระเบื้องปูพื้น ปูฝาผนังไปเก็บไว้ แต่ไม่ได้ลงมือปูพื้นหรือทาสีเพราะยังไม่มีเงินจ้างค่าแรง แต่มันหลงลมปากโอ้อวดสมปรารถนาว่านาน ๆ จะมีโอกาสลดราคาสินค้าดี ๆ พวกนี้ ซื้อเก็บไว้ไม่ขาดทุน มีเงินเมื่อไรค่อยปูก็ได้”

“เพื่อนของหลานชายรู้จักโน้มน้าวจิตใจคน ลุงคิดว่านี่เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งนะ พ่อของหลานไม่เคยสอนหรือว่าคนจะตั้งตัวได้ต้องไม่ดูถูกเงินน้อย”

เขานิ่งอึ้ง ไข่ พ่อเคยสอนว่าอย่าดูถูกเงินน้อย อย่าคอยवासนา โชคชะตาเป็นเพียงตัวเสริม คนจะรวยหรือจนอยู่ที่จังหวะ โอกาส ความฉลาด นอกจากความขยันแล้วกรรมเก่าก็มีส่วนลิขิตชีวิต คิดถึงตรงนี้เขาก็ถามทันทีว่า

“ลุง กรรมเก่านี้มีจริงหรือเปล่า वासนาละมีจริงไหม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหนดีบ้างล่ะลุง ผมจะไปหาไปขอพร ขอโชคลาภवासนากลับคืนมา”

“โชคลาภवासนาถ้าขอกันได้โลกนี้ก็คงมีคนรวยกันหมด ไม่ต้องทำมาหากินกันให้เหนื่อยหรอก” ลุงชัยพรค่าน

“แต่ผมก็อยากลองเพื่อชีวิตจะดีขึ้น ผมจะเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น ‘นำโชค’ เปลี่ยนชื่อร้านให้ตรงกับชื่อผม ผมจะกู้เงินธนาคารมาอีกก้อน เอาบ้านที่อาศัยอยู่จำนอง ปรับปรุงร้านใหม่ เริ่มต้นชีวิตใหม่”

“ถ้าคิดว่าทำแล้วสบายใจ ได้เปลี่ยนชื่อแล้วจะดีขึ้น

ลุงก็ไม่ว่าอะไร แต่มีสิ่งหนึ่งที่หลานชายจะต้องเปลี่ยนด้วย”
ลุงชัยพรเอ่ยขึ้นหยั่งเสียงดูอารมณ์ของอีกฝ่าย

“เปลี่ยนอะไรครับลุง” ชายหนุ่มถามอย่างสนใจ

“เปลี่ยนนิสัยตัวเองเสีย หลานเป็นคนฉลาดถ้ารู้จัก
คิดและรู้จักตัวเองมากกว่านี้”

“ลุง ลุงจะสอนอะไรก็สอนเลยครับ” เขาพูดอย่าง
อารมณ์ดีขึ้น

“ก่อนจะโทษคนอื่นเราต้องพิจารณาตัวเองก่อนว่า
ผลที่เกิดขึ้นตัวเรามีส่วนผิดบ้างหรือไม่ ลูกเมียจากไปเพราะ
ทรัพย์หรือเพราะเรา ลูกค้าจากไปเพราะเพื่อนหรือเพราะเรา
เพื่อนเปลี่ยนชื่อแล้วรวยเพราะชื่อของเขาหรือเพราะตัวเขา
กันแน่ เราเปลี่ยนชื่อแล้วจะประสบผลสำเร็จหรือไม่อยู่ที่
ตัวเราไม่ใช่ชื่อ เพราะชื่อคือนามสมมติเท่านั้น”

“ขอบคุณครับลุง ผมเข้าใจที่ลุงพูด ลุงหวังดีถึงได้
เตือนสติผม”

ในที่สุดชายหนุ่มได้เปลี่ยนชื่อจาก ‘สุรียา’ เป็น
‘นำโชค’ เขากราบลาเพื่อนของพ่อเดินลงไปจากที่ว่าการ
อำเภอ ผู้สูงอายุชะเง้อมองจนชายหนุ่มเดินไปยังถนนอีก
ฟากหนึ่ง เพื่อนร่วมงานกระเซ้าว่า

“ลุง จะเรียกกลับมาเปลี่ยนชื่อใหม่หรือลุง”

“ไม่ต้องเรียกหรอก เขาต้องมาเปลี่ยนชื่อใหม่อีกแน่นอน”

สาวสวยที่เดินมาตอบคำถามแทนลุงชัยพร เจ้าหล่อนหัวเราะเยาะราวกับชายหนุ่มที่เพิ่งจากไปคือศัตรูคู่อาฆาต และแล้วทุกคนก็หายสงสัยเมื่อได้ยินประโยคหลัง

“เขาคืออดีตสามีของฉันเอง ฉันรู้จักนิสัยของเขาดี เขาต้องมาที่นี่อีกคอยดูซิ”

“ทำไมหรือคะ” สาวอยากรู้ที่ยืนอยู่ใกล้ๆ ลุงชัยพรถามต่อ

“มาเปลี่ยนชื่ออีกค่ะ เพราะเขาเป็นคนประเภทรำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง”

บ้านหลังใหม่

ดรุณี เดชานุสรณ์

กราบเท้าพ่อที่เคารพรัก

ภาพที่ส่งมานี้คือบ้านหลังใหม่ของผมนะครับ มีเนื้อที่กว้างขวาง เป็นบ้านเดี่ยว มีสระว่ายน้ำ รอบบริเวณบ้านปลูกสวนย่อม สิ่งแวดล้อมรอบข้างสะอาดตา น่าอยู่น่าอาศัย เพื่อนบ้านมีฐานะ มีระดับ ผมคิดว่าพ่อคงเห็นด้วยกับการตัดสินใจของผมครั้งนี้ น้องมดกับลูกปอเห่อบ้านรักบ้านมากทีเดียว

ชีวิตบั้นปลายของครอบครัวเราน่าจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ผมนกับน้องมดบ่นคิดถึงพ่อทุกวัน พ่อมาอยู่ด้วยกันกับเราเถอะครับ บ้านใหญ่โตมีเนื้อที่เยอะแยะ ห้องนอนกว้างขวางมีถึงสามห้องนอน พ่อมาอยู่ที่นี่ไม่ต้องทำงานอะไรเพียงแค่เฝ้าบ้านให้เมื่อผมและน้องมดไปทำงาน สำหรับลูกปอผมจะนำไปฝากเขาเลี้ยง พ่อไม่ต้องลำบากเหนื่อยยากอะไรเลย พ่อเปิดโทรศัพท์สนั้ดูรายการต่างๆ ได้

ตลอดวัน ไม่ต้องรำคาญกับเพื่อนบ้านเพราะที่นี้เพื่อนบ้านจะไม่ยุ่งกับใคร เขาจะไม่วุ่นวายกับใคร ต่างคนต่างอยู่ ที่นี้จึงเงียบสงบ

พ่อครับ สวนยางยี่สิบเอ็ดไร่พ่อก็แก่แล้วดูแลไม่ทั่วถึง ผมเองก็คงกลับไปอยู่บ้านไม่ได้อีก ผมเรียนมาถึงระดับนี้แล้วจะให้ผมกลับไปทำสวนยางสวนต่ออาชีพชาวสวนแบบพ่อแบบน้อง ผมไม่ถนัดครับ

ชีวิตผมกับน้องมดกำลังก้าวหน้า กว่าจะได้มาถึงระดับหัวหน้าได้น้ำตาแทบกระเด็น ยุ่งยาก มีอุปสรรคสารพัดตอนนี้ผมจึงต้องรีบทำงานหาเงินผ่อนบ้าน รับงานพิเศษหลายงาน ขาดส่งเมื่อไรบ้านถูกยึดทันที ดอกเบี้ยแม้ว่าจะถูกกว่าการกู้เงินประเภทอื่น แต่เรากู้ธนาคารเงินจำนวนล้านจำนวนแสนดอกเบี้ยแต่ละเดือนเกือบเท่ากับเงินเดือน ถ้าได้เงินสดมาชำระหนี้ภาระที่หนักอึ้งก็คงหมดไป พ่อต้องเข้าใจและเห็นใจผมด้วย บ้านจัดสรรหลังเก่าที่ผมขายไปและบ้านเก่าหลังที่พ่ออยู่ตอนนี้ไม่เหมาะกับผมและครอบครัว ขายบ้านขายสวนมาอยู่กับผมที่นี้เถอะ ผมจะได้หมดภาระแบกหนี้สินเสียที

รักพ่อเสมอ

โต

ชายชราขบگرامแน่น หลังจากฟังหลานสาวอ่านจดหมายของลูกชายคนโต นัยน์ตาฝ้าฟางบ่งบอกถึงความรู้สึกปวดร้าวจิตใจอย่างแสนสาหัส น้ำตาของผู้เฒ่าหลังรินล้นไหลอาบแก้มเหี่ยวย่น เหม่อมองแปลงสวนยางที่เหลืออยู่ซึ่งอุตสาหกรรมหักร้างทางพงมาตั้งแต่วัยหนุ่ม ผืนแผ่นดินแปลงนี้คือชีวิตจิตใจของผู้เฒ่าซึ่งได้อาศัยเลี้ยงลูกเลี้ยงหลานให้มีการศึกษาได้ยศได้ตำแหน่ง ลูกได้ดีทั้งหลายต่างละทิ้งถิ่นฐานเดิมไปอยู่เมืองใหม่ เหลือเพียงลูกชายคนเล็กที่ประกอบอาชีพทำสวนยางและค้าขายใช้ชีวิตอย่างสมถะ

“ปู่จะขายบ้านขายสวนไปอยู่กับลุงหรือเปล่าคะ”

“ปู่ไม่ไปไหน ปู่ขอตายที่นี่ ” ชายชราตอบหลานสาว

“ปู่อย่าเพิ่งตายนะคะ” เด็กหญิงรีบห้ามทำท่าตกใจ

“ทำไมล่ะลูก ปู่แก่แล้ว”

“หนูกลัวผีค่ะ” หลานสาวตอบเสียงอ่อย

ปู่หัวเราะขันหลานสาว อมยิ้มแล้วรำพึงว่า

‘เด็กเอ๋ยเด็ก วัยนี้เจ้ายังไร้เดียงสา กลัวก็บอกตรง ๆ ว่ากลัว รักก็บอกว่ารัก ถ้าเป็นไปได้ปู่อยากให้เป็นเด็กตลอดกาล ปู่กลัวนัก กลัวรักแอบแฝงมารยาของลูก หลานยามเติบโตเหลือเกิน เขารักปู่เป็นห่วงปู่หรือรักตัวเองกันแน่หนอ’

“ปีนี้ถ้าไม่ผลัดใบเร็วกว่าปีก่อน ถ้าฝนมาเร็วก็ดีสิ”

ปู่เปลี่ยนเรื่องพูดกลบเกลื่อนอารมณ์เศร้าหมอง เด็กหญิงยังคงอ่านจดหมายซ้ำ ต่างกันตรงที่อ่านในใจเท่านั้น ฟังปู่พูดแต่ตาอ่านไปเรื่อย ๆ จนจบ แล้วพับจดหมายสอดซองคืนกลับให้ปู่

“ถ้าชีวิตคนผลัดใบได้เหมือนต้นไม้ก็ดีนะคะ หนูไม่ชอบฤดูแล้ง ใบयर่วงไม่มีร่มเงาบังแดด คนแก่เดินกลางแดดเป็นลมช่วยไม่ทันก็ตาย เด็ก ๆ ก็ร้อนด้วยนะคะปู่ไม่มีอะไรบังแสงแดด ไม่มีร่มเงาไม่ดีเลย”

“บ้านนี้ถ้าไม่มีปู่หนูจะอยู่ไหนลูก” ปู่แกล้งถาม

“บ้านไม่มีคนแก่เหมือนบ้านไม่มีหลังคา ใครจะเป็นร่มเงาให้หนูได้ฟังฟังล่ะคะ เวลาโดนพ่อดมแม่ดูหนูจะฟังใครได้ล่ะ ถ้าไม่มีปู่หนูคงเดือดร้อนแน่” เด็กหญิงตอบ

“เอ็งมันช่างประจบปากหวานเชียวนะ” ปู่หยอกหลาน

“อ้าว! ปู่ซีลิมจังเลย ปู่พูดให้หนูฟังบ่อยนี่คะว่าชีวิตคนจะร่วงโรยไปตามวัย วัยชราไม่ต่างจากใบไม้เหลืองที่พร้อมจะปลิดปลิวร่วงหล่นลงสู่ดิน คนรุ่นใหม่ก็ผลิใบผลิดอกแตกกิ่งก้านสาขาขึ้นมาแทน” หลานสาวท้วงติง

“เอ๊ะ ! ไฉ่หลานคนนี้จะแตกกอออกเป็นพันธุ์ใหม่หรือพันธุ์เก่าละ” ปู่สัพยอกหนูน้อย

“แล้วแต่คนปลูกสิคะ” เด็กหญิงตอบโดยไม่ต้องคิด เพราะติดนิสัยได้กรรมตามประสาเด็กช่างเจรจา

คำตอบชื่อ ๆ ของหลานสาวสะกิดใจให้หวนคิดถึงอดีต
ใช้แล้ว ตลอดเวลาที่ผ่านมานัปปลูกพืชพันธุ์ใหม่ สร้างคน
พันธุ์ใหม่ ปูสร้างชีวิตให้ลูกห่างไกลกลืนดิน สัมปลูกฝังให้
รักถิ่นเกิด ส่งลูกไปสู่สังคมเมืองใหม่และใหญ่ ลูกของเจ้า
ทุกคนเรียนดี ไม่ทำให้ปู่ผิดหวัง มียศมีเกียรติ ประสบ
ความสำเร็จในด้านการงาน แต่ทำไมไม่พอจ่าย จ่ายอะไรกัน
นักหนา จดหมายกราบเข้ามาแต่ละครั้งเรียกค่ากราบเท้าแพง
เหลือเกิน

ปีที่แล้วโตลูกรักพาเมียพาลูกมาเยี่ยมบ้านแต่ไม่ยอม
นอนพักที่บ้าน เขาให้เหตุผลว่า

“น้องมดกับลูกปอเคยชินกับนอนห้องแอร์ ผมเลย
เช่าโรงแรม บ้านเราห้องคับแคบ พอตีผมมีแขกด้วยครับ
เพื่อนฝูงเขานัดพบสังสรรค์ เขาจองอาหารเรียบร้อยแล้ว พ่อ
ไม่ต้องเป็นห่วงหรอก เรื่องอาหารการกินโรงแรมเขามีพร้อม”

“เอ็งจะไม่ค้างที่บ้านเลยสักวันหรือลูก”

“โธ่พ่อ อย่าให้ผมรบกวนเลย พ่อลำบากเพื่อผม
มานานแล้ว พ่อสบายใจเถอะผมไม่ได้ลำบากอะไรเลย”

“พ่อขา น้องปอร้อนค่ะ” ลูกสาวเริ่มอแง

“คุณคะ เรากลับกันเถอะ ลูกร้อนแย่แล้วละค่ะ” ลูก
สะใภ้ทำท่าอึดอัดที่ ลูกชายพยักหน้ารับคำ รับลูกสาวมาอุ้ม
แทน บอกลูกว่า

“สวัสดีปู่ก่อนลูก ลาปู่ก่อนนะ”

“สวัสดีค่า” เด็กหญิงยานกาง พนมมือไว้ ปู้น้ำตาซึม
ความรักความห่วงใยพาให้ห้วงหวงเอยปากชวนว่า

“ค้างที่นี้กับปุ่นะลูก มาให้ปู่อุ้มหน่อย”

“ไม่ หนูจะนอนกะแม่ค่ะ”

คำตอบของหลานสาวกระซอกหัวใจปู่ให้หล่นวูบ ได้
แต่ลูปผมหลานตัวน้อย แล้วยื่นซองแดงรับขวัญหลานตาม
ธรรมเนียม “ปู่ให้เป็นขวัญถุง มั่งมีศรีสุขนะลูกนะ”

“พ่อครับ พรุ่งนี้ผมจะมาเยี่ยมอีก วันนี้มีนัด ผมลา
ละครับ”

ในบรรดาลูกทั้งหมดคนนี้แหละมีปียวจา ช่างเจรจา
ระรื่นหู หน้าที่การงานเป็นที่เชิดหน้าชูตาได้ ความรักห่วงใย
จึงมอบให้หมดหัวใจ มีลูกก็ทุกซัเพราะลูก มีทรัพย์ก็ทุกซั
เพราะทรัพย์ ดังคำสอนของพระพุทธองค์ที่กล่าวไว้ไม่มีผิด

จำได้ว่าวันรุ่งขึ้นลูกชายขับรถคันใหม่มาเยี่ยมพร้อม
ด้วยลูกเมีย ผู้เฒ่าตื่นแต่ไก่โห่อาบน้ำปิดกวาดเรือนชานรอรับ
วันนั้นมีความรู้สึกราวกับต้นไม้ได้ฝนในฤดูแล้ง อุ้มเอิบใจ
ยิ่งนัก หลานสาวพนมมือไหว้อย่างน่ารัก ชื่นใจจริง ๆ

“ปู่ชาสวัสดีค่า” หลานสาวให้อุ้มโดยดี

“ไหว้พระเถอะลูก ” ปู่ดีใจหอมแก้มซ้ายขวา

“วันนี้ชวนปู่ไปเที่ยวที่ไหนเอย” ลูกสะใภ้ถาม

“ไปทะเลคะ ปู่ไปด้วยนะคะ”

“ไปลูก ปู่ไปด้วยจะ”

ความสุขเอ่อล้นท่วมใจ ได้นั่งรถคันใหม่แวดล่อม
ท่ามกลางลูกหลาน ลูกชายชวนคุย

“พ่อครับ ผมเป็นหัวหน้า รถคือหน้าตาอย่างหนึ่ง
ของเรานะครับ เรียกได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตทีเดียว
นอกจากรถแล้วก็บ้าน ทั้งบ้านและรถคือปัจจัยสำคัญจริงๆ
สองสิ่งนั้นนอกจากจะใช้เป็นประโยชน์ด้านใช้สอยแล้วยังกลายเป็น
เครื่องประดับบอกระดับฐานะ”

“เมื่อไรจะกลับมาอยู่บ้านเราละลูก ย้ายมาอยู่ใน
จังหวัดใกล้ๆ ก็ได้ สวนของเอ็งควรจะมาดูแลบ้าง เจ้าเล็กมัน
ดูแลไม่ไหวหรอก มีสวนยางไม่หมั่นดูแลผลได้ไม่เท่าผลเสีย
ลูกจ้างโกงบ่าย่างหมดจะว่าอย่างไร”

“คุณพ่อคะ พูดถึงเรื่องสวนยางหนูกับพี่โตกำลังคิด
ว่าจะขายคะ เราจำเป็นต้องซื้อรถใหม่บ้านใหม่คะ”

“ขายทำไม บ้านเก่ารถเก่าก็ยังดียังใช้ได้มิใช่หรือ”

“รถเก่าตกทุน ราคาตก ผมยอมขายขาดทุนดีกว่า
ซ่อมแล้วซ่อมอีก เป็นหัวหน้าคนขับรถตกทุนรู้สึกอายครับ
ผมจะอยู่ให้ลูกน้องมันขับรถใหม่เยาะเย้ยอย่างไรครับ ส่วน
บ้านที่อยู่ตอนนี้ปัญหาเยอะ บ้านห้องแถวน่าเบื่อจริงๆ ราคาร่วง
เสียงแตรของรถเข้าออกในซอย อีกอย่างหนึ่งผมได้เลื่อน

ตำแหน่งเป็นระดับหัวหน้า มีบ้านหลังเล็กในสภาพห้องแถว เพื่อนฝูงลูกน้องแหวะเยี่ยมมันเสียศักดิ์ศรีของเรานะครับ เขาจะดูถูกดูแคลนได้ว่าไม่มีปัญญาสร้างบ้านเดี่ยวอาศัยได้”

เมื่อจนด้วยเหตุผลสวนยางส่วนที่แบ่งให้ลูกชายคนนี้ก็ถูกขายแปรสภาพเป็นเงินสดไปซื้อรถใหม่ดาวน์บ้านหลังใหม่ ผู้เฒ่ายังคงมีสวนยางเหลืออยู่อีกยี่สิบเอ็ดไร่ ได้ผลผลิตจากน้ำยางเลี้ยงชีพ มีลูกชายคนเล็กช่วยดูแลเก็บผลประโยชน์ให้คอยดูแลหุงหาอาหารมาส่งทุกวัน

“ส้มโอ ส้มโอ” ลูกชายคนเล็กขับมอเตอร์ไซค์มาตามลูกสาวพลาญเรียกเสียงดังลั่น

“มาตามลูกเระ ขึ้นมาก่อนซิ” ผู้เฒ่าชะเง้อมองแล้วเรียก

“หายไปนานเป็นห้วงก็เลยมาตาม พ่อได้รับจดหมายจากพี่โตหรือยัง”

“เพิ่งอ่านจบ ส้มโอให้พ่ออ่านสิลูก”

ลูกชายอ่านจบแล้วถอนใจ ตั้งคำถามใหม่่ว่า “ถ้าผมจะขายที่นาข้างสวนยาง แล้วเอาเงินมาปลูกบ้านใหม่ดีไหมพ่อ บ้านหลังนี้เก่าจริงอย่างพี่โตว่า เขยจริงนั่นแหละ”

“เล็กเอ๊ย อายุพ่อแก่ปูนี่แล้วอยู่ได้ไม่กี่ผืนผ้าหрокอย่าให้แผ่นดินสิ้นไปเหมือนชีวิตเลยลูก เก็บผืนนาผืนไรไว้ให้ลูกหลานเราเองเถอะ ชีวิตพ่อสิ้นลงทุกวัน แต่ลูกของเ็ง

งอกงามขึ้นทุกวัน บ้านหลังนี้เมื่อห้าสิบปีก่อนมันก็ทันสมัย
กาลเวลาทำให้ทุกอย่างเปลี่ยนไป ถึงสร้างใหม่อีกสิบปีลูกเอ็ง
ก็ว่าเชย”

“จริงค่ะปู่” สัมโอพูดเสริม

“สัมโอเอ๊ย โตขึ้นเอ็งต้องรู้จักคิดนะลูก ปู่ลูกเรียน
แต่พอตัว หวีหัวแต่พอเกล้า ต้องรู้จักความพอดีแล้วจะอยู่
อย่างมีความสุข อย่าทำอะไรเกินพอดีมันทุกชั้นนะลูกนะ”

“พ่อสอนผมหรือสอนสัมโอกันแน่” ลูกชายประชด
ชายชราหัวเราะชอบใจตอบกลับว่า “พ่อสอนคนให้รู้
จักคิด จะเป็นเอ็งหรือสัมโอหรือใครก็ได้”

สองพ่อลูกขี่มอเตอร์ไซด์กลับบ้าน ทั้งให้ผู้เป็นพ่อ
หรือปู่กำจตหมายแล้วหลับตานิ่ง พูดพิมพ์คำคนเดียวว่า

“แม่ดำ แม่ช่วยดลจิตดลใจลูกด้วยเถอะ ให้เขารู้จัก
ความพอดี วิญญาณของแม่ช่วยตามไปปกป้องคุ้มภัยลูกด้วย
พ่อผิดที่เลี้ยงลูกให้แตกหน่อก่อต้นแตกแยกไปจากลำต้นเดิม
เพียรสร้างบันไดชีวิตให้ลูกก้าวสู่ที่สูง ดิดปึกติดหางให้จนลูก
โบายบินไปไม่กลับคืนถิ่น ไหนๆ เขาก็เป็นลูกของเรา ช่วยดล
จิตดลใจให้เขาสร้างเรือนแต่พอตัว หวีหัวแต่พอเกล้า อย่าให้
เขาหลงใหลภาพหลอนลวงตาของวัตถุอีกเลย รถและบ้าน
ใหญ่เกินตัวเขา ลูกของเราคล้ายกับอิงอ่างโนนินทาน มันกำลัง
เป่งตัวพองแข่งกับราคารถใหม่และบ้านใหม่

“พ่อกลัว กลัวเหลือเกิน กลัวมันจะท้องแตกตาย
เหมือนอึ่งอ่างหน้าโง่ตัวนั้น”

ประกาศกระดุก

ถวัลย์ มาศจรัส

“ยินดีที่ได้รับแต่งตั้งครั้งนี้” ต่อพงศ์อ่านข้อความ
หลังนามบัตรที่ติดมากับแจกันดอกไม้สวยงาม ท้ายนามบัตร
นั้นลงชื่อ มนัสวีร์

มนัสวีร์ พยัคฆราเป็นผู้หญิงเก่งมากทีเดียว ได้รับ
รางวัลทางการบริหารมากี่มาก เป็นผู้บังคับบัญชาที่ลูกน้อง
ทั้งรักทั้งเกรง ลุยงานหนักเหมือนทหารออกรบที่มุ่งชัยชนะ
ไม่เคยอยู่หลัง ลูกน้องคนไหนขยันและกรำงานหนักเธอจะ
ดูแลเรื่องความดีความชอบอย่างไม่ลดละ บางทีผู้บริหารที่มี
อำนาจเหนือชั้นพยายามจะเอาคนของตนแทรกเข้ามา

“รอไว้ก่อนเถอะ ปีนักษัตรก็ได้” ผู้บริหารบางคนต่อรอง

“ไม่ได้หรอกค่ะ เขาเก่งต้องให้เขา” เธอไม่ยอม

“คนเก่งเสนอเมื่อไรก็ได้ รอไว้ก่อนเถอะ” อำนาจที่
เหนือกว่าเริ่มแผดแสงฤทธิ์

มนัสวีร์ยิ้ม “ระหว่างคนเก่งงานกับเก่งเอาใจ ท่านจะ

เลือกใคร” คำถามตรงไปตรงมาทำให้ผู้บังคับบัญชาถอนใจ

“ราชการก็อย่างนี้แหละ บางหนเราคิดว่าเราอยู่เหนือใครแล้ว แต่บางที่มันก็มีคนเหนือเราขึ้นไปอีก” น้ำเสียงเหมือนรำพึงและฟังดูน่าเห็นใจ

“สังคมเลวเพราะคนดีท้อแท้ณะคะ” เธอไม่ยอม “ท่านเลือกจะทำอะไรให้กับสังคมก็แล้วแต่ท่าน” เธอพูดแค่นั้น แล้วขอตัวออกมาทำงาน

นับแต่นั้นเมื่อถึงคราวพิจารณาความดีความชอบครั้งใด คนที่เธอเสนอขึ้นไปไม่เคยได้รับการปฏิเสธจากผู้บังคับบัญชา เพราะเธอไม่เคยเสนอคนที่ไร้ผลงาน และถ้าลูกน้องของเธอไร้ผลงานเธอก็จะแนะนำกระตุ้นให้รู้จักวิธีคิดวิธีทำงาน

“เขาทำกันมาอย่างนี้แหละคะ จะต้องคิดอะไรอีก” ลูกน้องบางคนอายุยังไม่มากเลย แต่ติดคราบความเคยชินที่ไม่ต้องใช้ความคิดจนเคยตัว

“เธอลองซี ลองวิธีใหม่ ๆ”

“ไม่ไหวหรอกค่ะหัวหน้า เราทำอย่างนั้นเหมือนหักหน้าคนอื่นเขา เขาเกลียดหนูเปล่า ๆ”

“ใครเกลียดเธอ” อยากรจะเอ็ดอิงกับความคิดคร่ำครึ แต่ก็ต้องอดทนด้วยหวังว่าวันหนึ่งลูกน้องคนนี้จะมียศกยภาพมากขึ้น “มีคนเกลียดคนทำงานด้วยหรือ”

“ราชการนะคะหัวหน้า หนูต้องเอามวลชน”

เธออ่อนใจ อยากจะบอกนีกว่าก็เพราะมัวแต่เอา
มวลชนนะซึ่งงานการถึงอ่อนปวกเปียกอย่างนี้ ทำงานไป
ประเดี๋ยวประด๋าวก็เดินแถวไปยืนปั้นจัมป็นแจ๋โตะโน้นโตะนี้
เลิกคุยก็นั่งกระดิกขาอ่านนิยายในหนังสือพิมพ์ สิบเอ็ด
นาฬิกากว่าๆ ก็ชักแถวกันเหมือนมดชนไข่นี้ฝน เกือบๆ
บ่ายโมงครึ่งหรือกว่านั้นถึงจะเดินเช็ดปากมานั่งปล่อยลม
หายใจทั้งอีกประเดี๋ยวก็ปลิวหายกลับบ้านไป

บางทีงานมีก็เย็นใจหมกไว้ก่อน พอถึงนาทีสุดท้าย
ก็เหมือนนักโทษประหารมือสั่นใจสั่นเร่งทำงานเหมือนนักโทษ
เร่งทำความดีให้พ้นผิด พอทำงานไม่ทันก็โทษคนอื่นว่าแล้ง
น้ำใจไม่เกื้อกูล มองแต่คนอื่นไม่เคยย้อนมองตัวเอง ซ้ำซาก
อย่างนี้ปีแล้วปีเล่า มนัสวีรียากจะหลุดความในใจอย่างนี้
ออกไป แต่ก็กลืนไว้ในอก

“เธอลืมนิทำงานแบบเก่าๆ เสีย ทำแบบนี้” เธอ
สาธยายแล้วคอยประดับประดาอุกน่องให้ก้าวไปสู่เส้นทาง
สายใหม่ที่ดีกว่าเก่าด้วยความอดทน

ต่อพงศ์เคยทำงานเป็นลูกน้องมนัสวีรียู่ช่วงหนึ่ง
ก่อนที่เธอจะเติบโตจากหัวหน้าฝ่ายขึ้นเป็นผู้อำนวยการกอง

เขาก็้มลงสูดกลิ่นหอมของช่อดอกไม้้นั้น ประจงหยิบ
การ์ดเล็กๆ เก็บไว้ด้วยความทะนุถนอม เขาเชื่อว่าเพราะ

เคยมีหัวหน้าดี ๆ อย่างมนัสวีรนี่แหละที่ทำให้เขาก้าวหน้ามา
ได้ด้วยการทำงาน ไม่ใช่ด้วยวิธีอื่น

หลังจากมนัสวีรไปเป็นผู้อำนวยการกองแล้ว เขาได้
หัวหน้าใหม่คนหนึ่งสูงอายุแล้ว คนนี้พื้นความรู้ไม่มากนัก
แต่เป็นคนติดตามผู้บริหารระดับสูงคนหนึ่งมานาน ก่อน
เกษียณจึงได้รับบำเหน็จให้เป็นหัวหน้าฝ่ายระดับ ๗

ต่อพงศ์เคยได้รับบทเรียนจากหัวหน้าคนนี้ เขาจำได้ดี
ใกล้สิ้นปีงบประมาณหนึ่งมีเงินงบประมาณเหลืออยู่หลายแสน

“คุณตั้งเรื่องซ่อมกล้องวิดีโอ ซื้อฟิล์มสี สไลด์
ซื้อกล้องถ่ายภาพตัวหนึ่ง ให้หมดวงเงินนั้นแหละ” หัวหน้า
สั่งเขา “วิธีพิเศษ เอาร้านปาริชาติคาเมรา”

“ปกติเขาไม่ให้จัดซื้อจัดจ้างช่วงนี้นะครับ”

“ใครกำหนด” น้ำเสียงนั้นชิงชัง

“นาย”

“คุณรู้ใช่ไหมว่าผมเป็นใคร” หัวหน้าเอนหลังพิง
พนักเก้าอี้ หมุนมันไปมาช้า ๆ “คุณทำเรื่องขึ้นมาก็แล้วกัน”
น้ำเสียงนั้นเด็ดขาด

ต่อพงศ์ลั้งเล

“คุณจะทำไหม” หัวหน้าปรายตาดูเขา “คุณคงรู้
ใช่ไหม ฝ่าฝืนคำสั่งผู้บังคับบัญชาวินัยมันจะคำคอเอา”

ถึงคราวที่ต้องพงศ์ต้องเจียบ้าง เขาคิดถึงหัวหน้านมนัสวีร์จับใจ เธอไม่เคยมีอะไรล้มเหลวในอย่างนี้เลยสักครั้ง

“คุณเป็นประธานตรวจรับ ให้มงคลเป็นประธานจัดซื้อจัดจ้าง กำหนดสเปคเอาร้านนี้” หัวหน้าสั่งการแค่นั้นก็บอกให้เขาบริหารจัดการ

เรื่องวุ่นเกิดขึ้นเมื่อถึงกำหนดส่งของแล้วกล่องวิดีโอรุ่นที่ต้องการไม่มี กองคลังเร่งรัดใบส่งของเพื่อตั้งเรื่องเบิกเงินให้เสร็จสิ้นก่อนวันที่ ๓๐ กันยายนซึ่งเป็นวันสิ้นปีงบประมาณ

เขาโทรศัพท์เร่งรัดไปที่ร้านปาริชาติคาเมร่า

“กำลังวิ่งหาของอยู่” ทางโน้นไม่ยินดียินร้าย

“กองคลังต้องการหลักฐาน”

“ผมให้ใบส่งของหัวหน้าคุณไปแล้ว ของจะส่งพรุ่งนี้แน่นอน”

หัวหน้าไปตีพิมพ์เล่มตั้งแต่ก่อนเที่ยง เขากลับขึ้นมาด้วยใบหน้าแดงช้ำและยิ้มกริ่มเหมือนทุกหนที่ตีพิมพ์เล่ม

“ต่อพงศ์” เขาเรียก และเมื่อต่อพงศ์นั่งอยู่ตรงหน้า เขาก็ยื่นใบส่งของให้ “คุณเซ็นรับของเสียจะได้ทำเรื่องเบิกเงิน ผมบอกนายแล้วคุณไม่ต้องห่วง”

ต่อพงศ์กระสับกระส่าย นี่เขากำลังเอาฮาแหย่เข้าไปในตาราง

“เฮ้ย! เซ็นเร็วๆ” หัวหน้าจ้องเขา “คุณไม่เชื่อใจผม

หรืออย่างไร”

เขาเซ็นชื่อลงไปด้วยจิตใจโศกหมอง

วันที่ ๓๐ กันยายนผ่านไป กล้องถ่ายวิดีโอก็ยังไม่มาส่ง พอวันที่ ๑ ตุลาคมสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเข้ามาตรวจความเรียบร้อยทางงบประมาณ พวกเขาจะดูรายการซื้อของตอนสิ้นปีงบประมาณก่อนเป็นลำดับแรก ยอดเงินไหนที่จัดซื้อจัดจ้างสูงเขาจะขอตรวจสอบสิ่งของที่ซื้อทั้งหมดว่าเป็นไปตามใบสั่งซื้อสั่งจ้างหรือไม่

หนึ่งในหลายรายการเขาขอดูการจัดซื้อจัดจ้างกล้องวิดีโอ กล้องถ่ายภาพที่ต่อพงศ์ทำเรื่องขึ้นไป

“หัวหน้า ยุ่งละซี” เขาเลิกลิ้ม

“อะไร”

“ส.ต.ง. ขอดูของที่จัดซื้อจัดจ้าง” เขามายถึงสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

“โทรไปที่ร้านซิทำไมช้านัก”

เขาโทรศัพท์ไปที่ร้าน คำตอบก็คือกล้องขาดตลาด กำลังรอเรือจากญี่ปุ่น

“อีกสองสามวันค่ะ” พนักงานขายบอกมาตามสายโทรศัพท์

เมื่อเขารายงานหัวหน้า แทนที่จะเห็นความทุกข์ร้อน กลับเห็นแต่ความใจเย็น “คุณให้ใครบอก ส.ต.ง. ซิว่าคุณ

ไม่อยู่ ไม่มีบุญแจตุ้ ปัญหาย่ายๆ” หัวหน้าทำราวกับว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ

“หัวหน้าบอกทีซิคะ”

“เฮ้ย!” หัวหน้าเอ็ดเขา “ผมเป็นผู้ใหญ่แล้วบอกได้หรือ ดีไม่ดีเขาจะหาว่าผมส่อเจตนา บอกเขาไปว่าผมพักร้อน” สั้นคำเขาก็ให้ลูกน้องอีกคนหนึ่งเอาใบลาพักร้อนมาให้ “ต้องทำให้สมจริง” เขาพิมพ์แล้วก็ลาพักร้อนไปอาทิตย์เต็ม ๆ

ฝนต้นเดือนตุลาคมตกลงมาอย่างหนัก บ้านเขายังไม่มีโทรศัพท์ ส.ต.จ. ยื่นคำขาดจะดูของให้ได้ในวันจันทร์ พอฝนซาเขาก็กับเมียที่กำลังท้องอ่อน ๆ ซี่จักรยานไปกลางสายฝน ความจริงเขาจะไปโทรศัพท์สาธารณะคนเดียวที่หน้าอำเภอแต่เมียเกิดห่วงขึ้นมาก็เลยไปด้วย

เหมือนฟ้าแกล้ง

“โทรศัพท์เสีย” เขาเครียด ปั่นจักรยานไปอีกตู้หนึ่งก็เสีย เลยไปอีกตู้ก็มีแต่ตู้เปล่า ๆ ฝนก็ยังปรอยอยู่อย่างน่ารำคาญ เมียเหลียวไปเห็นป้ายเขียนแปะไว้ที่ร้านขายยาว่า โทรศัพท์หยอดเหรียญ

“โน่นนั่นะ” เธอชี้มือ

เขาวางโทรศัพท์ลงหันมาบอกกับเมีย “จะส่งเข้าวันจันทร์”

เมียเอามือลูบท้อง

“เป็นอะไรหรือ”

“ลูกดิ้น” เธอจับมือสามีไปคลำตรงท้อง “อย่าลืมนึกถึงลูกนะคะ” เธอให้สติ

เขาหลบหน้า ส.ต.ง. ไปอีกสองวันจึงได้กล้องวิดีโอ และกล้องถ่ายภาพมาให้ตรวจ

“คุณเป็นโรคตุลาคมหรือ” เจ้าหน้าที่ ส.ต.ง. แกล้งสรพยาอกเหมือนไก่ที่เห็นตีนงู

เขายิ้มแหยๆ ให้เจ้าหน้าที่คนนั้น อีกวันจันทร์หนึ่งหัวหน้าถึงมาทำงานโดยไม่ถามถึงเรื่องที่ ส.ต.ง. มาตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างสักคำเดียว

“ยินดีที่ได้รับแต่งตั้งครั้งนี้” ต่อพงศ์พบนามบัตรที่เริ่มกรอบเหลืองนั้นในสมุดบันทึกส่วนตัวเล่มหนึ่งเมื่อเกือบสี่ปีให้หลัง

เขายิ้มเพราะคนที่ให้นามบัตรใบนี้ได้โอนไปอยู่กระทรวงอื่นและได้เป็นรองอธิบดีแล้ว เมื่อเขาไปกราบแสดงความยินดีเธอก็รั้งให้เขาอยู่ด้วยเสียนาน

“เป็นอย่างไรบ้าง ดูไม่ค่อยสดชื่นเลย” เธอเอื้ออาหารลูกน้องเก่าเสมอ เขายื่นนามบัตรที่เคยได้รับให้ดู

“เก็บไว้หรือ” ใบหน้านั้นผ่องแผ้ว

“เก็บไว้ ไม่รู้ว่าที่ทานยินดีด้วยนั้นแท้จริงแล้วยินดี
หรือยินร้ายกันแน่”

มนัสวีร์หัวเราะเบา ๆ “ดูเธอโศกหมอง”

เขาพยักหน้ารับ

“มีปัญหาเรื่องงานใช่ไหม”

“ใช่ครับ” ต่อพวงส์เล่าเรื่องราวมากมายให้ฟัง

ฟังจบแล้วเธอยิ้มอ่อนโยนและอบอุ่นให้ “อำนาจ
บาร์มี ลากยศ ใคร ๆ ก็อยากได้ สิ่งเหล่านี้ทุกคนยอม
หมายปอง ทำให้แก่งแย่งช่วงชิงและล้างผลาญกัน บางคน
ปากหวานงานไม่ดี บางคนปากไม่ดีงานดี บางคนปากดีงานดี
บางคนปากก็ไม่ดีงานก็ไม่ดี บางคนเหมือนไม่มีปากมีแต่
สมองและมือทำงาน นี่คือธรรมชาติของคน อยู่ที่ไหนก็มี
แบบนี้ไม่มียกเว้น”

“เป็นหัวหน้านี้ลูกเมียผมแซนขาเหลือเท่าท่อนอ้อย”
เขายิ้มเปลือย “มีเรื่องต้องควักกระเป๋าอยู่เรื่อย อดตรงนี้
บกพร่องตรงโน้น”

“เรื่องเงินสิท่า” เธอหัวเราะ

“นั่นแหละ” เขายอมรับ “นี่ลูกน้องบอกว่าเงินที่ยืม
ทตรงจ่ายงานสัมมนาหายไปอีกห้าพัน มันหายทุกปีแก้ไม่ตก”

“เปลี่ยนคนซี อะไรที่ผิดซ้ำผิดซ้อนเราต้องเปลี่ยน”

“ก็อยากให้เขาทำให้ดีขึ้นจะได้หนุนให้เต็มที่” คำว่า

จะหนุนให้เต็มที่ทำให้มันส่วรมองหน้าลูกน้องเก่านิ่งนานก่อน
จะยืมให้

“เธอเป็นหัวหน้าที่ดี” มนัสวรีดูจะมีความสุข

“ผมรู้ว่าลูกน้องที่มีหัวหน้าไม่รับผิดชอบนั้นมัน
น่าเศร้าแค่ไหน” เขานึกถึงเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างวัดโอครั้งนั้น
เขาเร่าร้อนเหมือนไฟสุมอกโดยไม่มีส่วนได้อะไเลยในขณะ
ที่หัวหน้าหลบร้อนไปนอนสุขอยู่คนเดียว

“ถ้าอย่างนี้สังคมจะรำรวยแต่เธอคงจนอีกนาน”
เธอหัวเราะเพราะชีวิตเธอก็เป็นอย่งนั้น มีแต่เกียรติยศ
ใหญ่โตแต่ไม่มีเงินเล่นหุ้นเหมือนคนอื่น

“เธอทุกข์หรือ”

“เล่าแล้วก็ปลดแล้ว” ใบหน้าของเขาสดชื่นขึ้น
“ลูกน้องนั้นดัดไม่ตายขายไม่ขาดมิใช่หรือ”

มนัสวรีหัวเราะเพราะคำพูดนี้เธอเคยพูดกับลูกน้อง
อยู่เสมอ

เครื่องปรับอากาศเย็นชื่นใจ แต่สิ่งที่ชื่นใจกว่า
ดูเหมือนจะเป็นความตั้งใจดี มนัสวรีเดินไปที่พระพุทธรูป
เธอยกองค์พระขึ้นหยิบสร้อยประจำเส้นหนึ่งออกมา

“ให้เธอเป็นของขวัญ” เธอสวมคอให้

ต่อพงศ์กัมดูประจำสำนักงานที่ห้อยคอ “เล่นไสยศาสตร์
แล้วหรือ” เขาหัวเราะ มนัสวรีหัวเราะตามไปด้วย

“อาจารย์ไหน”

เธอเอามือชี้มาที่ตนเอง ต่อพงศ์ทำหน้าฉงน “ทำเอง
มีอยู่เส้นเดียว” ต่อพงศ์นี้หัวหน้า “หาโอกาสมอบให้ลูกน้อง
เก่ามานานแล้ว มันเป็นประจำกระดุกสำหรับเตือนใจ”

“กระดุก!” ต่อพงศ์ทวนคำ

“กระดุกนะสิ” มนัสวีร์หัวเราะบ้าง ‘มอบให้สำหรับ
คนดี ๆ อย่างเธอที่มุงทำงานโดยไม่มีส่วนได้เป็นผลประโยชน์
กับตน แต่ต้องพลอยเสียทรัพย์เสียหายไปด้วย”

ต่อพงศ์ยิ้ม “หมายความว่าแค่นี้หรือ” เขารู้ว่าเธอ
ต้องการให้ข้อคิดอะไรแก่เขา แต่แกลังยั่วเย้า เธอหัวเราะ

“เป็นหัวหน้าที่ดีนั้นต้องออกรับหน้าอยู่บ่อย ๆ บางที
เนื้อไม้ได้กิน หนังไม้ได้รองนั่ง กระดุกแขวนคอ จริงไหม”
เธอหัวเราะอวยพรให้เขามีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น

ทุกวันนี้เมื่อลูกน้องบอกว่าต้องนั่งรถแท็กซี่ติดตาม
งานด่วนเดี่ยวราชการจะเสียหาย ไม่มีเงินซื้อของขวัญไปเยี่ยม
คนที่เคยมาช่วยงาน หรือพลาดพลั้งจ่ายเงินผิดพลาด เขาก็
จะนั่งคลั่งสรว้อยประจำกระดุกเล่นอยู่เสมอ

ยาใจ

เปลว คุณยศยิ่ง

ลมร้อนต้นเดือนเมษายนพัดกระโชกผ่านผิวดินแห้ง
จนผงฝุ่นฟุ้งกระจาย เปลวแดดระริกไหวแผดเผาไปไม่แก่ให้
หลุดร่วง ส่วนใบอ่อนนั้นเหี่ยวเฉาโรยรา ราวป่าและขุนดอย
เริ่มเป็นสีเขียวแทรกแซมสีน้ำตาลแห้ง เด็กชายหญิงกลุ่มหนึ่ง
เล่นกันอยู่ที่ใต้ต้นจ้าวหลวงช้างโรงเรียน บ้างก็เล่นอีดักเม็ด
มะขาม บ้างก็เล่นหมากเก็บลูกหิน ส่งเสียงเอะอะ เจี้ยวจ้าว
สนุกสนาน

เด็ก ๆ สอพล่โล่เสร็จเหมือนยกภูเขาออกจากอก พวก
เขาจึงมีเวลาได้เที่ยวเล่นอย่างเต็มที่ แต่เด็กที่เพิ่งจบ ป. ๖
นั้นเหมือนถูกปล่อยให้ออกไปเผชิญโชคคนนอกบ้าน พวกเขา
กำลังเลือกทางเดินสำหรับอนาคต บางคนคิดหนัก ไม่รู้ว่าจะ
มุ่งหน้าไปทางไหน จะเรียนต่อหรือจะอยู่กับบ้านทำไร่ทำนา
บางคนก็จะออกไปทำงานที่ต่างบ้านต่างเมือง

ฉันเงยหน้าขึ้นเมื่อเข็มจักรเย็บผ้าเดินไปจนสุดตะเข็บสุดท้ายของชายผ้ามันสีดำผืนใหญ่ เสร็จแล้วพับมันใส่ถุงกระดาษสีน้ำตาลวางไว้ที่ข้างเสา ฉันบิดเอวไล่ความเมื่อยขบสองสามรอบก่อนหยิบจดหมายจากลิ้นชักขึ้นมา หยุดเพ่งมองชุดผ้าทอ ‘ไทลื้อ’ สีดำในตู้โชว์ มันเป็นชุดผ้าถุงลายน้ำไหลและเลื้อยแขนยาวกั้นด้วยผ้าสีแดงซึ่งฉันบรรจุติดเย็บไว้เมื่อ ๒ ปีก่อน

ฉันออกมานั่งอ่านจดหมายอยู่ที่ใต้ต้นลำไยหลังบ้าน รู้สึกแสบในจมูกและร้อนผะผ่าวที่ขอบตาจนต้องเบือนหน้ามองไปทางต้นจ้าวหลวง ซึ่งตอนนี้ผลิบานเขียวเต็มกิ่งก้านลมพัดแรงจนกิ่งไม้ไหว ดอกลำไยสีเหลืองร่วงพรุ

“ยาใจ” ฉันเอ่ยชื่อเพื่อนสนิทของฉันเบาๆ เราพันอ้อมอกครума ๔ ปีแล้ว ฉันทำงานอยู่กับบ้านส่วนยาใจไปทำงานที่กรุงเทพฯ เธอไม่ได้ขับรถยนต์มาตามที่เราเคยพูดไว้ เธอมากับรถตู้สีขาวของโรงพยาบาล ฉันพร้อมกับเพื่อนๆ ไปรอรับเธอด้วยความรู้สึกสงสารและหดหู่ พ่อแม่ของเธอคร่ำครวญร่ำไห้ปมว่าจะขาดใจ

“พี่แขก พี่แขกครับ” เสียงน้องของยาใจเรียกมาจากหน้าบ้าน “ผ้ามันเสร็จหรือยังครับ”

“เสร็จแล้ว อยู่ที่ข้างเสานั้นไง” ฉันตะโกนบอก รีบเข็นน้ำตาที่ซึมออกมา “รอดากับยายก่อนแล้วพี่จะไปช่วยนะ”

เด็กชายวัย ๑๔ ปีหยิบเอาถุงผ้าแล้วเดินกะโผลก
กะเผลกกลับบ้านซึ่งอยู่อีกฟากหนึ่งของสนามโรงเรียน เดี่ยวนี้
กระท่อมหลังโทรมๆ พื้นฟากมุงหญ้าคาหลังเดิมนั้นได้เปลี่ยน
เป็นบ้านตึกสองชั้น มุงด้วยกระเบื้องลอนคู่สีน้ำเงิน ชั้นบน
ทาสีฟ้านวลตา หน้าต่างเป็นช่องกระจกลาวดผ้าม่านสีส้มอ่อน
ส่วนชั้นล่างเป็นฝาผนังก่ออิฐยังไม่ได้ฉาบปูน บานประตูยัง
ไม่ได้ติด ส่วนหน้าต่างก็ใช้ฝาขัดแตะกรุด้วยกระดาดงูปูน
แปะไว้ชั่วคราว

พ่อของยาใจเที่ยวคุยกับใครต่อใครว่า อีก ๒ ปี เขา
จะทำบุญขึ้นบ้านใหม่ให้ยิ่งใหญ่ครึกครื้นที่สุดในหมู่บ้าน
และจะซื้อรถกระบะมาขับแทนรถจักรยานยนต์คันที่น้องของ
ยาใจรบเร้าซื้อมาเมื่อตอนจบ ป.๖ ปีที่แล้ว

“ยาใจ” จันรำพึง น้ำตาเริ่มเอ่อท้น “เธอน่าจะกลับ
มาเร็วกว่านี้ มาทำงานในหมู่บ้านชนบทของเรา มาช่วยฉัน
ตัดผ้าก็ได้”

“ยาใจ ฉันยังเป็นเพื่อนที่ดีของเธอเสมอ” จันรำลึก
ถึงวันสุดท้ายที่ฉันกับยาใจไปนั่งปรับทุกข์กันในยามที่เงาของ
ต้นจันทน์หลวงยืดยาว เมื่อดวงอาทิตย์สีส้มกำลังจะลับ
เหลี่ยมเขา

“เธอตัดสินใจแน่นอนแล้วหรือ” จันถามด้วยความ
อาหาร “เธอจะไปทั้งๆ ที่รู้ว่าเป็นงานไม่ดี ไร้เกียรติไร้ศักดิ์ศรี”

“เธอไม่ต้องเอาคำพูดของครูมาอ้างหรอกนะ” ยายใจยิ้มสดใส “แล้วเธอละตกลงไหม”

“ไม่” ฉันตอบโดยไม่ลังเล “ต่อให้ฉันยากจนกว่านี้ อีกสักสิบเท่า ฉันก็ไม่ยอมตกเป็นทาสเงินหมื่นเงินแสนของพวกนั้นหรอก”

“ฉันจะไป” ยายยืนกราน รอยยิ้มเหือดหายไป “มีแต่เราสองคนเท่านั้นที่ไม่ได้เรียนต่อเพราะเราเรียนหนังสือไม่ค่อยเก่ง”

“ฉันต่างหากที่เรียนไม่เก่ง สอบได้อันดับสุดท้าย” ฉันบิบบื้อยายใจเบาๆ “ตาเคยสอนฉันว่าคนเรามีความสามารถไม่เหมือนกัน ฉันอ่านหนังสือไม่คล่อง เขียนไม่ดี พูดไม่เก่ง เท่าเธอ แต่ฉันก็คิดเลขได้โดยไม่ต้องนับนิ้ว”

“ครอบครัวฉันยากจน พ่อกับแม่ก็บ่นเรื่องทุกซ่ เรื่องยากทุกวัน” ยายถอนใจแรง

“แล้วฉันล่ะ รวยกว่าเธอนักหรือ” ฉันมองผ่านยอดลำไยต้นเล็กที่สูงเลยรั้วหลังบ้านขึ้นมา “เธอยังดีที่มีพ่อแม่มี ส่วนฉันสิ ตั้งแต่จำความได้ก็เห็นแต่กระท่อมหลังนั้น มีตาบับยายคอยเลี้ยงดู ตาบอกว่าฉันเป็นลูกติดท้องแม่มา เป็นลูกคนแขกมาเลย”

ใครๆ ก็พูดกันอย่างนั้น แม้แต่ยายก็ยังเรียกฉันว่า ‘แขกควาย’ เพราะรูปร่างของฉันสูงใหญ่ ผิวสีน้ำตาลคล้ำ

มือใหญ่เท้าใหญ่ ผมหยิก คิ้วดกหนา ตาดำ ทำงานเชื่องช้า
อึดอาดยืดยาด ไม่ปราดเปรียวว่องไวเหมือนใครอื่น

“ฉันจะไม่หายไปเหมือนแม่ของเธอหรอกนะ” ยาใจ
แวมมองหน้าฉัน “ฉันจะรวยกลับมาเหมือนพี่บัวคำ”

“อ้อ! ที่แท้เธอก็อยากแต่งตัวสวยๆ มีบ้านหลังใหญ่
มีตู้เย็น ทีวี มีรถมีรา มีเงินใช้เหมือนฉิกไปไม่เล่น” ฉันทุด
รื้อเร็วเป็นประทัดแตก

“ฮือ” ยาใจผงกหัว ก้มเก็บดอกจิวแห่งสีน้ำตาลขึ้น
มาฉิกเป็นชิ้นๆ

“แล้วพี่บัวคำเป็นอย่างไรล่ะ” ฉันทันไปมองหน้า
ยาใจ “สุดท้ายก็เป็นโรคเอดส์ตายอยู่ที่ญี่ปุ่น แม้แต่ศพก็
เอากลับมาเผาไม่ได้ ส่วนผิวแกก็แต่งงานใหม่ เธอไม่กลัว
บ้างเลยหรือ”

“ฉันไม่กลัวอะไรทั้งนั้นแหละ” ยาใจพูดอย่างมั่นใจ
“ฉันจะไปแค่กรุงเทพฯ นี่เอง”

“เธอคงจำเพลง รักศักดิ์ศรีสตรีล้านนา ที่ครูสอน
ได้นะ” ฉันทั้งท่าจะพูดตามเนื้อเพลง

“หยุดนะ เธอไม่ต้องพูด ไม่ต้องร้องอีกแล้ว” ยาใจ
ตัดบท “ฉันไม่มีทางเลือกแล้วละ”

“มีสิ แต่เธอไม่เลือกไปในทางที่ดี” ฉันทลุกขึ้นแขน
มองฟ้าหลัวยามพลบค่ำ” เธอกำลังเห็นกงจักรเป็นดอกบัว

เห็นผิดเป็นชอบ”

“ฉันต้องไป” ยาใจสะอื้น ลุกขึ้นซ้ำๆ “พอกับแม่
ของฉันรับเงินเขามาแล้ว”

“ฉันคงห้ามเธอไม่ได้แล้วสินะ” เสียงของฉันทแผ่วลง
“ขอให้เธอโชคดีและไปรุ่งตามนามสกุลก็แล้วกัน”

“ฮือ” ยาใจจับมือฉันทแน่น “เธออย่าลืมตัดชุด
‘โพลี’ ไว้ให้ฉันด้วยล่ะ” ฉันทจะขับรถมารับเธอก่อนวันเกิด
ของฉันท อย่างซ้าก็ขอให้ได้ใส่เที่ยวงานปีใหม่เมือง (สงกรานต์)
ฉันทจะเอาสร้อยแหวนเงินทองมาอวดเธอ”

รุ่งขึ้นผิวของพี่บัวคำก็พ่ายาใจกับเด็กสาวอีก
หลายคนหายไปจากหมู่บ้าน เพื่อนๆ ที่ได้เรียนต่อม.๑ พากัน
ปั่นรถจักรยานไปเรียนพิเศษถึงที่ตัวอำเภอ ส่วนฉันทเข้าร่วม
โครงการฝึกฝนอาชีพพระยะสันที่มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย
ซึ่งเป็นหน่วยงานของเอกชนจัดขึ้น ณ ห้องประชุมประจำตำบล

ฉันทตั้งใจฝึกฝนรำเรียนจนจบหลักสูตรและเข้าไป
ฝึกงานกับช่างตัดเย็บในตลาด ไม่นานนักฉันทก็สามารถพัฒนา
ฝีมือได้เทียบเคียงกับช่างมืออาชีพ ฉันทขอกู้เงินจากกลุ่ม
ออมทรัพย์ในหมู่บ้านนำมาลงทุนเปิดร้านเป็นเพิงเล็กๆ อยู่
หน้าบ้าน ฉันทเก็บออมเงินทองและใช้จ่ายอย่างประหยัด ก็
ทำให้อยู่อย่างสุขสบาย มีกินมีใช้ตามสมควร

ฉันไม่ได้ข่าวคราวของยาใจเลยนับตั้งแต่วันที่เธอจากบ้านไป ฉันเฝ้ารอคอยเธอทุกปี จนกระทั่งเมื่อ ๓ วันก่อนนี้ น้องของยาใจเอาจดหมายของเธอมาส่งให้ฉันด้วยอาการเขื่องซึม

มันเป็นจดหมายพัชรรคมดาที่ไม่ได้ใส่ซอง เขียนด้วยหมึกสีดำบนกระดาษสมุดราคากฎสี่ขาวมๆ มีรอยคราบน้ำมือเปื้อนอยู่ตรงมุมบนด้านขวา ฉันจำตัวหนังสือผอมบางเอนลู่เหมือนแสงริ้วไม้ไผ่จวนลมนี่ได้ดี ฉันอ่านจดหมายของเธอเป็นครั้งที่... ฉันจำไม่ได้หรอก ฉันรู้แต่เพียงว่าอ่านบ่อยจนแทบจะจำได้หมดทุกตัวอักษรและทุกถ้อยคำที่กลั่นออกมาจากใจของผู้หญิงตัวเล็ก ๆ คนหนึ่ง มันบีบคั้นความรู้สึกจนยากที่จะกลั่นน้ำตาไว้ได้

ที่โรงพยาบาล

แขก เพื่อนที่แสนดี ยาใจตัดคำว่า 'ควาย' ออกจากชื่อของฉัน

เธอคงได้รับจดหมายนี้ก่อนที่จะพอกับแม่จะพาฉันกลับมาบ้านสักวันสองวันเพราะฉันสั่งแกลไว้อย่างนั้น ฉันทำให้เธอลำบากใจมามากพอแล้วและฉันจะไม่เป็นภาระของใครอีก

ฉันขอโทษที่ให้พ่อแม่และน้องของฉันอ่านก่อนที่จะมาถึงมือเธอ พวกเขาจะรู้ว่าฉันไม่ได้มีความสุขสบาย ไม่ได้

นอนรอนเงินอย่างที่ใคร ๆ เขาคิดกัน

แขก เธอยังเป็นเพื่อนของฉันไหม เธอจะให้ภัยฉันหรือเปล่า ฉันเห็นกงจักรเป็นดอกบัวอย่างที่เธอเคยพูด พ่อแม่ของฉันได้ขายเกียรติ ศักดิ์ศรี และวงศ์ตระกูลของเราไปจนหมดสิ้นแล้ว น้ำตาและคำขอโทษของพ่อแม่ที่กล่าวตอนนี้ไม่ได้ช่วยอะไรให้มันดีขึ้นเลย

ฉันไม่คาดคิดหรอกว่าอนาคตของฉันจะสั้นลงรวดเร็วอย่างนี้ ฉันถูกข่มขืนขู่บังคับให้ขายตัวตั้งแต่วันแรกที่ไปถึงกรุงเทพฯ หลังจากนั้นฉันก็ตกอยู่ในสภาพของทาสตลอดมา ฉันถูกใช้งาน 'บริการทางเพศ' วันแล้ววันเล่า พวกแม่เล้าแมงตามันเลี้ยงฉันเยี่ยงสัตว์ โลกของฉันมีแต่ห้องแคบ ๆ อุดอู้อ้อแทบไม่มีโอกาสเห็นเดือนเห็นตะวัน ยามเจ็บไข้ได้ป่วยก็ไม่เคยได้หยุดพักผ่อน ฉันไม่ได้กินไม่ได้เที่ยวไม่ได้แต่งตัวสวย ๆ ตามที่ต้องการ

...ฉันทำให้พวกมันมีรายได้เป็นหมื่นเป็นแสน แต่ฉันกลับได้ใช้เงินวันละไม่กี่บาท พวกมันบอกว่าได้ส่งมาให้ทางบ้านแล้ว ฉันมารู้ภายหลังว่าเงินที่ได้มานั้นมันไม่คุ้มกับสิ่งที่ฉันต้องเสียไปเลย สิ่งต่างๆ ที่ฉันวาดหวังไว้ได้พังพินาศย่อยยับจนไม่เหลือซาก

ฉันคิดถึงเธอ คิดถึงบ้าน ฉันฝันเห็นดอกจิวหลวงสีแดงที่บ้านตอนปลายหน้าหนาว เราเอามาร้อยเป็นพวงห้อย

คอเป็นนางงาม เธอแกะเอากลีบดอกไปต้มเลี้ยงหมู ส่วนฉัน
เอาเกสรข้างในไปตากแห้งไว้ใส่ขนมจีนน้ำเงี้ยว ฉันจึงคิดหนี
ตั้งแต่ปีแรกแล้ว แต่ฉันก็ไปไหนไม่รอด พวกแมงตามันซ่อม
และทรมานฉันบ่อย ๆ จนจำสารรูปตัวเองแทบไม่ได้ พวกมัน
ให้ฉันกินยาฆ่า ฉันเหมือนตกนรกซ้ำสอง ฉันไม่รู้จะหันหน้า
ไปหาใครจึงได้แต่ร้องไห้ ร้องจนไม่มีน้ำตาจะไหล

...ฉันต้องทนระทมทุกข์กับการขายตัวอย่างแสนสาหัส
กลายเป็นคนไร้เกียรติไร้ค่า แต่พ่อแม่ของฉันกับกลายเป็น
คนมีหน้ามีตาในหมู่บ้าน ได้นั่งกินนอนกิน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
ฉันเพิ่งรู้ว่าเงินที่ได้จากการขายชีวิตทั้งชีวิตของฉันนั้นซื้อได้
แค่บ้านครึ่งหลังกับเครื่องใช้ไฟฟ้า ๒-๓ ชิ้น น้องของฉัน
ต้องกลายเป็นคนพิการเพราะรถเครื่องที่มันขี่มาขี่เล่น แหกจำ
ฉันเสียใจจริง ๆ

...ฉันอยากเห็นของขวัญที่เธอเตรียมไว้ให้จังเลย
แม่บอกว่ามันสวยมาก แต่ฉันคงไม่มีโอกาสได้ใช้มันหรอก
สภาพของฉันตอนนี้ไม่ผิดอะไรกับต้นกล้วยตายพรายรอคอย
วันที่จะล้มราบลงกับพื้น

ฉันไม่ได้โทษเวรกรรมหรอก ฉันและพ่อแม่ต่างหาก
ที่หลงผิด กว่าจะคิดได้มันก็สายไปเสียแล้ว ฉันถูกไล่ให้ออก
จากช่องเหมือนหมาหัวเน่า ฉันป่วย ฉันเป็นเหมือนพีบัวคำ
แขกจำ ฉันยังไม่อยากตายทั้งที่รู้ว่าไม่มีใครหนี

มันพัน ตอนนั้นฉันกลัวมากเพราะมันเข้ามาหาฉันรวดเร็วเกินไป ตอนนั้นฉันคิดได้แล้วว่าชีวิตน่าจะมีประโยชน์มากกว่านี้

แขกจำ ฉันไม่อยากให้ใครมาทุกข์ทรมานเหมือนฉัน เธอต้องบอกเล่าเรื่องราวของฉันให้คนอื่นได้รับรู้ด้วย ฉันไม่อายหรอก เดือนคนที่คิดอย่างฉันว่า ‘อย่าเห็นกงจักรเป็นดอกบัว อย่าเห็นการขายตัวเป็นโสเภณีนั่นถึงงาม’

ฉันยังจำเพลงรักศักดิ์ศรีสตรีล้านนาได้ดี แต่ฉันไม่มีเรี่ยวแรงที่จะร้องให้ใครฟังได้อีกแล้ว เธอช่วยร้องแทนฉันด้วยนะ...

‘หญิงเหนือของเฮนี่หนา เขาลือกันว่ามีการศึกษาต่ำ
โดนเขาหลอกลวงฝังเจ็บใจจำ มีแต่คำเย้ยหยันสุดพรรณนา

หมู่เฮาจาวเหนือ อย่าได้เจื้อยปังก่าเป็นว่า บ้านเฮา

มีโฮมีนา มีผักมีปลา ใจว่าจะอดตาย

อายุยังน้อยหื้อคอยพากเพียร ชำเหียนศึกษาอย่า
แขนงหน่าย แม้งันยากหากขยันบ่อดตาย อย่ามัวมวงาย
อีนายก็ตั้งใจหื้อดี

ไทว่อนน้องบ่เจ้าชา เวทนาแม่หญิงเมืองเหนือเตอะบ่
เกียรตศักดิ์อีกษายึดประเพณี เขายังศักดิ์ศรีสตรีล้านนา

“เอาอีกแล้วแขกเอ๊ย” ยายเข้ามาโอบไหล่ ลูบหัวฉันเบาๆ “ยายเห็นเอ็งร้องไห้แทบวมกับจดหมายนี้ทุกครั้ง เอาไปเก็บเสียไป”

“ลูกจะเอาของไปให้ยาใจไม่ใช่หรือ รีบ ๆ เอามาห้อม
มาทำเข้า” ตาเตือน “มันคงคอยเอ็งอยู่”

ยาใจอยู่ที่ห้องชั้นล่าง ใช้ผ้ามาวนสีดำผืนใหญ่ปิดทับ
ฝาผนังทั้งสามด้าน รูปของยาใจยังอยู่ในชุดนักเรียน เธอยิ้ม
สดชื่นเหมือนทักทายทุกคนที่มาเยี่ยม

คว้นธูปหอมสีขาวม้วนตัวลอยอ้อยอิ่ง ฉันทัมกราบ
ยาใจครั้งหนึ่ง น้ำตาแห่งความรักอาลัยไหลหยดลงพื้น

“ยาใจ ฉันเอาของขวัญวันเกิดมาให้เธอแล้วนะ”
ฉันทาม้วนพวงหรีดชุดโหล่สีดำไว้ข้างฝา “ขอให้เธอเป็น
สุขอยู่ในโลกที่ไร้ความเจ็บปวด ไร้ความทุกข์ ไร้การกดขี่
ข่มเหง”

นางสาวยาใจ บุญรุ่งฟ้า อายุ ๑๗ ปี

ชาติะ ๑ เมษายน ๒๕๒๒

มรณะ ๑ เมษายน ๒๕๓๙

❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

เรื่องของลุงสี

ปาสาน ปัตกสิน

ลุงสีเป็นคนที่ทุกคนในหมู่บ้านรู้จักกันเป็นอย่างดี ในฐานะผู้ที่ไม่ค่อยจะประกอบอาชีพอะไรเป็นหลักเป็นฐาน ชีวิตมักสำราญอยู่กับเหล้าเสียเป็นส่วนใหญ่ และใช้เวลาหมดเปลืองไปกับวงหมากรูกปีหนึ่งไม่ใช่น้อยๆ

การที่คนบ้านนอกคนหนึ่งจะไม่ประกอบกิจการงานอะไรให้เป็นหลักเป็นฐานนั้นมิใช่สิ่งเลวร้ายในสังคม ขอแต่เพียงเมื่อไม่ทำงานแล้วอย่าสร้างความเดือดร้อนให้ชาวบ้านเท่านั้นเป็นพอ

ก็ในเมื่อเมืองหลวงมีทำเนียบรัฐบาลสำหรับเป็นที่พบปะของคณะรัฐมนตรี มีรัฐสภาเป็นแหล่งแสดงความคิดเห็นและสำนวนโวหารเพื่อปกป้องสิทธิแทนประชาชน หรือออกกฎหมายเพื่อสร้างสันติสุขให้สังคม และมีศูนย์การค้ามากมายให้ประชาชนไปเดินอาบแอร์แทนการอาบแดด ที่บ้านนอกไกลหุ้้นก็มีวัดเป็นแหล่งรวมของสรรพสิ่งมากมาย

ตั้งแต่เป็นร่มบุญให้กับหมู่นักบวช หมายการ คนบ้า คนดกงาน คนเคร่งบุญ และพระผู้เผยแผ่พระศาสนาแก่ประชาชน

ลุงสี่เป็นคนดกงานหรือ? นี่คือข้อถกเถียงกันตั้งแต่เจ้าอาวาส มรรคทายก กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจนถึงประชาชนทั่วไป และไม่มีใครหาคำตอบได้ เพราะบางทีเห็นแกนอนเขลงอยู่ที่วัด กินข้าววัด กุสีกุจจอประเคนอาหารถวายข้าวพระอย่างนี้แล้วลุงสี่เป็นอย่างไร

“นั่นแหละงานของเขาละ” กำนันม้วนบอกลูกบ้าน

“งานอย่างนั้นเด็ก ๆ ก็ทำได้” ลูกบ้านบางคนแย้ง

“แต่ไม่ดีเท่าสีมันหอรอก” กำนันชี้ “ดูซิ มันนั่งพับเพียบเรียบร้อยอย่างกะคนใช้เจ้าคุณ”

“ก็มันจะกินของเหลือ” ลูกบ้านยังไม่ยอมเห็นด้วย

“หมายังเลี้ยงได้ นี่คนทั้งคน” กำนันตัดบท

เล่ากันว่าเจ้าอาวาสองค์ก่อนมีความรู้แตกฉานถึงขั้นบัณฑิต และมีฝีมือทางงานช่างถึงขั้นศิลปินทีเดียว โดยเฉพาะเรื่องเทศน์และเรื่องปุนปั้นทั้งตำบลไม่มีใครเทียบ

“เป็นพระทำไมเก่งเรื่องช่าง” เวลาที่กำนันเล่าเรื่องนี้จะต้องมีคนขัดคอเสมอ

“ท่านเป็นเด็กวัดมาก่อน”

“ไม่เห็นเกี่ยวเลยกำนัน” ลูกบ้านทำตัวเหมือนนัก

การเมืองฝ่ายค้านที่จะต้องคอยหาเหตุค้านเข้าไว้ก่อนเสมอ เพราะถือว่าการค้านเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

“เกี้ยวซี” กำนันใจเย็นมาแต่ไหนแต่ไร ไม่อย่างนั้น ปกครองลูกบ้านสารพัดประเภทไม่ได้หรอก “การเป็นเด็กวัด นี่แหละได้คลูกคลีกับช่างที่จ้างมาสร้างโบสถ์หลังเก่า เขาผสมปูนก็ถูกลูกจอบไปช่วยเขา เขาหมักปูน วาดลาย ปั้นลาย ก็ชลูกอยู่กับเขา หนักๆ เข้าความรู้ก็ซึม”

ลูกบ้านพยักหน้ารับรู้ตำนานของเจ้าอาวาสองค์ก่อน “เมื่อเห็นเด็กสนใจช่างก็สอนด้วยการฝึกจริง เริ่มตั้งแต่มอบหมายให้ทำหน้าที่หมักปูน ตรงนี้แหละเคล็ดในส่วนผสมปูนปั้นมีอะไรบ้างช่างก็สอนให้ การวาดลายขึ้นลายปูนปั้นเป็นอย่างไรก็สอนให้ พอเป็นหนุ่มรุ่นกระตังก็เริ่มออกงาน เอ็งดูฝีมือที่วิหารนั่นก็แล้วกัน นั่นแหละฝีมือท่านล้วนๆ”

“สวย กำนัน เทพนมจึงเหมือนจะเหาะลอยออกมาทีเดียว”

“ถ้าเอ็งเห็นนาครที่เชงบันไดเอ็งจะตะลึง”

“เป็นอย่างไหรือ”

“เหมือนเลื้อยได้ งามยิ่งกว่านาครที่เขาพนมรุ้งก็แล้วกัน”

ผู้ฟังถึงกับห่อปาก

“เสียดายคนจัญไรมันตัดเอาไปเสียหมด ไม่เหลือสมบัติให้ลูกหลานเลย” กำนันกัดฟันแน่นไม่หาย

“เขาลุงสีลูกศิษย์ท่านไม่ใช่หรือ”

กำนันพยักหน้า ภาพความหลังที่ลางเลือนเมื่อถูกกระตุ้นก็เหมือนเอาทองเหลืองมาขัดด้วยซี่เก้าและมะขามเปียก ถูประเดี๋ยวเดียวก็แวววับเหมือนความทรงจำขณะนี้

ลุงสีเป็นเด็กรุ่นเดียวกับกำนัน ถึงพ่อแม่ไม่ร่ำรวย แต่ก็ใช้จะยากจน ก่อนนี้การศึกษาอยู่ในวัด ลุงสี กำนันและคนอื่น ๆ จึงเรียนหนังสือในวัด และเพราะความเป็นเด็กผู้ชาย ทั้งลุงสีและกำนันชอบไปซุกอยู่กับเจ้าอาวาส ช่วยประเคนข้าวพระบ้าง ต้มน้ำร้อนไว้ชงชาบ้าง หลวงพ่อก็ชอบ

“สีมันสนุกของมันไปตามเรื่อง พอหลวงพ่อลงมือผสมปูนมันก็ลงไปช่วย ช่วยประเดี๋ยวก็ไปวิ่งเล่น พอหลวงพ่อดลายนมันก็มาดู เบื่อก็ลุกไปหาอย่างอื่นทำ แต่เดี๋ยวก็มาซุกอยู่กับหลวงพ่อ วนเวียนอยู่อย่างนั้น” กำนันมีความสุขที่ได้เล่าความหลัง

“หลวงพ่อกับพระนักเทศน์ที่คนติดกันข้ามตำบล ท่านเทศน์แต่ละทีคนแน่นศาลา ท่านชอบอ่านวรรณคดีโบราณ มีนิทานมากมายแทรกในบทเทศน์ของท่าน บางทีเรื่องเกิดขึ้นใกล้ ๆ ตัวท่านก็เอาไปปรุงแต่งให้เป็นคติ ไม่ได้เทศน์แต่เรื่อง

นรกสวรรค์อย่างเดียว ท่านเทศน์เรื่องราวบนดินของมนุษย์
นี้แหละ คนจึงติด”

กำนันหยุดจิบน้ำชา “ฝีมือปั้นท่านก็เป็นหนึ่ง ดูพระ
ประธานในโบสถ์สี ท่านปั้นและหล่อเอง งามอย่าบอกใคร”

คนที่นั่งฟังพยักหน้าเห็นด้วย พระประธานในโบสถ์
นั้นงดงามหาที่ติไม่ได้

“พระโมคคัลลา สารีบุตร ยืนซ้ายขวานั้นก็งาม”
อีกคนเสนอความเห็น “ฝีมือท่านกระมัง”

กำนันยิ้มพึงใจ “ถ้าบอกพวกเอ็งอาจไม่เชื่อ”

“เรื่องอะไร” คนที่อยากรู้สอดขึ้น

“เรื่องสีปั้นพระนะซี” กำนันมองหน้าทุกคน

ลมจากชายทุ่งพัดมาชื่นใจ ทุกคนนั่งเงียบบรอว่า
กำนันจะพูดอะไรต่อไป

“เจ้าอาวาสถ่ายทอดฝีมือให้สีมันไว้ มันเพียงจะนุ่ม
รุ่นกระตังแต่มันถอดหัวใจปั้น ปั้นออกมาหน้าครัทธาน้อยที่ไหน
ใบหน้าอ้มเอิบทั้งสององค์ เป็นรองก็แต่พระประธานเท่านั้น”

มีเสียงร้อง อู๊ ออกมาพร้อมกัน “ลุงสีหรือหรือ”

“ใช่ะซี คนรุ่นใหม่ที่กราบที่ไหว้กันนะไม่รู้ที่มาที่ไป
กันหรือ”

“แก่น่าจะเป็นช่างชั้นเลิศของตำบลนา”

“ใช่ ถ้าหลวงพ่อไม่มรณภาพเสียก่อน”

“เกี่ยวอะไรกับหลวงพ่อด้วยละก้านั้น” คนขัดคอ
คนเดิมนั้นแหละเอ๋ยขึ้น

“เกี่ยวซี ตอนนั้นสีมันกำลังสนุกกับงานปั้น มันกะ
ว่าจะปั้นพระที่ใหญ่ที่สุดในตำบลของเราให้คนได้กราบไหว้
แต่พอหลวงพ่อมรณภาพมันคงจะเหงา จึงออกพนเญจรับจ้าง
ปั้นพระกับช่างคนอื่นไปเรื่อย ๆ ตอนหลังมันติดกัญชา”

“อ้าว !” มีเสียงอุทานด้วยความเสียดาย

“ช่างพวกนั้นมันแนะนำว่าสูบกัญชาแล้วเหมือนอยู่ในโลก
อีกโลกหนึ่งที่เต็มไปด้วยความสุข ไปสวรรค์วิมานไหน ๆ ก็ได้
สีมันกำลังเหงาก็เลยลองดู ไป ๆ มา ๆ ก็เลยติด ไม่อย่างนั้น
ปั้นพระไม่ได้”

“แล้วกัน” น้ำเสียงเวทนาดังขึ้น

“เมื่ออยู่กับหลวงพ่อ หลวงพ่อก็มีแต่เมตตาและจิตใจ
ที่ผ่องแผ้ว จะปั้นพระปั้นอะไรออกมา ก็อิมบุญเต็มไปด้วย
พลังศรัทธา แต่พอสูบกัญชาแล้วจิตใจมันต่ำลง พระที่ปั้น
ออกมาดูหม่นหมองไม่น่าเลื่อมใส แต่สีกับเพื่อนมองว่าสวย”

“เป็นจั้นไป”

“นั่นแหละฤทธิ์กัญชาละ มองในสิ่งที่คนเขาไม่มอง
เห็นในสิ่งที่คนเขาไม่เห็น ผลสุดท้ายก็ไม่มีวัดไหนจ้างให้
ปั้นพระ”

เสียงไก่แจ้ขันเจื้อยแจ้วแล้วไล่จิตติกันลั่นลานวัด

“สีมันก็ไปกับช่างปั้นกลุ่มนั้นอีก แล้วก็ชวนกันไป
ทางดำ ทำพระปลอมออกเร่ขายชาวบ้านทั่วไป พระเกจิ
อาจารย์องค์ไหนที่ดังๆ กลุ่มนี้ก็ปั้นแบบแล้วหล่อสูงขนาด
เก้านิ้ว อ้างว่าปลุกเสกมาจากวัด นำมาให้ชาวบ้านบูชาเพื่อ
เอาเงินไปทำกุศล เรไปเรื่อย ได้เงินมาก็เอาไปกินเหล้าจนติด
งอมแงม หายสาบสูญไปนาน ได้ข่าวอีกทีก็โน่นติดคุกข้อหา
หลอกลวงขายพระปลอมให้ชาวบ้าน”

“โล้เอี้ยชีวิตช่างปั้น”

“นี่แหละชีวิตของสีมัน” กำนันมองไปยังศาลาท่าน้ำ
ที่สีไปนั่งทอดอารมณ์อยู่ที่นั่น

“แกลกลับมาปั้นอีกไม่ได้หรือกำนัน”

กำนันถอนใจ “มันพยายามแล้ว แต่พระที่มันปั้น
ออกมาเหมือนไม่ใช่พระ”

“มือคงสั้น”

“ไม่รู้ชี้เห็นปั้นออกมาที่ไรเป็นเหมือนหน้าเทวทัตทุกที
มีแต่ร่ำรอยของความหยาบช้าไม่น่าเลื่อมใส ปั้นแล้วก็ทุบทิ้ง
อยู่อย่างนั้น หน้าๆ เข้าเลยวางมือ”

“คงท้อแท้”

“ยิ่งกว่าท้อแท้เสียอีก”

“ทำไมเล่ากำนัน”

กำนันยังไม่ตอบ เขายืนขึ้น หันไปบอกลูกบ้านที่ฟัง

เรื่องราวจากเขา “ตามมาซี จะพาไปดูอะไร” เขาเดินลงจากศาลาวัดไปตามถนนปูนเล็กๆ ตรงไปที่พระอุโบสถ

ประตูโบสถ์เปิดอยู่ กลิ่นธูปควันเทียนหอมอบอวลอากาศในโบสถ์เย็นชื่น กำนันกับลูกบ้านก้มลงกราบพระหลายคนมองพระโมคคัลลา สารีบุตร ที่ยืนเด่นเป็นสง่าเคียงข้างพระประธานที่ดูสงบนิ่งน่าเลื่อมใส

“ไม่น่าเชื่อเลยลุงสี” บางคนเอ่ยขึ้น

กำนันลุกเข้าไปใกล้พระประธาน หันมาทางลูกบ้าน

“เฝ้าดูพระพักตร์พระประธานให้ดีๆ เจ้าพระพักตร์เหมือนใคร” กำนันถอยออกมาให้ลูกบ้านเข้าไปใกล้ๆ

คนที่นึกไม่ออกก็ถอยออกมาให้คนอื่นเข้าไปดูใกล้ๆ บ้าง บางคนถอยออกมาดูเสียไกลก็ยังนึกไม่ออก แต่แล้วก็มีคนหนึ่งเอ่ยแบบไม่แน่ใจ

“เหมือนลุงสีเหมือนกันนะ” พอมีคนเอ่ยขึ้นคนอื่นก็พอจะมองเค้าหน้าออก แต่ไม่ใช่ลุงสีในวันนี้

กำนันหัวเราะ “นี่แหละสืตตอนหนุ่มๆ ละ อ่อนโยน นุ่มนวล ท่านเจ้าอาวาสท่านเลยจำลองมาหลายส่วนผสมผสานกับจินตนาการและฝีมือของท่านจนกลายเป็นพระประธานองค์นี้”

ทุกคนถอนใจ

“สีมันเหมือนดินเหนียวอ่อน ถ้าอยู่ในมือบัณฑิต

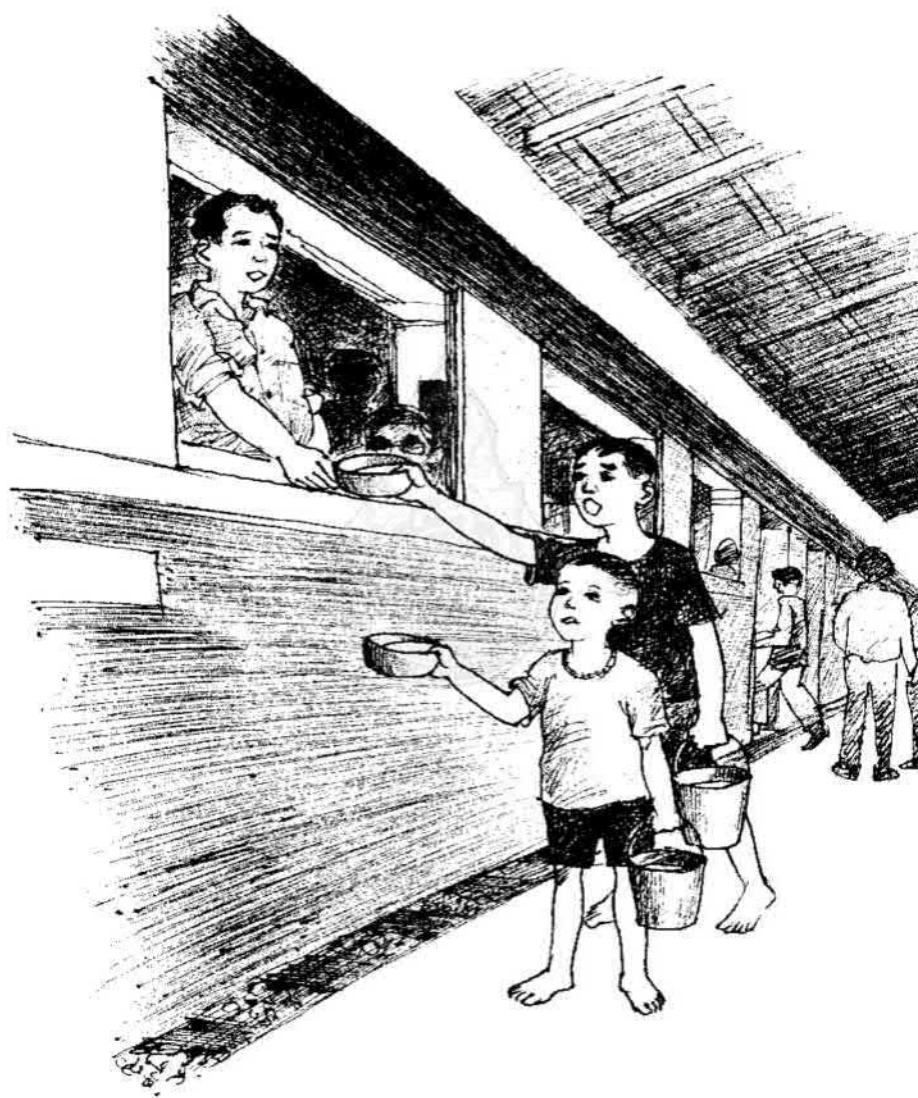
เขาก็ปั่นให้เป็นสิ่งสวยงามน่าเลื่อมใส แต่อยู่ในมือพาล มันก็ปั่นเป็นแต่สิ่งต่ำช้า ก็เหมือนชีวิตมันนั่นแหละ หากเจ้าอาวาสไม่สิ้นบุญเสียก่อนสิมันคงมีชีวิตไม่ผิดบัณฑิตหรอก แต่มันก็พลัดไปอยู่ในมือพาลเสียก่อนจึงทำให้ตกต่ำมาจนทุกวันนี้ หน้ามันเหมือนเทวทัตเข้าไปทุกวัน”

กำนันก้มลงกราบพระประธานในพระอุโบสถซ้ำๆ สามครั้ง ลูกบ้านกราบตามแล้วค่อยๆ เดินออกจากพระอุโบสถอย่างเงียบเชียบ

ลมเย็นพัดพามา เห็นหลังลุงสีไวๆ กำลังจะออกพ้นเขตวัด เย็นๆ อย่างนี้มือของแกจะสั่น เป้าหมายของแกก็คือร้านเหล้าในหมู่บ้านนั่นเอง

กำนันและลูกบ้านเดินมาเงียบๆ ไม่มีใครพูดถึงเรื่องลุงสีอีกเลย แม้บางคนจะนึกในใจว่า นี่แหละที่โบราณว่า คบพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล ก็ตามที

ฤาจะสู้น้ำใจ

เฉลิมศรี เข็มทรัพย์

หมู่บ้านดอนกลางเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ของตำบล
มีชาวบ้านอยู่รวมกันไม่ถึง ๑๐ หลังคาเรือน

ณ ลำรางชายทุ่งนอกหมู่บ้าน เด็กกลุ่มหนึ่งอายุราว ๆ
๑๐-๑๒ ปีกำลังเดินย่ำน้ำแฉะ ๆ ที่ลำรางเล่นอย่างสนุกสนาน

“เฮ้ย! พวกเอ็งอย่าเอะอะไป” เสียงเจ้าจ๋องตะโกน
บอกเพื่อน ๆ พลาจวิ่งไปที่ขอบลำราง

รอบ ๆ บริเวณลำรางเป็นผืนหญ้าที่กำลังแตกกระบัดใบ
เพื่อนเจ้าจ๋องอีกกลุ่มหนึ่งกำลังเดินเล่นอย่างสนุกสนานเช่นกัน
เพราะผืนหญ้านุ่มเท้ายิ่งกว่าเดินบนพรมเสียอีก

ท้องนาที่กว้างสุดลูกหูลูกตานั่น แดบนาดอนเป็นตอ
ฟางข้าวสีดำที่ชาวนาเผาเพื่อเตรียมไว้ไถกลบ ส่วนผืนนาใกล้ ๆ
ลำรางเริ่มมีข้าวต้นอ่อนขึ้นบ้างแล้ว ชาวบ้านไถหว่านไว้คอยน้ำ
เมื่อไรน้ำเข้าทุ่งต้นข้าวก็จะชะลูดท้นน้ำพอดี สิ่งเหล่านี้ชาวนา
แถบหมู่บ้านดอนกลางทำกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษปีแล้วปีเล่า

ปลาช่อนตัวเชื่องใหญ่เท่าหนองเจ้าจ๋องกำลังแหกหนีน้ำ มันคงมาพร้อมกับน้ำที่กำลังบ่าเข้าทุ่ง จึงถูกเจ้าจ๋องเอามือวิดขึ้นขอบลำรางจับไว้ได้อย่างง่ายดาย

“ข้าจะกลับบ้านก่อนนะ” เจ้าจ๋องหันไปบอกเพื่อนๆ
“บ่่ายมากแล้วเผื่อป่าหอมจะได้แกงกินกันมือเย็นนี้”

ป่าหอมที่เจ้าจ๋องเอ่ยถึงเป็นพี่สาวของพ่อซึ่งเป็นคนเลี้ยงเจ้าจ๋องมาตั้งแต่เจ้าจ๋องอายุได้ ๓ ขวบ เนื่องจากป่าหอมไม่มีลูกจึงขอเจ้าจ๋องมาเลี้ยงหวังจะฝากผีฝากไข้กับเจ้าจ๋องและถือว่าได้ผ่อนภาระให้พ่อเจ้าจ๋องเนื่องจากจ๋องมีพี่น้องถึง ๗ คน

“เ้าไอ้จ๋อง เอ็งไปแอบซ่อนปลาของบ้านลุงปานมาละ” เสียงป่าหอมดังขึ้น

“เปล่าป่า ป้าดูให้ถนัดก่อนซี ปลาในหลุมที่ลุงปานขังไว้กินนะวิดมาจากบ่อกลางทุ่งนา มันอดจนผอมแล้วมีตัวใหญ่เท่านี้เมื่อไรเล่า ตัวนี้หนูจับได้ที่ลำรางนอกหมู่บ้าน ปลา มันแหกหนีน้ำ น้ำมันเริ่มเข้าทุ่งแล้ว”

“อ้าว ! น้ำเข้าทุ่งแล้วละ ป้าไม่ได้ไปดูนา ๔-๕ วันแล้ว”

“ใช่ป่า น้ำกำลังไหลเข้าสระใหญ่นอกหมู่บ้านแล้ว”

“เออดี อีกไม่กี่วันพอน้ำเต็มทุ่งเอ็งก็จะได้ไปซ่อน

ปลาไหลสนุกไปเลย เอ็งเตรียมไปหาหอยโข่งไว้เถอะ จะได้เอาไปใส่ท่อนล่อปลาไหลอย่างไรละ” ป้าหอมพูดไปหัวเราะไปอย่างอารมณ์ดี เพราะรู้นิสัยชุกชนของหลานชายดี แต่ก็เพื่อความชุกชนที่ได้อาหารมาให้ป้าด้วย

“น้ำเข้าทุ่งนี้สนุกนะป้า หนูจะได้เล่นน้ำ ตอนเช้ามีด หนูจะได้ถือท้ายเรือให้ลุงไปทอดแห ป้าจะได้ทำน้ำปลาไว้มั่งอย่างมั่ง เพื่อได้ตัวใหญ่ๆ ก็จะได้ใส่เกลือมั่ง หน้าลงแขกเกี่ยวข้าววนวดข้าวจะได้ไม่อดอย่างไรละป้า”

เย็นวันนั้นเจ้าจ๋องก็ถูกป้าหอมใช้ให้เดินเอาแกงส้ม ผักบุงกับปลาช่อนไปแจกบ้านติดกัน ๒-๓ หลังคาเรือน

“โอ๊ย! ชี้เกียจเดิน หยุดแจกได้แล้วป้า เดี่ยวพุงนี้เข้าไม่มีกิน”

“ยังมีอีกเยอะ ป้าแบ่งไว้แล้ว เก็บไว้ใส่บาตรพุงนี้เข้าด้วย” เสียงป้าหอมดังขึ้น “เอ็งอย่าชี้เกียจนักเลย เดียวก็ต้องเป็นแมลงวันหรรอก”

“ทำไมเธอป้า” เจ้าจ๋องสวนคำขึ้น

“เจ้าจ๋องเอ๊ย เอ็งเห็นแมลงวันมันบินไปไกลๆ ไหมลูก เอ็งเห็นไหม แมลงวันมันก็ได้แต่ตอมของเน่าๆ ไกลตัวมันนั่นแหละเพราะมันชี้เกียจ”

ป้าหอมอธิบายให้หลานชายหัวแก้วหัวแหวนฟัง

“ผิดกับผึ้งนะลูก ผึ้งขยันบินไปไกลๆ เทียวชอกซอน

ไปตอมเกสรดอกไม้ ดอกแล้วดอกเล่าเพื่อตูดน้ำหวานจาก
เกสรดอกไม้มาสร้างรัง ใช้เลี้ยงลูกของมันก็ได้ แล้วคนก็ยัง
ไปรังแกมัน ไปเอาน้ำผึ้งจากรังผึ้งมากินเป็นยอดอาหารอีก”

“เอ็งรู้ไหม” ป้าหอมสำหรับ

“รู้ครับป้า” เจ้าจ๋องตอบอย่างสงบเสงี่ยม

“นั่นนะซี ป้าถึงอยากให้เอ็งขยันเหมือนผึ้ง คนเขา
จะได้ไม่รังเกียจเอ็ง ท่องไว้ลูก ‘ขี้เกียจเป็นแมลงวัน ขยันเป็น
แมลงผึ้ง’ ”

“แต่หนูก็เสียดายแรง กลัวพรงนี้ไม่มีกับข้าวกิน”
เจ้าจ๋องตอบตามประสาเด็กที่กลัวของชอบจะหมด

“ไม่เป็นไร ถ้าเย็นนี้กินหมดพรงนี้เช้าป้าจะต้มใบ
มะขามอ่อนกับปลาอย่างให้เอ็งชดน้ำกินให้หน้าใจเลย ป้าเด็ด
ใบมะขามอ่อนจากต้นบ้านลุงปามาไว้แกลงได้หม้อใหญ่
เชียวนา”

รุ่งเช้าเจ้าจ๋องถูกปลุกให้ลุกขึ้นแต่เช้าเช่นเคย เพราะ
ป้าหัดให้จ๋องมีหน้าที่ใส่บาตรตอนเช้าทุกวัน เมื่อเจ้าจ๋องตัก
ข้าวใส่บาตรพระที่เดินมาบิณฑบาตวันละ ๔-๕ รูปเสร็จแล้ว
ก็หันไปหยิบถ้วยแกลงส้อมผักบุ้งไปเทถ้ำใส่สำหรับที่ลูกศิษย์วัด
หาบเดินตามพระไปใกล้ๆ พลันสายตาเจ้าจ๋องก็เหลือบเห็น
ในหาบสำหรับนั้นมีแกลงสายบัวต้มกะทิกับปลาช่อนเค็มอยู่ด้วย
หนึ่ง เจ้าจ๋องถึงกับต้องกลืนน้ำลายดังเอือก

เจ้าจ๋องคว่ำขันข้าวพร้อมถ้วยแกงเป๋ล่ำรีบล้างเท้าขึ้นเรือนไปอย่างรวดเร็ว เพราะท้องเตือนบอกเวลาอาหารเช้าแล้ว ที่ห้องน้ําทึกพื้นเหนือนอกชานขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง ป้าหอมจะใช้เป็นที่นั่งกินข้าวของบ้านเพราะโล่งรับลมดี มีป่ากับลุงกำลังนั่งคอยเจ้าจ๋องพร้อมกับในจวนข้าวตักข้าวสุกไว้เรียบร้อยแล้วทั้ง ๓ จาน

จ๋องรีบล้างมือนั่งพับเพียบลงใกล้กับป้าหอม “อ้าว ! นี่แกงสายบัวของใครป้า” เจ้าจ๋องถามขึ้น

“ของบ้านลุงปาน ตอนที่เอ็งใส่บาตรนั้นแหละลุงปานเขาใส่เสร็จก่อนเอ็ง เขาก็เดินมาส่งให้ทางหลังบ้าน” ลุงเป็นคนตอบ

“แหม ! โชคดีจัง ตอนที่หนูเทแกงใส่สำหรับลูกศิษย์ หนูเห็นแกงกะทิสายบัวกับปลาช่อนเค็ม หนูนึกอยากจะกินขึ้นมาเชียว”

“เออ! เอ็งมันคนมีบุญนะจ๋อง นึกอยากกินอะไรก็ได้กิน เอ็งอย่าหยุดทำความดีนะลูก ความดีหรือบุญมีผลเสมอแหละลูก”

จ๋องก้มหน้าก้มตาเปิบข้าวกับแกงสายบัวอย่างเอร็ดอร่อย เปิบข้าวพลางใจก็คิดไปถึงคำที่ป้าพูดไว้

‘จ๋องเอ๊ย เอ็งอย่าซี้เกียจนักเลยเดินแค่นี้เอง เพื่อนบ้านอยู่กันใกล้ๆ แค่นี้ เราต้องทำตัวให้เหมือนผึ้งนะลูก

บินไปสะสมน้ำหวานจากที่โน่นนิดที่นี่หน่อย สะสมไว้สร้างรัง
ได้ใหญ่โต

‘แกงที่ป่าทำก็เหมือนกัน แจกเขาไปบ้างมันไม่หมด
หรอก ที่ตอนกลางนี้เราอยู่กันเหมือนพี่เหมือนน้อง เราพึ่งพา
อาศัยกัน มีอะไรก็แบ่งปันกัน เขามั่งเรามั่ง มันกินไปได้นาน
นะจ้อง เราให้เขาเขาก็ให้เรา’

วันนี้จ้องคิดต่อท้ายคำพูดของป่าหอมเพิ่มอีกว่า
‘เราให้น้ำผักบุ้งไป เราก็กินน้ำสายบัวมา’

คิดไปพลางเจ้าจ้องก็เอ่ยปากกับลุงว่า “ลุง ลุงปะแ
เรียบร้อยแล้วหรือยัง น้ำเริ่มเข้าทุ่งแล้วนะครับ น้ำเต็มทุ่ง
เมื่อไรหนูจะได้ช่วยลุงคัดท้ายเรือ หนูอยากกินฝีมือลุงพล่าปลา
สับนกเต็มทีแล้ว ที่นี้หนูขออาสาเอาไปแจกบ้านลุงปานก่อน
บ้านใครๆ เลยนะ”

ณ ลานวัดใต้ต้นพิภูลซึ่งอยู่ด้านใต้ของศาลา
การเปรียญ ศาลาหลังนี้เป็นศาลาอเนกประสงค์จริงๆ เพราะ
นอกจากชาวบ้านจะใช้เป็นที่พบปะและทำบุญฟังเทศน์กัน
ทุกวันพระในฤดูเข้าพรรษาแล้วยังใช้ศาลาหลังนี้เป็นที่ให้เด็กๆ
ลูกหลานของชาวบ้านเรียนหนังสืออีกด้วย

เพื่อนๆ กลุ่มเดิมที่มักไปไหนมาไหนกับเจ้าจ้อง
เดินมาพอดี “อ้าว! จ้อง มานั่งจ้องอยู่คนเดียวที่นี่ทำไม

ท่าทางเหมือนหมดอาลัยในชีวิตเชียว” เพื่อนๆ ส่งเสียงมาแต่ไกล

“เฮ้ย! ท่าทางซึมเสียใจ ใครตายเหรวะ” เสียงเจ้าส้มดังขึ้น

“ไม่มีใครตายหรอก” จ้องตอบ “แต่ข้าซีกำลังจะตายจากพวกเอ็ง”

“เฮ้ย! พูดอะไรไม่เป็นมงคลกับตัวเองอย่างนั้น” เจ้าส้มสวนคำขึ้นมา

“จริงๆ นะเพื่อน ข้ากำลังว่าวุ่นใจจริงๆ เพราะอีก ๒ วันข้าก็ต้องจากพวกเอ็งไปแล้ว พ่อข้าจะมารับข้ากลับไปอยู่ด้วยในตัวจังหวัด ข้าคงไม่มีโอกาสกลับมาหาพวกเอ็งบ่อยนักหรอกเพราะทางมันไกล ต้องเดินเป็นวันๆ พ่อข้าคงไม่มีเวลาร้างพอรอก” จ้องรำพัน

“จริงนะเพื่อน ข้าคิดถึงพวกเอ็งมากจริงๆ นะ เราเคยเล่นน้ำต่อน้ำเข้าทุ่ง สนุกเป็นบ้าเลย เคยพายเรือไปตามกอข้าวหาไข่แมงดานากินมันอร่อยพิลึก แลกกับเนื้อไก่ข้าก็ไม่เอา เราไปจับปลาตกคลักจนตัวดำเป็นเหนียงเพราะลุยโคลน โคลนพอกตัวทั้งวันก็ไม่ต้องเดือดร้อนอะไร เพราะพวกเราชนแต่ได้ของกินด้วย ข้าชอบอากาศทุ่งนา เห็นแต่ทุ่งนาโล่งกับขอบฟ้ามันสบายใจดี ข้าไม่อยากจะไปเลย” เสียงเจ้าจ้องบรรยายสรรพคุณซึ่งเพื่อนๆ ก็ไม่ขัดคอ

“ทำไมเอ็งไม่บอกป้าเอ็งล่ะว่าจะอยู่กับป้าไปเรื่อย ๆ ไม่อยากอยู่กับพ่อ”

“ก็ป้านะซี ไปบอกพ่อข้าว่าข้าสอบได้ที่ ๑ ของตำบล พ่อข้าคงคิดว่าข้าสนใจเรื่องเรียนก็เลยจะรับกลับบ้าน ให้ไปเรียนต่อในจังหวัด” จ้องหน้าจ้องสมชื่อ

“พ่อบอกข้าว่าสมบัติอะไรก็ไม่เหมือนความรู้ ถ้าลูกคนไหนตั้งใจเรียนก็อยากจะส่งให้เรียน จะได้ทำงานสบายแบบพ่อ ไม่ต้องทำนาลำบากเหมือนลูกกับป้า ป้าข้าก็เห็นชอบด้วย ข้าก็ไม่รู้จะทำอย่างไร”

“เออก็ดีเหมือนกัน” สุ่มตัดบท “เชื่อพ่อเอ็งเถอะ เพราะผู้ใหญ่เขามีสายตาไกล เอ็งตั้งใจเถอะ เลือกลูกคนไหนก่อนนะจ้อง ไม่มีพ่อแม่คนไหนหรอกที่ต้องการให้ลูกลำบาก ถ้ามีโอกาสดีแล้วพ่อแม่ทุกคนต้องหาทางส่งเสริมลูก” สุ่มเพิ่งพูดมีปรีชาญาณวันนี้ เพื่อนๆ ทุกคนได้แต่เงิบกริบ คิดแล้วทุกคนก็ใจหาย

จ้องต้องจากเพื่อนรักด้วยความจำใจเพราะไม่กล้าขัดใจพ่อ ในใจก็คิดว่าวันหนึ่งข้างหน้าเขาต้องหาโอกาสกลับมาเยี่ยมเพื่อนเก่าที่ดอนกลางให้ได้

ความเป็นอยู่ของจ้องเปลี่ยนไปจากเดิม ต้องเรียนอย่างคร่ำเคร่งและรีบเร่งทำงานบ้านแข่งกับเวลา จ้องช่วย

พ่อแม่ทำงานบ้านเท่าที่จะทำได้ หน้าที่ประจำที่จ้องขอทำก็คือตักน้ำให้ทุกคนในครอบครัวใช้เพราะน้ำประปายังไม่มีบ้านพักของพ่ออยู่ใกล้กับสถานีรถไฟ รถไฟจะจอดที่สถานีเพื่อเติมน้ำเต็มพิน ชาวบ้านละแวกนั้นจึงได้ใช้น้ำก๊อกของการรถไฟซึ่งสูบโดยตรงมาจากแม่น้ำ ทุกเย็นหลังเลิกเรียนจ้องจะมุ่งหน้ารีบเดินกลับบ้านเพื่อไปทำหน้าที่ประจำวัน

“อ้าว! พี่จวนมาทีหลังผมทำไมมารองน้ำก่อนผมล่ะ ควรถึงคิวผมก่อนซิ” เสียงจ้องดังขึ้น

“ช่วยไม่ได้ เอ็งอยากมัวนั่งเหม่อทำไมล่ะ” จวนตอบ

“มัวช้าอย่างเอ็ง ประเดี๋ยวหมดเวลาเขาปิดวาวน้ำ ก้อดนะซี”

“ก็ผมนับว่าผมมาต่อจากพี่คุณ นี่พี่คุณเขายังไม่ได้รองน้ำเลย” จ้องตอบ

“อ้ายคุณมันเอาปั๊บบมา ๒ คู่ มันไปรองที่ก๊อกด้านโน้นแล้ว มันมาตั้งจ้องคิวไฉนเลย”

“อ้าว! ผมไม่ทันดูนี่ พี่ก็น่าจะเรียกผมก่อน”

“เรื่องอะไร มือใครยาวสาวได้สาวเอาชีวะ” จวนเสียงดังขึ้น

เย็นนั้นจ้องต้องเดินคอตกหาบปั๊บบเป่ล่ากลับบ้าน เพราะ ๖ โมงเย็นแล้วคนงานมาล็อกคฤญแจปิดวาวน้ำพอดี

เวลาตี ๕ ของทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ จ้องจะได้

โอกาสหารายได้พิเศษช่วยตัวเองและครอบครัว ด้วยการหิ้วกระป๋องน้ำพร้อมกับชั้นล้างหน้า ๔-๕ ใบไปนั่งคอยเวลาที่รถไฟด่วนจะเข้าสถานี พอขบวนรถไฟเทียบชานชาลาสถานีก็จะได้ยินเสียงจ๊อกแจ๊กจ๊อแจไปหมด

“น้ำครับน้ำ ๆ” เสียงร้องขายน้ำปลุกผู้โดยสารให้ตื่นลุกขึ้นล้างหน้าล้างตาเตรียมตัวรับวันใหม่ให้สดชื่น

จ๋องเดินไปตามหน้าต่างรถไฟซึ่งผู้โดยสารเริ่มชะโงกหน้าออกมา พลังปากก็พูดไปเรื่อย ๆ “น้ำครับ น้ำ ๆ”

“หนู เอาน้ำมาชั้นหนึ่ง” เสียงเรียกมาจากผู้โดยสาร

“นี่ครับ ๆ เหมือนกันครับ” เสียงจวนนั่นเอง ถือโอกาสที่ตัวสูงกว่า ขายาวกว่าจ๋อง ส่งชั้นน้ำให้ผู้โดยสารปากก็พูดแก้ตัวไปว่า “ไม่เป็นไรครับ เหมือนกันครับ”

พี่จวนนะพี่จวน เห็นแก่ได้จริง ๆ จ๋องคิดในใจ พลังคำพูดของจวนเมื่อเย็นวานก็ดังเข้าหูจ๋องอีกครั้ง ‘มือใครยาวสาวได้สาวเอา’

ในห้อง ม.๖ ก. ชั่วโมงแรกของวัน เพื่อน ๆ ในห้องต่างตั้งอกตั้งใจฟังครูสอนวิชาเลขคณิต แต่ละคนไม่กล้าหันหน้าว่อกแว่กคุยกันเลย พอหมดชั่วโมงทุกคนก็หันไปปรึกษาเรื่องที่เรียนผ่านไปเมื่อครูนี้

“ใครจะเป็นคนอธิบายเรื่องนี้ให้พี่จวนฟัง” เสียง

หัวหน้าห้องดังขึ้น “วันนี้พี่จวนไม่มาโรงเรียน” นักเรียนทั้งห้องเรียกจวนว่าพี่ เพราะจวนถูกเรียนซ้ำชั้นอายุจึงมากกว่าเพื่อน

“มอบให้จ้องนั่นแหละ จ้องเก่งเลขมากกว่าใครๆ” เสียงเพื่อนๆ พูดขึ้น ทุกคนทำตามข้อตกลงของครูว่าถ้ามีเพื่อนขาดเรียนก็ให้คนที่เรียนเข้าใจอธิบายให้เพื่อนที่ขาดเรียนฟังด้วย

“ชอบใจมากนะจ้อง พี่เพิ่งเข้าใจเรื่องอัตราความเร็วแจ่มแจ้งก็เพราะได้ฟังจ้องอธิบายนี่แหละ วันหลังพี่จะขอให้จ้องช่วยอธิบายเรื่องกระแสไฟฟ้าอีกนะ พี่ยังไม่เข้าใจเลย พี่ต้องขอโทษทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านมาแล้วด้วย และขอขอบคุณที่จ้องไม่ผูกใจโกรธพี่ จ้องจะให้พี่ช่วยอะไรก็บอกก็แล้วกัน”

“ผมไม่ถือหรอกพี่ นิดๆ หน่อยๆ เราอยู่ห้องเดียวกัน บ้านก็อยู่ใกล้กัน มีอะไรที่ผมช่วยได้ผมยินดีช่วยเสมอ” จ้องพูดด้วยสีหน้าและแววตาที่จริงใจและอímใจที่ได้ช่วยพี่จวนสำเร็จ

จ้องคิดไปถึงคำของป้าที่เคยอบรมจ้องเสมอๆ ว่า

‘จ้องเอ๊ย เรามีอะไรเราก็ควรแบ่งไว้ทำบุญบ้าง แจกเป็นทานให้เพื่อนบ้านบ้าง ยิ่งให้ยิ่งได้นะลูก พยายามทำไปเถอะทีละเล็กทีละน้อย บุญจะช่วยให้เราสบายใจ ให้สิ่งของ

เป็นทานแก่เพื่อนบ้านเราก็ดำมิตรแวดล้อม เราหาคนไว้เป็น
 รั้วดีกว่ากันรั้วสูงๆ นะลูก ใจของเราที่ไม่เห็นแก่ตัว คิดให้
 เท่าที่จะให้ได้ โดยเฉพาะคิดจัดเอาความไม่ดีทั้งหลายให้
 ลดจากตัวเรา ตัดให้ออกไปจากตัวเรานี้ เขาเรียกว่าบริจา
 คนะลูก

‘เราอยู่ร่วมกันในสังคมต้องพยายามทำทั้ง ๒ อย่าง
 นี้ไว้ เราจะอยู่กันอย่างมีความสุข ตัวเราเองก็สบายใจนะลูก’

คำสอนของป้าหอมทั้งหมดนี้ก็อยู่ในหูของจ๋อง
 เสมอมา จ๋องจึงยอมเป็นผู้เสียเปรียบในสายตาคนทั่วๆ ไป
 จะทำอะไรให้ใครไม่เคยคิดว่าจะต้องเป็นการยื่นหยุ่นน้อม
 กันเดี๋ยวนั้น

จ๋องทำทุกอย่างตามหน้าที่ที่ควรทำ มีน้ำใจกับทุกคน
 จึงเป็นที่รักของเพื่อนๆ ทำให้จ๋องสบายใจจริงอย่างที่ป้าเคย
 สอนไว้

คิดไปจ๋องก็กลืนน้ำลายด้วยความอยากกินแกงสา
 บัวอีกตามเคย จ๋องนึกอยากกินอย่างมีความสุข พร้อมกับมี
 เสียงป้าแว่วเข้าหูอีกว่า

‘เห็นไหมล่ะจ๋อง ความดีที่จ๋องขยันเดินเอาแกงไป
 แจกนะไม่เป็นหมันหรอก’

คราวนี้ไม่เพียงแต่ให้น้ำผักบุ้งไปได้น้ำสาบบัวมา
 เท่านั้น จ๋องยังได้มิตรแท้อย่างพี่จวนเพิ่มมาอีก ๑ คน

เป็นเพราะความอดทนเสียสละที่จ้องพยายามเป็นผู้ให้เสมอมาแท้ๆ การบริจาคที่จ้องปฏิบัติตามที่ป้าสอนนั้นเป็นการลงทุนน้ำผักบุงที่คุ้มค่ามาก เพราะการที่จ้องได้มะพร้าวหัวอย่างพี่จวนมาเป็นมิตรเท่านั้น มันมันยิ่งกว่ากะทิในแกงสายบัวที่ลุงปานแกงมาให้กินเป็นไหนๆ น้ำแกงสายบัวหรือจะสู้น้ำใจที่ได้จากพี่จวน

ศิลปินเดี่ยว

ถวัลย์ ภาศจรัส

หอศิลปะประจำเมืองดูแห้งแล้งและรกรุงรังเต็มที ดูไกลๆ แล้ว หอดังกล่าวไม่น่าจะเป็นสถานที่สำหรับแสดงงานศิลปะเลย มองดูเหมือนโรงบ่มใบยาเก่าๆ เสียมากกว่า

ข้างหอเป็นลานจอดรถสำหรับผู้มาชมงาน แต่ดูเหมือนว่าจะไม่ค่อยมีรถมาจอดสักเท่าไร สังเกตได้จากใบไม้ที่ร่วงอยู่เกลื่อนพื้นไม่มีรอยรถทับให้เห็นมากนัก มีหน้าซำยังมีหญ้ารกขึ้นประดับเป็นข้อยืนยันว่าไม่ค่อยมีรถมาจอดจริงๆ

เทศกาลปีละมีงานเกี่ยวกับธรรมชาติมาแสดงที่นี่บ้างครั้งสองครั้ง คนไม่ค่อยมาชมสักเท่าไรนักซึ่งเขามักจะบอกว่าไม่ค่อยได้ทำประชาสัมพันธ์

“เดี่ยวนี้อะไรก็เป็นธุรกิจไปหมด” เขาพูดเนือๆ เหมือนคนสิ้นหวัง แต่จริงๆ แล้วไม่ใช่ บุคลิกเขาเป็นอย่างนั้นเองคือดูเหมือนเฉื่อยชา แต่จริงๆ แล้วเขาเป็นคนที่ชอบครุ่นคิดและมีไฟในการสร้างสรรค์ผลงานร้อนรุ่มอยู่ตลอดเวลา

เวลาที่เขาเปิดการแสดงผลงาน พวกเราจะนัดกันไปเป็นตัวประกอบให้งานมีสีสันมากยิ่งขึ้น ใครที่มีพรรคพวกในวงการศิลปะก็จะทั้งเชิญชวนทั้งลากทั้งดึงให้ไปร่วมงานเขาเสมอ

วันหนึ่งเขาเปรยกับพวกเราว่า จะหลบความวุ่นวายขึ้นเขาสักพัก

“สร้างงานหรือ” ใครคนหนึ่งทักขึ้น

เทิดศิลปินพยักหน้า “อยากทำอะไรที่มันแปลกๆ ไม่มีคนทำ”

“ทำภูเขาสีเพื่อน” อีกคนกระเฝ้าสนุกๆ

“คิดอย่างนั้น” น้ำเสียงนั้นจริงจัง “ทำทั้งที่ต้อใหญ่แบบภูเขา”

“เอ็งจะเอาแคนवासที่ไหน” คำถามนี้ทำให้เขานิ่งไปอีก “ใหญ่นาตภูเขาไม่มีขายนะเอ็ง” เพื่อนๆ หัวเราะเป็นที่ขบขัน ไม่คิดว่าเป็นเรื่องจริงจัง

พวกเราก็กเป็นอย่างนี้แหละ ชอบคิดอะไรแผลงๆ ที่คนเขาไม่คิดกัน ทำอะไรก็ทำในสิ่งที่คนเขาไม่ทำกัน แต่มันเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในแล้วอยากแสดงออกก็เลยต้องทำอย่างนั้น จนบางคนมองว่าพวกเราเป็นกลุ่มคนผิดปกติ ค่อนไปทางบ๊องๆ และอาจจะถึงเส้นที่ขีดคำว่าบ้าเอาเสียด้วยซ้ำไป

เกิดศิลปะไม่ได้สนุกตามที่เราเห็นว่าเป็นเรื่องสนุก

“นั่นซี จะทำอย่างไรดี” เขารำพึง ซึ่งอาการอย่างนี้เป็นอาการที่เขาชอบเป็นบ่อยๆ เมื่อตกอยู่ในโลกของจินตนาการ

“เฮ้ย! นายพูดจริงหรือ” เพื่อนๆ เริ่มเอะใจ

“จริงสิ เราเคยทำมาทั้งทะเล หาดทราย น้ำ นา แต่ไม่เคยทำเรื่องเกี่ยวกับภูเขaley”

“เอาแต่พอเหมาะเถอะว่า” เพื่อนให้สติ เขาหันมามองด้วยสายตาตำหนิ

“ถ้าจะย่ำอยู่กับที่มันจะมีประโยชน์อะไร”

เอาละสิ เขาไม่ยอมตกลงกับพวกเราเสียแล้ว

“ทำคราวนี้ให้มันกล่าวถึงไปสามปีเจ็ดปีเลย” เอาแล้ว วิญญาณศิลปินของเขาเข้ามาสิงอีกแล้ว ลงแบบนี้ได้ยวเขาก็ต้องเอ่ยถึงแวนโก๊ะศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ที่สร้างสิ่งที่คนมักจะนึกไม่ถึงอย่างเรื่องการเหินหวนตัวเองอะไรอย่างนี้เป็นต้น

“เราจะจับเจ้าอยู่อย่างนี้นะหรือ ” จู้ๆ เขาก็ลุกพรวดจนพวกเราตกใจ “เราต้องสร้างงาน เราต้องสร้างงาน” เขาค่อยๆ นั่งลงอีกครั้ง

เจ้าของร้านชอกเล็ก ๆ แฉวท่าพระจันทร์เงยหน้ายิ้มให้พวกเรา เขาชินเสียแล้วกับอาการอย่างนี้ของบรรดาศิลปินเถื่อนทั้งหลาย ที่บางครั้งก็มานั่งร่ำกอกถกเรื่อง

ศิลปะที่ร้านนี้ตั้งแต่เช้าจดเย็น โดยสั่งกาแฟเย็นเพียงแก้วเดียว แล้วคสิ่งแก้วจนน้ำแข็งกลายเป็นน้ำธรรมดา จากเย็นจัดจน แก้วร้อนเพราะมือที่คสิ่งไปคสิ่งมา

เรือข้ามฟากคนแน่นเหมือนเคย เรือด่วนคนก็ห้อย ห้ายเรือจนน้ำล้น ลูกคลื่นใหญ่กระฉอกกระทบกำแพง คอนกรีตใต้ถุนร้านดังอยู่ไม่ขาดระยะ

การที่พวกเรามานั่งรถที่ร้านนี้เป็นประจำทำให้หลายคนสร้างงานออกมาได้หลายชิ้น บางคนเขียนภาพชุดเรือข้ามฟาก บางคนเขียนชุดคลื่นเจ้าพระยา บางคนหันไปหันมา เขียนภาพชุดร้านคำริมแม่น้ำ แล้วเอารูปมาขายให้เจ้าของร้านแขวนโชว์มาจนปัจจุบัน

คลื่นในแม่น้ำเจ้าพระยายังโยนโยกเหมือนปูยเมฆ เทตศิลป์หันไปมองภาพนั้นแล้วชี้มือ

“นั่นแหละ เราจะสร้างงานภูเขาที่เป็นคลื่นไกลสุด ลูกหูลูกตาเหมือนคลื่นในแม่น้ำเจ้าพระยานั่นทีเดียว”

ดูเหมือนจะเป็นปกาคิตของเทตศิลป์ที่พวกเราไม่มีใครขัดคอเขาอีกต่อไป ชินยั้งห้ามก็เข้ตำรายั้งห้ามยั้งยุ พวกเราจึงสนับสนุนส่งไปเลย

“เออดีเหมือนกัน มีอะไรให้ช่วยก็บอก”

พวกเราตระเวนหาซื้อผ้าใบขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่

จะหาได้ จากนั้นก็ไปจ้างเขาเย็บผ้าใบนั้นให้ติดกันเป็นผืนใหญ่ขนาดหกคูณเก้าเมตรจำนวนสิบผืน

“เรียบร้อยแล้วเพื่อน” พวกเราบอกเทิดทิลปี

“ไหนล่ะ” เขาออกมามองหา เมื่อไม่เห็นผ้าใบก็ถามหา

“อยู่ที่ร้านสิ ม้วนเบ้อเร้อเบ้อรำใครจะเอามาไหว”

“ขึ้นรถตุ๊กๆ มาสิ” เขาพูดง่าย ๆ จนพวกเราต้องดึงหูเขาออกจากบ้านให้ไปยังร้านที่รับจ้างเย็บ

พอเห็นกองผ้าเขาก็หัวเราะ

“ขนาดนี้เขี้ยวหรือ” เขาหันมามองพวกเราทุกคน
“เอาเงินจากไหนกัน”

“เชื่อเขาไว้นะซี แต่ค่าเย็บนี้นายจัดการให้เรียบร้อยก็แล้วกัน”

ไม่รู้เทิดทิลปีใช้สาลิกาไลน์ทองอย่างไร เจ้าของที่อดหลับอดนอนเย็บผ้าใบวาดภาพด้วยหวังจะได้ค่าแรงก็ยินยอมให้พวกเราเอาผ้าใบออกมาก่อนได้

“อย่าผิตนัดก็แล้วกันครับ เด็กมันหลายคน” เจ้าของร้านแสดงน้ำใจ

พวกเราช่วยกันม้วนผ้าใบนั้นแล้วเอาเชือกมัดอย่างแน่นหนา ปรากฏว่ากองผ้าใบเหมือนภูเขาขนาดย่อมไม่สามารถหารถขนได้จึงต้องฝากร้านนั้นไว้ก่อน

“แล้วจะชนชั้นภูเขากันทำอะไร”

“นั่นสิ” เกิดศิลป์ทำท่าจมนปัญญา

“ข้อสำคัญนี่มันกรุงเทพมหานครนะเพื่อน ห่างเชียงใหม่ตั้ง ๗๐๐ กิโลเมตรกว่านั้น”

“นั่นสิ” เกิดศิลป์พูดเป็นอยู่แค่นั้น

ขณะที่ทุกคนกำลังปวดหัวอยู่นั้น จู่ๆ ก็เหมือนเกิดศิลป์จะคิดออก

“จางรถบรรทุกทุกหัวล้อไปสถานีหัวลำโพง แล้วยึดใส่ตู้สินค้าไปตีกว่า ถึงเชียงใหม่แล้วค่อยว่ากันอีกที”

“โห!” พวกเราทำท่าจะเป็นลม

“เงินทั้งนั้นนาเพื่อน”

“วีรบุรุษเขาไม่คิดถึงความตายหรอก” เกิดศิลป์พูดคำคมเฉือนพวกเรา

“ติดเขาไปทั่วแล้ว” อีกคนบ่นๆ

“ทำการใหญ่ก็ต้องลงทุนเป็นธรรมดา คิดจะเอากำไรแล้วไม่ลงทุนได้หรือ” เกิดศิลป์ไม่ยอมจำนนทั้งๆ ที่เขาไม่ค่อยมีเงินติดตัวมากนัก ได้เงินจากการเขียนรูปก็เอาไปทุ่มกับงานชิ้นใหม่จนต้องเดือดร้อนเพื่อนๆ ไปไกลพอบ้างแม่บ้างมาช่วยเพื่อนอยู่ร่ำไป

“เจ้าชัยนะแหละสำรองไปก่อน” ชัยสะดุ้ง

“รู้สึกจะสำรองจนจะสำรองแล้วนะเพื่อน”

“ทำใจได้” เกิดศิลป์พูดหน้าตาย “มีเพื่อนรวย ไม่พึ่งเพื่อนจะพึ่งใคร” เขาหัวเราะ ไม่รู้สึกทุกข์ร้อนเรื่องเงินเลยจริงๆ สุขอยู่กับกลิ่นสีชั่วคราวตาปี

พวกเขามะจุมมะงาหราจนอุปกรณ์ให้ศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ไปขึ้นรถไฟที่หัวลำโพง แล้วยังต้องนั่งรถไฟตามเขาไปเชียงใหม่อีกด้วย

“พวกนายไม่ไปแล้วใครจะช่วยขนเล่า” เกิดศิลป์ให้เหตุผลจนพวกเราจำยอม

เจ้าของร้านอุปกรณ์เครื่องเขียนที่เชียงใหม่มองหน้าพวกเราเหมือนถูกผีหลอกเมื่อกวาดซื้อสีน้ำมันเสียเกลี้ยงร้าน แถมยังสั่งให้เขาเตรียมสำรองไว้มากๆ อีกด้วย

“เอาไปทำไมเยอะแยะครับ” เขาถามอย่างเกรงใจ พวกเราหัวเราะ “เพื่อนเขาจะทำงานภูเขา”

เจ้าของร้านคงไม่ค่อยเข้าใจความหมายที่เราพูด แต่ก็พลอยหัวเราะไปด้วย

พวกเราจ้างรถขนอุปกรณ์ทั้งหมดขึ้นไปที่โรงเรียนชาวเขาแห่งหนึ่งแถวๆ อำเภอแม่อิง โรงเรียนแห่งนี้พวกเราเคยอาสาสมัครมาเป็นครูสอนศิลปะ ตอนนี้อาคารหลังนี้ไม่ได้ใช้แล้ว เพราะมีอาคารถาวรหลังใหม่ของการมาสร้างให้เปิดใช้ได้เดือนกว่าแล้ว และอาคารหลังเก่านี้ก็

เหมาะสำหรับการวาดภาพขนาดใหญ่เพราะเป็นโรงเรือนโล่ง
ไม่มีฝาผนัง

เมื่อช่วยจนนาทีสุดท้ายแล้ว พวกเราก็ออยู่เป็นเพื่อน
เทิดทิลป้ออีกห้าหกวันจึงกลับกรุงเทพฯ ปลอຍให้เขาเดินย่ำไป
ตามสันตอยเพื่อหาอาารมณส์สร้างงานศิลปะขนาดภูเขาแต่
เพียงลำพังกับเด็ก ๆ ชาวตอยที่คอยส่งข้าวส่งน้ำให้เขา

เกือบหกเดือนเราจึงได้รับจดหมายจากเทิดทิลป้อ

“งานเสร็จแล้ว ต้องหาไม้ทำกรอบจำนวนมาก
คนเดียวทำไม่ไหว เราติดต่อสถานที่แสดงงานไว้แล้ว บอกชัย
ด้วย”

นั่นคือข้อความสั้นแต่มีอำนาจของเพื่อนที่สะกด
ให้เราต้องขึ้นไปหาเขา และชัยก็ต้องไถเงินพ่อไปอีกครั้ง

“พ่อคิดผิดหรือเปล่าที่ให้เอ็งเรียนศิลปะ” พ่อของ
ชัยส่ายศีรษะ

“ถูกแล้วละพ่อ” ชัยหัวเราะขณะยื่นมือไปรับเช็ค
จากพ่อ

เมื่อพวกเราขึ้นไปที่ตอยนั้น แคเห็นหลอดสีน้ำมัน
ในปั๊บก๊อบสามสิบใบก็รู้แล้วว่างานของเพื่อนเป็นงานขนาด
ภูเขาจริง ๆ ยิ่งเห็นภาพที่ปรากฏบนผ้าใบขนาดใหญ่ที่วางอยู่
พวกเราก็อุทาน

“เอ็งยกภูเขามาไว้บนฝ่าใบจริง ๆ” พวกเราจับไม้จับมือแสดงความยินดีกับเขา

“กรอบซีเพื่อน ต้องใช้เงินมหาศาล”

“เอามาให้แล้ว” น้ำเสียงของชัยถึงประชดขณะที่เทิดทูลบ่มองด้วยความขอบคุณ

พวกเราจ้วงช่างพื้นบ้านให้ทำกรอบอย่างแน่นหนาซึ่งใช้เวลาอีกเดือนเศษ ๆ จึงเสร็จ จากนั้นจึงเที่ยวขึ้นดอยลงดอยเพื่อไปติดต่อประธานสภาจังหวัดให้ช่วยติดต่อแสดงงานศิลปะชุดภูเขาสนามกีฬา ๗๐๐ ปีเชียงใหม่

“อะไรจะขนาดนั้นเชียวคุณ เอาที่โรงแรมกาดสวนแก้วก็น่าจะพอ” ประธานสภาจังหวัดหัวเราะซ้ำพวกเรา “มันมหัศจรรย์นา เองงานศิลปะไปตั้งก็จะกลายเป็นมดตัวน้อย ๆ เสียเปล่า” เขาทำเสียงค่าน้อย ๆ ได้เห็นภาพความยิ่งใหญ่ของสนามกีฬาริริง ๆ

“งานภูเขาริริง ๆ ครับ ไม่ใช่เล็ก ๆ” พวกเรายืนยันแข็งขัน แล้วช่วยกันลากประธานสภาจังหวัดถูกลู่กึ่งขึ้นดอยจนได้

“โอโฮ ! คนทำหรือยักษ์ทำนะ”

คำถามของเขาทำเอาพวกเราหัวเราะกันจนน้ำตาเล็ด

“ท่านเห็นเป็นอย่างไร”

“ต้องสนามกีฬา ๗๐๐ ปีนี้ะซี” ประธานสภาจังหวัด

หัวเราะแล้วรับปากว่าจะไปติดต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้

พวกเราเสียเงินพิมพ์สูจิบัตรวันเปิดงานอีกหลายหมื่น กว่าจะกำหนดวันแสดงได้ต้องสอบถามข้อมูลทางกรมอุตุนิยมวิทยาเสียเวลานานว่าอากาศจะปลอดโปร่งไหม เพราะภาพชุดนี้ต้องตั้งแสดงกลางแจ้งกลางสนามฟุตบอลกันเลยทีเดียว ต้องเสียเงินขึ้นโครงรับภาพเหมือนป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ทีเดียว

วันเปิดงานผู้ว่าราชการจังหวัด ประธานสภาจังหวัด หอการค้าจังหวัด นายกเทศมนตรี นักการเมือง หัวหน้าส่วนราชการจากจังหวัด สื่อมวลชนท้องถิ่นไปกันมากพอควร แต่ประชาชนนั้นไปกันน้อยจนดูโหล่งโหล่งเหมือนมดอยู่กลางสนามยักษ์

ทุกคนต้องแหงนหน้าดูภาพ

“เอากล้องส่องทางไกลมาด้วยก็ดี” ผู้ว่าราชการจังหวัดหันมาบอกกับประธานสภาจังหวัด แล้วเดินแหงนดูภาพจนครบทุกภาพ

เทศกาลสร้างงานชุดนี้สุดฝีมือจริง ๆ ภูเขาของเขา ดูเขียวครึ้มเหลืองซ้อนกันไปสุดลูกหูลูกตา บางภาพเขา แต้มสีกล้วยไม้งามระยับจับตาจนบางคนกระโดดเพื่อจะ

ลู่ว่าเป็นภาพวาดหรือเอาของจริงมาห้อยแปะไว้

ผู้มาร่วมพิธีเปิดงานวันนั้นชื่นชมและอึ้งเอมกับภาพชุดภูเขาไปตามๆ กัน พวกเราตั้งแสดงอยู่ประมาณเดือนหนึ่งและพยายามทำสถิติไว้ ปรากฏว่ามีคนมาชมในวันเปิดมากที่สุด ๘๐ คน วันต่อมามีมาบ้างประปรายเฉลี่ยวันละ ๕ คน (ไม่รวมพวกเราที่ดูกันทุกวัน) อ้อ ! มีมามากถึง ๓๕ คนอยู่วันหนึ่ง วันนั้นพวกเราเอารถไปรับเด็กๆ บนดอยลงมาดู เด็กๆ เคยดูมาบ้างแล้วต่างหัวเราะว่าเขาเห็นภูเขาจนเบื่อแล้ว

เกิดศิลปินขายภาพไม่ได้สักภาพเดียว ขนาดประธานสภาจังหวัดที่ชอบศิลปะเป็นชีวิตยังไม่กล้าซื้อ

“สวยงามมาก เหมือนยืนอยู่กลางภูเขาจริงๆ แต่บ้านผมเล็กเกินไป ซื้อแล้วไม่รู้ไปติดตรงไหน” เขาแหงนดูภาพที่พวกเรากำลังจ้องคนมาชนขึ้นรถสิบล้อเตรียมกลับกรุงเทพฯ “เสียดาย เสียดาย มันใหญ่เท่าห้องเรียนประถมเลยนะ” เขาได้แต่บ่นอยู่อย่างนั้น

เราใช้ผ้าใบคลุมรถสิบล้อสองคันกันลมกันฝนที่อาจจะมึนระหว่างทาง แล้วนั่งเบียดกันมาในสิบล้อนั้น

“เท่าไรเพื่อน” ศิลปินถามชัย

“สองแสนสามกว่าๆ” ชัยสรุปตัวเลขค่าใช้จ่าย

เสียงถอนหายใจของบางคนดังขึ้น

“บ้านเรามันแย่นะ คนไม่ค่อยใส่ใจเรื่องศิลปะ ไม่เป็นไรหรอกถึงกรุงเทพฯ ค่อยแสดงงานอีกที” คำพูดของศิลปินทำให้เราต้องมองตากัน “ขายได้สักภาพคงคุ้มหรอก”

“เอ็งจะแสดงที่ไหน” ชัยมีท่าทีหวาด ๆ

“สนามหลวงซี งานใหญ่ ๆ อย่างนี้เข้าประตูหอศิลป์ได้ที่ไหนกัน” ศิลปินยิ้มที่จะได้แสดงงานชุดภูเขาอีกครั้งหนึ่งให้มหาชนชมที่สนามหลวง

“ยังไม่เชิดอีกหรือ” ชัยเอ่ยขึ้น

“เชิดอะไร” ศิลปินหันมาถาม

“ลงทุนมหาศาลแต่ได้ผลน้อยนะซี” เพื่อน ๆ ช่วยกันเสริม

“เราเป็นศิลปิน ไม่ใช่พ่อค้านี่” ศิลปินหัวเราะอย่างมีความสุข

“ซีข้างจับตักแค้น อีกทีก็ดีเหมือนกัน” น้ำเสียงของชัยประชด ๆ

ทุกคนนึกถึงภาพขนาดมหึมาแล้วต่างก็ถอนใจ เว้นก็แต่ศิลปินคนเดียวเท่านั้นที่ดูจะมีความสุขเสียเต็มประดา

สัมมนาโศก

อวัลย์ มาศจรัส

ชีวิตข้าราชการบ้านนอกจะว่าสนุกก็สนุก จะว่าทุกข์ก็ทุกข์ บางทีทั้งสนุกทั้งทุกข์ปะปนอยู่ในเวลาเดียวกัน แต่ก็มีบ้างบางหนมันมีแต่ทุกข์กับโศกยิ่งกว่าอะไร

เรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องโศกอีกเรื่องหนึ่งที่จดจำกันไปชั่วชีวิต เล่าเสริมเติมต่อกันไปยิ่งกว่านิทาน มีตลกโปกฮา และหักมุมให้ขำคิด

แต่เรื่องจริงเป็นอย่างนี้

ปีนั้นรัฐบาลเร่งระดมเรื่องการท่องเที่ยว สั่งการให้จังหวัดต่างๆ สืบค้นประเพณีการเล่นของแต่ละท้องถิ่นว่ามีอะไรเด่นๆ บ้าง เพื่อนำไปรวบรวมและหาจุดเด่นหยิบยกขึ้นมาประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันมาก ๆ

“น้ำตก ป่าเขา ถ้ำ หาดทราย ชายทะเล สิ่งประหลาดชีวิตพิสดาร แหล่งอาหารอร่อย โรงแรม ค้นมาให้หมด เขาจะไปทำแผนท่องเที่ยว” ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งที่ประชุม

แล้วหันไปทางศึกษาธิการจังหวัด “คุณเป็นเลขานุการ
คณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดใช่ไหม”

“ครับท่าน” ศึกษาธิการจังหวัดรับคำ

“ดีแล้ว” ผู้ว่าฯ กำชับ “คุณไปพินประเพณีบางอย่าง
ขึ้นมาทีเถอะ เอาให้ใหญ่เลย รายละเอียดคุณไปคิดมา
ว่าจะเอาอย่างไร” ผู้ว่าฯ สั่งการจับไวสมเป็นผู้ว่าฯ รางวัล
สังข์เงิน

เสร็จสิ้นการประชุมแล้วศึกษาธิการจังหวัดรีบกลับ
ไปประชุมลูกน้องในสำนักงาน

“ช่วยการทองเที่ยวเขาหน่อย” ศึกษาธิการเริ่มต้น
“เขาจะส่งเสริมการทองเที่ยวให้คนแะมาจังหวัดเรามากๆ
เศรษฐกิจจะได้ดีขึ้น”

“ทำอะไรละท่าน” ประจัญถาม

“นั่นซี” นงรามเห็นด้วย “ช่วยนะช่วยอย่างไร”

บุญส่ง สมพร สมร เดชา อ้าปากเตรียมถาม
ออกมาอีก ศึกษาธิการจังหวัดยกมือบอก

“สงบๆหน่อย” เขากางสมุดบันทึก “เราต้องเริ่มที่
การสืบค้น”

“จะให้ป็นนักสืบหรือ” เดชาหัวเราะ

“ถ้าจะสนุกพิลึกละ” สมรลูบฝ่ามืออ่อนบาง มองดู
เล็บที่เพ่งไปทำมาเมื่อกลางวัน

ศึกษาธิการจังหวัดอ่อนใจ “นี่” เสียงนั้นเข้ม
“เป็นงานเป็นการนะ” เขากำชับ

ทุกคนเจียบ แต่ยิ้มในหน้า

“แผนกอื่นเขารับหน้าที่ไปค้นหาแหล่งท่องเที่ยว
ธรรมชาติ ทุ่งนา ป่าเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร อาหารแปลกๆ
ชีวิตพิสดาร แบ่งๆ กันไป”

“โอโฮ!” มีเสียงอุทาน “ขายได้หรือนั่น”

“เราเบื่อจะตาย เห็นมาแต่เล็ก”

ศึกษาธิการจังหวัดยิ้ม “นี่แหละเขาวัวใกล้เกลือกินต่างละ”

“เราอยากไปเที่ยวเดอะมอลล์ อิมพีเรียล เซ็นทรัล
โรบินสัน จัสโก โตคิว เขาวัวเครื่องสำอางสั่งตรงมาจาก
แฟริสเลยนะ” เธอออกเสียงแฟริสจนเพื่อนๆ หัวเราะงอหาย

“เห็นเขาวัวสถานอเวจีอัครสถานมหาบันเทิงนั้น
นำดูนาทำนนา” ประจัญตามศึกษาธิการจังหวัด “ท่านไป
สัมมนาบ่อยๆ แวะบ้างหรือเปล่า” คำถามนี้ทำให้ลูกน้องสาว
ตะแคงหูฟัง

“หูฟังเซียวนะ” ศึกษาฯ รู้ทัน “ที่นั่นไม่เคยไป ไป
แต่ที่อื่น”

“นั่นไง เวลาที่มีสัมมนาที่กรุงเทพฯ ละก็ยิ้มแฉ่งทุกที
ระวังเหอะจะบอกคุณนายที่บ้าน” แม่หม้ายสมพรค้อน

ผู้บังคับบัญชา

“เชื่อว่าถนนรัชดาภิเษกทั้งแถบจะเป็นถนนโลจิสติกส์หมดแล้วนะท่าน”

“นั่นซี เห็นว่าศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยก็อยู่แถวนั้น แต่รอบศูนย์ฯ มีแต่โรงแรมมาขนานติดกับสถานอเวจี อย่างนี้จะรังสรรค์วัฒนธรรมไทยไหวหรือ”

“น่าห่วง น่าห่วง” หลายคนช่วยสรุป

“นี่ อย่าชักใบให้เรือเสีย” ศึกษาฯ นึกได้ว่ากำลังประชุมกันอยู่ พวกลูกน้องนี้เป็นอย่างนี้มาแต่ไหนแต่ไร บางทีคุยอยู่เรื่องหนึ่งก็แกลังพาออกไปเรื่องอื่น บางคราวคุยอยู่ดี ๆ พวกก็หาเหตุเล่าเรื่องตลกให้ฟังจนลืมนั่งฟังว่าไปทุกที “ประชุมถึงไหนแล้ว”

“ไม่รู้ซี” พวกลูกน้องตอบพร้อมกัน

ศึกษาธิการจังหวัดก้มดูบันทึก “อ้อ! ถึงเรื่องการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยว”

“ท้องที่อย่างนี้ต้องนายอำเภอกำนันผู้ใหญ่บ้านนะท่าน”

“ก็ใช่นะซี” ศึกษาฯ ลากเสียง

“อ้าว! แล้วเราทำอะไร”

“เราอยู่ทางวัฒนธรรมก็ดูเรื่องประเพณีต่าง ๆ กับงานวิชาการให้มันเป็นหลักฐาน”

“อย่าบอกนะว่าจัดสัมมนา”

“อ้อ! กำลังจะบอกพอดี” ศึกษา หัวเราะ

วงประชุมทำท่าจะออกนอกเรื่องอีก แต่คราวนี้ศึกษาธิการจังหวัดไม่ยอม “อย่าทำเป็นเล่นไปนา ผู้ว่าฯ ลงมาเล่นเองที่เดียว

คราวนี้ทุกคนนิ่งบ้าง เพราะงานโหนดที่ผู้ว่าฯ กระโดดลงมาสั่งการเองจะทำได้เป็นเล่นไม่ได้ โดยเฉพาะเรื่องพิธีการนั้นต้องเน้นที่ความยิ่งใหญ่

“งานข้างนะท่าน” สมรรถาง นึกถึงความเหน็ดเหนื่อยที่จะตามมา

“พญาช้างที่เดียวละ” ศึกษาธิการจังหวัดย้ำที่ประชุม

อำเภอต่าง ๆ รายงานการค้นหาทุ่งนาป่าเขา แหล่งท่องเที่ยว ประเพณีทั้งที่มีอยู่และสาบสูญไปแล้ว เข้ามาที่จังหวัดมากมาย กำหนดงานเทศกาลต่าง ๆ ก็รายงานกันเข้ามาด้วย มีแม้แต่การทรงเจ้าเข้าผีของชาวไทยกลุ่มต่าง ๆ

ผู้ว่าราชการจังหวัดยิ้มโล่งใจ เอาเข้าจริงแล้วจังหวัดที่เหมือนไม่มีอะไรนี่กลับมีเรื่องราวต่าง ๆ มากมายพอที่จะหยิบยกขึ้นมาประชาสัมพันธ์จังหวัดได้เป็นอย่างดี

เมื่อการเตรียมการก้าวหน้าไปมากแล้วก็เรียกประชุมหัวหน้าส่วนราชการเพื่อเตรียมจัดงานใหญ่ นอกจากผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด เกษตร

ประมง ที่ดิน พัฒนาการ ศึกษาธิการจังหวัดแล้ว ยังมีเจ้าหน้าที่อื่นอีกจำนวนหนึ่งมาร่วมประชุมด้วย เมื่อเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมแล้วผู้ว่าราชการจังหวัดก็ฟังสรุปรายงานที่แต่ละส่วนราชการนำเสนอ

ประมงจังหวัดเสนอแหล่งชุมชนนุมนพันธุ์ปลาหน้าวัดแห่งหนึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว

“คุณเองงบประมาณไปพัฒนาที่ทางจอตลอดให้ดีทำเรื่องมาจะได้เข้าที่ประชุม”

ปลัดจังหวัดรายงานเรื่องแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอต่าง ๆ ว่ามีอะไรบ้าง

“คุณประสานงานโยธาจังหวัดทำถนนเข้าตามแหล่งท่องเที่ยวขึ้นให้เร็วที่สุด ต้องใช้งบประมาณเท่าไรคำนวณมา”

พัฒนาการจังหวัดเสนออาชีพแปลก ๆ ของชาวบ้านที่ทุกคนทำหน้าหวาดเสียว

“หมู่บ้านนี้มีอาชีพฝึกงูจงอางจริงๆ ครับ เขากินอยู่กับงูเหมือนเป็นเพื่อนกัน”

ทุกคนกลืนน้ำลาย พวกผู้หญิงทำหน้าหวาดเสียว

“ท่านจะสนับสนุนงบประมาณสักเท่าไรดีครับ”
พัฒนาการจังหวัดเห็นผู้ว่าฯ เจียบไป จึงทวงถามเรื่องงบประมาณ

“มันปลอดภัยหรือเปล่า” ผู้ว่าฯไม่แน่ใจ ทุกคนก็

ชักไม่แน่ใจเช่นกัน

“ปลอดภัยครับ” พัฒนาการจังหวัดยืนยันแข็งขัน
ที่ประชุมเจียบ

“คุณรู้อย่างไรว่าจูงอาจจะไม่ฉกนักท่องเที่ยวนะ”

รองผู้ว่าราชการจังหวัดชักบ้าง

“ผมรู้ครับ”

“นั่นสิ รู้อย่างไร”

“นี่อย่างไรล่ะครับ” สิ้นคำเขาก็ล้วงจูงจูงออกมา
จากถุง มันชูหัวสูงกว่าหัวใครๆ คนในห้องโจนแผ่ลิ้นไปหลบ
อยู่ข้างห้องประชุมกันหมดเหลือแต่พัฒนาการจังหวัดกับจูง
จูง

บรรดาข้าราชการค่อยๆ หันมาตุงจูงจูงตัวนั้น พวก
ที่เคล็ดขัดยอกนวดขาไปชำเลื่องดูไป ส่วนผู้ว่าฯ ไปยืน
หัวเราะอยู่ข้างฝาผนังในขณะที่พัฒนาการค่อยๆ เอามือลูบ
ลำตัวจูงจูงให้มันค่อยๆ ลดการชูหัวลง

“ตกลงให้งบประมาณเท่าไรครับ” เขาถามผู้ว่า
ราชการจังหวัด

“เท่าไรก็ได้ขอมาก็แล้วกัน” ผู้ว่าฯ ค่อยๆ เดินกลับมา
ที่โต๊ะประชุม “งบประมาณผ่านแล้ว คุณเอามันไปที่จะได้
ประชุมต่อ”

“สงสัยต้องของบประมาณชักพรหมเพิ่มเสียแล้ว”

ไม่รู้ใครพูดขึ้น

“พรมอะไร” ผู้ว่าฯ สงสัย

“พรมในห้องนี้ซื้อมา ปีก่อนหน้านั้น” หลายคนหันไปดูแล้วก็หัวเราะกันครืน บางคนคงตกใจจนปัสสาวะรดพรมเปียกไปหมด

หายตกใจแล้วผู้ว่าราชการจังหวัดก็ประชุมต่อศึกษาธิการจังหวัดรายงานถึงการเตรียมการสัมมนาที่จะจัดให้สมเกียรติที่โรงแรมชั้นหนึ่งของจังหวัด

“เชิญนักวิชาการมาให้มาก หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาคเชิญมาให้หมด เอกสารพิมพ์สี่สีอย่างดี ที่פקเลือกให้ดูอย่าให้เขาว่าได้อาหารการกินเลือกที่วิเศษที่สุด รถที่จะพาไปดูสถานที่จริงสั่งรถปรับอากาศจากกรุงเทพฯ มา ของที่ระลึกเอาทองคำสักเจ็ดสิบเปอร์เซ็นต์ ทำเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดมอบให้ทุกคน เครื่องเสียงต้องพร้อมนาฬิกา นาฬิกาข้อมือทำขายน่า” ผู้ว่าฯ กำชับ ทุกคนเห็นด้วย

เรื่องเครื่องเสียงนี้เหมือนมีอาถรรพ์ เวลาจังหวัดมีงานใหญ่ๆ บวงสรวงเจ้าที่เจ้าทางก็แล้วอะไรก็แล้ว ทดลองซ้ำแล้วซ้ำเล่าทุกอย่างดีไปหมด พอถึงเวลาสำคัญเสียงดังกรอๆ ครืนๆ น่ารำคาญ ที่แะไปก่อนนั้นก็คือนิดังเอาเสียเฉยๆ ทำให้คนเสียอนาคตราชการไปมากแล้ว

“เครื่องเสียงนี้ต้องดูเป็นพิเศษ เตรียมสำรองไว้เลย พลาดพลั้งอย่างไรจะได้แก้ไขทัน” ผู้ว่าฯ ออดย้าไม่ได้ “งานนี้ผมรับเป็นประธานเปิดการสัมมนาเอง ถือว่าซ้อมก่อนเปิดมหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดที่จะเชิญฯพณฯนายกรัฐมนตรีมาเป็นประธาน เพื่อจะมีอะไรบกพร่อง

“รับรองครับท่าน ผมจะให้ประจัญดูแลใกล้ชิด จัดสัมมนามีอาชีพออยู่แล้ว”

“ดีแล้ว หน้าที่ของจังหวัดต้องเอาไว่ก่อน บ้านเรานี้จัดอะไรต้องเอาพิธีการไว่ก่อน หากพิธีเปิดปิดเรียบร้อยการสัมมนาจะมีผลออกมาอย่างไรก็ไม่สำคัญ ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว”

เมื่อสอบถามการเตรียมงานอีกนิดหน่อยก็ปิดประชุม

งบประมาณจัดสัมมนาหมดไปไม่ใช่น้อยทีเดียว เอกสารการเตรียมการต่างๆ จัดทำได้อย่างสวยงาม ศึกษาธิการจังหวัดให้ประจัญจัดทำคู่มือข่าวของเครื่องใช้ในพิธีอย่างละเอียด โดยเฉพาะเรื่องเครื่องเสียงนั้นตรวจสอบกันจนนาทีสุดท้าย ทั้งศึกษาธิการจังหวัดและประจัญมีสคริปอยู่ในมือ มีกระทั่งไม้ขีดจุดธูปเทียนนั่นทีเดียว

เมื่อถึงเวลาทุกคนออกไปรอรับผู้ว่าราชการจังหวัดกันหมด พอผู้ว่าฯ เข้ามาถึงที่สัมมนาผู้สื่อข่าวรุมถ่ายรูปกัน

วูบวาบไปหมด จนคะเนว่าท่านหายเหนื่อยแล้วพิธีกรก็เริ่มกล่าวต้อนรับผู้ว่าราชการจังหวัด

“เรียบร้อยไปหนึ่งขั้นตอนแล้วท่าน” ประจัญไซ้ปากกาแดงขีดในสคริป เผลอยักคิ้วให้ศึกษาธิการจังหวัดซึ่งยืนยิ้มในความสำเริง

เสียงพิธีกรเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย สมรก็รีบไปคุกเข่าอยู่ข้างโต๊ะหมู่บูชา ก้มหน้าจุดเทียนชนวนเพื่อเตรียมส่งต่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้ว่าฯ ลุกเดินมาอย่างสง่า ศึกษาธิการจังหวัดยกหัวแม่มือให้ประจัญทำงานสำเร็จไปอีกขั้นหนึ่งแล้ว คราวนี้ก็เหลือแค่รองผู้ว่าราชการจังหวัดกล่าวรายงาน ผู้ว่าฯ กล่าวเปิดและบรรยายพิเศษ งานนี้ก็จะได้รับการกล่าวขานไปทั้งจังหวัดว่าจัดได้ดีเรียบร้อยเหลือเกิน

ผู้ว่าราชการจังหวัดรับเทียนชนวนจากสมร ทุกคนเห็นท่านผละหน้าหนึ่งลั้งเลี้ยวขวามือไม่นานนัก

“ท่านไม่รู้จะจุดธูปก่อนหรือจุดเทียนก่อนกระมัง” ศึกษาธิการจังหวัดมองไปที่ผู้ว่าราชการจังหวัด ก็เห็นท่านจุดธูปจุดเทียนและกราบพระอย่างสวยงามขณะที่สมรยกมือทาบอกเหมือนตกใจอะไรสักอย่าง

“ยายสมรนี่ บอกก็ครั้งก็หนแล้วเวลาเข้าใกล้ผู้ใหญ่อย่าสวมเสื้อคอกว้าง ก้มทีก็จับคอเสื้อที่นำราคาญ” ศึกษาธิการยืนบ่นจ๋มจ๋า

เมื่อรองผู้ว่าราชการจังหวัดกล่าวรายงานแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดก็กล่าวเปิดและบรรยายพิเศษ ด้วยบุคลิกที่เป็นกันเองและความเป็นนักประชาสัมพันธ์ทำให้บรรยากาศการสัมมนาเต็มไปด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่าย

ก่อนกลับผู้ว่าราชการจังหวัดเรียกศึกษาธิการจังหวัดกับประจัญมหา

“เครื่องเสียงเป็นอย่างไรครับท่าน” ศึกษาฯ ยิ้มแย้ม

“ดีมากเลย ไม่ดูดเสียง ลำโพงก็ดี ยอดมาก” ผู้ว่าฯ เอามือตบหลังศึกษาธิการจังหวัดหนักจนเซไปนิด

ศึกษาฯ หันมาทางประจัญญ “ผมให้เขารับผิดชอบจัดรายการไว้มับเขียว” เขาคลีแผ่นกระดาศให้ดู

ผู้ว่าราชการจังหวัดพยักหน้ายิ้มแย้ม “ทำงานได้ดีมากทั้งสองคน” ผู้ว่าฯตบหลังประจัญญแรงจนเซไปเหมือนกัน “ผมจะพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษ” ผู้ว่าฯ ยิ้มแย้ม

“ขอบพระคุณครับ” ทั้งสองโหว่นอบน้อมมดงาม

“ท่านศึกษาฯ คราวหน้าถ้าจะให้ผมจัดรูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยแบบเซนละก็บอกล่วงหน้าก่อนนาท่านศึกษานา ไม่งั้นผมตั้งตัวไม่ทัน” ผู้ว่าราชการจังหวัดยิ้มแย้มก่อนจะขึ้นรถกลับศาลากลาง

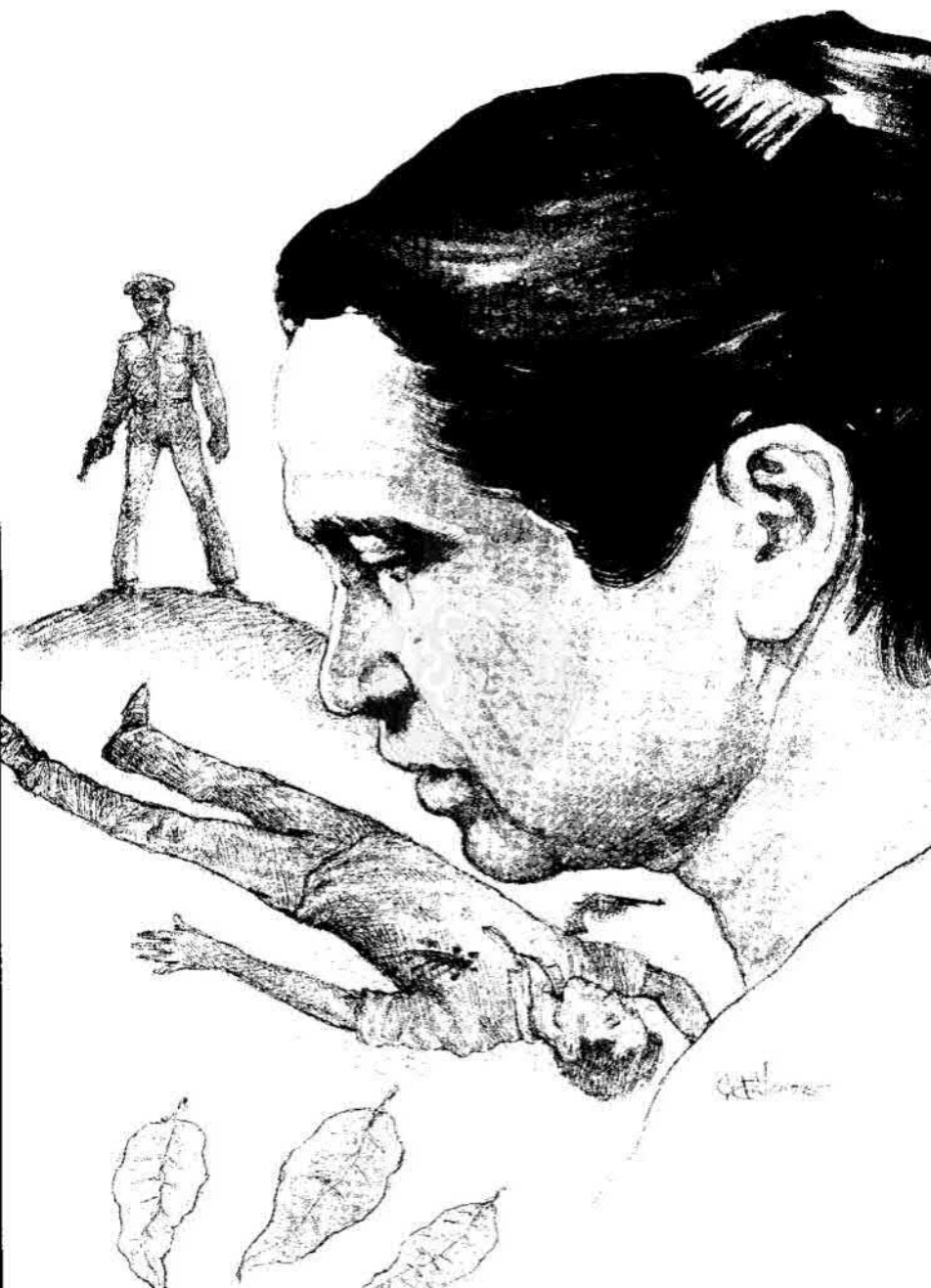
ทั้งคู่ยืนตัวแข็งขณะที่สมรเดินหน้าตื่นมา “ท่านคะ เราลืมนัญเชิญพระพุทธรูปมา มีทุกอย่างแต่ไม่มีพระพุทธรูป”

สมรพุดเสียงสั้นขณะที่ศึกษาธิการจังหวัดกับประจัญทำท่า
จะเป็นลม

ศึกษาธิการจังหวัดกำกระดาษจตรายละเอียดชั้น
ตอนต่างๆ ที่อวดให้ผู้ว่าฯดูเมื่อสักครูไว้นั้น คิดว่าได้เตรียม
การไว้รอบคอบถ้วนถี่แต่หาได้ถ้วนถี่จริงไม่

“ประจัญผมจะเป็นลม ถีลอดตัวข้าง ห่างลอดตัวเส้น
เสียแล้วประจัญเอ๋ย” ศึกษาธิการจังหวัดพุดแล้วคอพับลง
สมรควักยาดมรอไว้ที่จุมูกศึกษาธิการจังหวัดอยู่ซุหลมุนขณะที่
ประจัญก็กำลังจะเป็นลมล้มพับไปอีกคน

หยาดน้ำตาของป้าสาย

จรรยงค์ พุ่มมูล

แกรก... แกรก... แกรก...

เสียงไม้กวาดก้านมะพร้าวในมือป้าสายกระทบใบ
หูกวางแห้งที่ร่วงเกลื่อนกลาดบนพื้นดินดังเป็นจังหวะสม่ำเสมอ
จบจนตะวันตรงหัว เสียงกริ่งสัญญาณพักกลางวันดังขึ้น
นักเรียนกรุกันลงจากอาคารเรียนมุ่งหน้าสู่โรงอาหาร ป้าสาย
ทิ้งตัวลงนั่งอย่างเหนื่อยอ่อนบนยางรถยนต์เก่าๆ ที่ใส่ครอบ
ต้นหูกวาง ซึ่งบัดนี้เติบโตจนลำต้นและรากหุ้มบางส่วนของ
ยางรถยนต์ไว้อย่างแนบแน่น

ต้นหูกวางเกือบยี่สิบต้นสองข้างถนนในโรงเรียน
ป้าสายจำได้ดี เพราะเป็นคนปลูกเองกับมือราวๆ ยี่สิบปีมาแล้ว
จำได้ว่าครูใหญ่คนแรกขอมาจากหลวงพ่ที่วัด หลวงพ่อ
ท่านหาเมล็ดมาเพาะแจกชาวบ้านบ้าง โรงเรียนบ้าง แม้แต่
หน้าอำเภอดันหูกวางที่ปลูกเป็นแถวก็ได้มาจากวัดนี้ ปกติ
ป้าสายจะเดินเก็บใบที่ร่วงสามสี่วันสักครั้งหนึ่ง แต่ช่วงนี้

เข้าหน้าแล้งต้นहुกวางผลัดใบร่วงจนดูเหมือนต้นไม้ยืนแห้งตาย

“ สาย กินข้าวหรือยัง ” ลุงจันทร์ภารโรงวัยเดียวกับ ป้าสายถามขึ้น

ป้าสายสะดุ้งนิดหนึ่งเพราะกำลังคิดอะไรเพลินอยู่ ลุงจันทร์เดินมาใกล้ๆ จึงไม่ทันเห็น “ ยังเลยพี่จันทร์ ข้าว ยังอยู่ในถุงนี้แหละ ” ป้าสายตอบ

“ ถ้าอย่างนั้นมากินพร้อมๆ กันเลย วันนี้มีแกง หอยขมตัวโตๆ ด้วย เมื่อเย็นวานไปมในหนองหลังบ้าน น้ำจวนจะแห้งได้มาเก็บครึ่งตะข้องนะ ” ลุงจันทร์เอ่ยปากชวนพร้อมอธิบายยืดยาว

ลุงจันทร์หิ้วปิ่นโตเถาเชิงไปวางบนโต๊ะหินใต้ต้นพิกุล ห่างออกไปเล็กน้อย ป้าสายถือถุงย่ามตามไป พร้อมกับ ล้วงหยิบห่อข้าวและน้ำพริกผักต้มอีกถุงหนึ่งมาวางบนโต๊ะ ความเหนื่อยบวกกับความหิวป้าสายรู้สึกว่ารสชาติแกงหอยขม ของลุงจันทร์กับน้ำพริกผักต้มนั้นช่างวิเศษจริงๆ

“ อิ่มแล้ว ฉันไปธุระก่อนนะสาย ” ลุงจันทร์พูด กระดกขวดน้ำดื่มอีกใหญ่แล้วลุกขึ้น

“ จะรีบไปไหนล่ะพี่เพิ่งกินข้าวอิ่มๆ ” ป้าสายถาม ด้วยสีหน้างงๆ

“ ครูใหญ่บอกไว้ว่าพักกลางวันถ้ากินข้าวเสร็จแล้ว ให้ไปซ่อมประตูห้องน้ำที่บ้านพักครูใหญ่ให้ด้วยเพราะตอนเย็น

จะมีแขกมาเยี่ยม” พุดจบลงจันทรก็หัวปิ่นโตเดินจากไป

ป้าสายเก็บถุงพลาสติกรวมกันทิ้งในถังขยะ พลันสายตาก็เลื้อยไปเห็นป้ายสี่เหลี่ยมแผ่นเล็กๆ ดอกตะปุดติดกับต้นहुกวาง ป้ายนั้นเขียนด้วยตัวหนังสือสีขาวๆ ซึ่งขณะนี้ลบเลือนและจางไปบ้างเพราะถูกแดดถูกฝน จำได้ว่าครูสำราญเขียนมาติดไว้หลายปีแล้วจนสีซีดจาง แต่ก็ยังพออ่านเดาๆ ได้ว่า ‘รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี’ ป้าสายอยู่ในโรงเรียนนี้มาเกือบ ๓๐ ปี แก่เริ่มทำงานเป็นภารโรงตั้งแต่อายุ ๒๕ จนบัดนี้วัยย่างเข้า ๕๕ ปีแล้ว แก่เห็นป้ายสำนวนไทยที่ครูสำราญเขียนทุกป้าย อ่านแล้วเข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง แต่แกก็ไม่ใคร่สนใจเท่าใดนักเพราะไม่รู้จะอ่านจะจำไปเพื่อประโยชน์อะไร หากแต่เหตุการณ์ความสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิตของแกเมื่อสองเดือนก่อนทำให้เกิดสะดุดตาสะดุดใจกับป้ายสีซีดๆ ที่อยู่เบื้องหน้าแกขณะนี้

ป้าสายทรุดตัวลงนั่งบนยางรถยนต์เก่าโคนต้นहुกวางอีกครั้ง สายตาจ้องจ้องอยู่กับป้ายแผ่นนั้น แล้วภาพเหตุการณ์ในอดีตก็พรุ้งพรุกระจางชัดในมโนภาพอีกครั้ง

“เอ็งทั้งสองต้องรักกันให้มากๆ มีหลานให้ข้าไวๆ นะโว้ย”

“ชัย ช่ายลูกสาวให้เอ็งฟรีๆ เงินทองไม่ได้เรียกร้องจากเอ็งสักบาทเพราะเห็นว่าเอ็งเป็นกำพร้าแต่ช่วยันทามา

หากิน เอ็งต้องดูแลน้องสายมันดี ๆ นะ” พ่อของสายสั่งสอน และกำชับเจ้าชายว่าที่ลูกเขยอย่างหนักแน่น

“น้องสายมันแม่ตายตั้งแต่มันยังเพิ่งตั้งไข่ ข้าเองก็ ไม่รู้จะอยู่อีกนานแค่ไหน สามวันดีสี่วันชั่วจะตายวันตายพรุ่ง ก็ไม่รู้ เอ็งต้องดูแลมันแทนข้า คิดว่าสงสารมันนะ”

“ครับพ่อ” ชัยรับคำอย่างมั่นใจ

พิธีผูกข้อมือคู่บ่าวสาวจบลงอย่างง่าย ๆ ไม่สิ้นเปลือง ยุ่งยาก แต่ก็เพียงพอที่จะเป็นสักขีพยานการตกลงเป็นผัวเมีย ของคนทั้งคู่

หนานาปีต่อมาพ่อของสายก็ป่วยตายลง ชัยทำนา มรดกของพ่อตาอย่างขยันขันแข็ง ส่วนสายรู้ข่าวว่าโรงเรียน รับสมัครสอบภารโรงหญิงก็ไปสมัครและได้เป็นภารโรงตั้งใจ ทั้งคู่ช่วยกันทำมาหากินจนมีหลักฐานมั่นคง อยู่กินกันมาจน แล้วจนรอดก็ไม่มีที่ทำว่าจะมีลูก เจ้าศาลไหนที่ว่าแน่ พระวัด ไหนที่ว่าศักดิ์สิทธิ์สองผัวเมียก็ไปบนบานทุกที่ แล้วความ พยายามก็เป็นผล ปีถัดมาสายก็ตั้งท้อง จะเป็นเพราะความ ศักดิ์สิทธิ์ของพระหรือเจ้าหรือเพราะความบังเอิญก็ยากที่จะเดา ทั้งชัยและสายประคับประคองทนจนท้องแก่ใกล้คลอด

“สาย ถ้าลูกเราออกเมื่อไรเราต้องรักเขาให้มากที่สุด เลยนะ เพราะกว่าจะได้มายากลำบากเหลือเกิน” ชัยรำพึง ร่ำพัน

“แน่นอนเลยจะพี่ ฉันจะรักลูกตามใจลูก จะให้ทุกอย่างที่ลูกอยากได้เลย” สายออกปากเห็นด้วย

หลังจากสายคลอดลูกชายทั้งคู่ยิ้มจนหน้าบาน ไม่รู้จะหาซื้อใดจึงจะเหมาะสมกับความรักความดีใจและการรอคอยอันยาวนาน จนในที่สุดก็ได้ซื้อที่ถูใจของทั้งคู่ ‘สมใจ’ ชื่อพระเอกนิยายยอดนิยมในละครวิทยุ ทั้งเหมาะทั้งถูใจสองตัวเมียเป็นที่สุด เป็นชื่อที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของผู้เป็นพ่อแม่ได้เป็นอย่างดี

สมใจเปรียบดังแก้วตาดวงใจของชายและสาย นับตั้งแต่ได้สัมผัสดาตุโลกแทบจะเรียกได้ว่าไม่มีอะไรที่เจ้าสมใจต้องการแล้วไม่ได้ ในวัยเด็กถ้าสมใจอยากได้ข~~ย~~ แม้ว่าจะอยู่ในมือคนอื่นแล้วแต่ถ้าสมใจอยากกิน สายก็สามารถเอามาให้จนได้

“แม่ แม่ หนูอยากกินขนมหน้าน่ะ” สมใจพูดพร้อมชี้มือไปที่ขนมในมือหญิงคนหนึ่ง

“รอเดี๋ยวนะลูก เดี่ยวแม่จะถามเขาดูก่อนว่ามีขายตรงไหน แม่จะซื้อให้นะ” สายอุ้มลูกเดินไปหาหญิงคนนั้น

“พี่ พี่ ขนมแบบนี้มีขายตรงไหนล่ะ ฉันจะซื้อให้ลูกบ้าง”

“อ้อ ขนมนี้แหละอ แม่ค้ากลับบ้านไปแล้ว ฉันซื้อมาอันละบาทซื้อได้อันเดียวนี้เอง เหลืออันสุดท้ายนี้แหละจะ

เอาไปฝากลูกที่บ้าน” หญิงคนนั้นอธิบายเสียงใส

“ถ้าอย่างนั้นฉันขอซื้อต่อให้ลูกฉันนะ ลูกฉันอยากกินจริง ๆ เอาละฉันให้ยี่สิบบาทเลย พี่เอาไปซื้อขนมอื่นได้อีกเยอะแยะ” สายอ่อนวอนพร้อมหยิบธนบัตรใบละยี่สิบบาทส่งให้ แทบไม่ต้องคิดหญิงคนนั้นยื่นขนมให้สาย อีกมือหนึ่งรีบรับเงินยัดใส่กระเป๋าเสื้อแล้วเดินผ่านเลยไป สายดีใจยื่นขนมให้ลูก สมใจรับไปกินอย่างเอร็ดอร่อย

ไม่เพียงแต่ขนม แม่ของอื่นๆ ก็เช่นกัน ถ้าสมใจต้องการก็ได้มาง่าย ๆ ไม่ต่างจากขนมนั้นเลย ทั้งชัยและสายสรรหาทุกสิ่งทุกอย่างที่ลูกต้องการ แม้เงินเดือนการโรงจะน้อย แต่เงินที่ได้จากการขายข้าวเปลือกก็จัดว่ามากโขอยู่ มีเพียงพอที่จะซื้อหาของที่ต้องใจมาบำรุงบำเรอลูกสุดที่รักมิได้ขาดไม่เคยขัดใจ ไม่เคยแม้แต่คิดจะดุด่าหรือทำโทษ

เมื่ออายุเข้าวัยเรียนสายพาลูกไปเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดไถ่บ้าน ครั้นจบชั้นประถมศึกษาก็เข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่สายเป็นภารโรงอยู่ สายเริ่มรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงของสมใจ สมใจบอกสายว่าเขาอายุเพื่อนๆ ที่แม่เป็นภารโรงต้องกวาดขยะ เก็บขยะ แม้กระทั่งต้องล้างส้วมให้นักเรียน สมใจพยายามหลบหน้าสายเมื่ออยู่ในโรงเรียน สายไม่กล้าอธิบายให้ลูกเข้าใจว่าอาชีพการโรงเป็นอาชีพที่สุจริต สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ครูและนักเรียน สายไม่กล้าแม้แต่

จะบอกว่าเงินที่สมใจใช้อยู่ทุกวันนี้ก็เป็นเงินที่ได้มาจาก
หยาดเหงื่อของภารโรงนี้แหละ แม้สายจะขมขื่นเพียงใด
ก็ไม่เคยปริปากบ่นหรือเล่าให้ชัยผู้สามีได้รับรู้

สมใจเริ่มคบเพื่อนแปลกหน้า ขาดเรียนบ่อย บาง
ครั้งแต่งตัวไปโรงเรียนแต่ไปไม่ถึงโรงเรียน เริ่มใช้เงินมากขึ้น
บางคนก็ไม่กลับมาอนที่บ้าน

สายไม่กล้าสู้หน้าครูสำราญเพราะเจอหน้าที่ไรครูจะ
บ่นและเล่าพฤติกรรมอุบาทว์ของสมใจทุกครั้งตามประสาครู
ฝ่ายปกครอง ยิ่งครูใหญ่ด้วยแล้วสายพยายามหลีกเลี่ยงให้ไกล
ที่สุดเพราะไม่เพียงเจ้าสมใจเท่านั้นที่ถูกด่า แม้แต่สายเอง
ก็โดนว่าเจ็บ ๆ แร้ง ๆ ทุกครั้งไป

“สาย เอ็งเป็นแม่ประสาอะไรวะ ไม่รู้จักสั่งสอน
ดักเตือนลูก เอ็งจะเลี้ยงมันเป็นลูกหรือเลี้ยงมันไว้เป็นพ่อฮี
มันเป็นโจรวันไหนเอ็งจะรู้สำนึก” เสียงของครูใหญ่ดังก้องอยู่
ในโสตประสาท

ชัยทำแต่งงาน ลงนาตั้งแต่เช้ายันค่ำ ไม่รู้ความ
ประพฤติของลูกชาย อีกทั้งไม่ว่ามีเรื่องใดๆ สายจะเก็บเงียบ
ไม่เคยบอกให้รู้ แต่เสียงดักเตือนของครูใหญ่และครูสำราญ
ที่ก้องอยู่ในหูดลอดเวลานั้นทำให้สายไม่สามารถเก็บเงียบต่อ
ไปได้ เมื่อถึงที่สุดสายจึงยอมเปิดปากเล่าให้ชัยฟังทั้งที่ไม่
แน่ใจนักกว่าชัยจะเชื่อ ชัยเคยโต้เถียงและทะเลาะกับเพื่อนบ้าน

หลายครั้งเมื่อเพื่อนบ้านมาฟ้องว่าสนใจไปลักขโมยของของเพื่อนบ้าน ชัยยืนกรานอยู่อย่างเดียวคือ ‘ฉันให้เงินลูกใช้ไม่เคยขาด เรื่องอะไรมันต้องขโมย ถ้าไม่เข้าใจผิดก็ต้องใส่ความกันแน่ๆ’

“พี่ ฉันว่าลูกเรามันซุกจะเกรไใหญ่แล้วนะ ฉันเห็นคบเพื่อนแปลกหน้า หนีโรงเรียน มือเติบใช้เงินเปลืองเหลือเกิน” สายปรับทุกข์

“ไม่มีอะไรหรอก ลูกเรามันโตเป็นหนุ่มแล้วมันก็ต้องคบเพื่อนเป็นธรรมดา ไล่เรื่องโดดเรียนหนีเรียนมันคิดได้เมื่อไรมันก็เลิกไปเอง เรื่องเงินทองลูกมันโตขึ้นมันก็ต้องใช้มากขึ้น อย่างกังวลไปเลย” ชัยปลอบใจ

“แต่ฉันไม่สบายใจเลยพี่ ฉันกลัวมันจะเสียคน” สายยังไม่วายรำพึงรำพัน

“ไม่มีอะไรหรอก เด็กวัยรุ่นมันก็อย่างนี้แหละ” ชัยตอบว่าสายเบาๆ แล้วเดินไปบ่อเลี้ยงปลาหลังบ้าน ปล่อยให้สายนั่งคิดอยู่ตามลำพัง

สองสามวันต่อมา สมใจมีเรื่องทะเลาะวิวาทชกต่อยกับเพื่อนในโรงเรียนเดียวกันจนถึงขั้นใช้ไม้ตีหัวคู่จริง เลือดอาบ ถูกครูทำโทษและสั่งพักการเรียน ชัยและสายต้องเสียเงินเป็นค่ารักษาพยาบาลและค่าทำขวัญให้พ่อแม่เด็กหลายพันบาท หลังจากเหตุการณ์ในวันนั้นชัยและสายได้แต่

มองตากัน แต่หาได้มีน้ำเสียงใดๆ ออกมาจากปากของทั้งสองไม่ แต่จากดวงตาที่เด่นระริกและน้ำใสๆ ที่เอ่อล้นออกมา นั้นมันมีความหมายยิ่งกว่าคำพูดใดๆ

ฝนแรกของฤดูกาลตกติดต่อกันมาหลายวันแล้ว มันเป็นฝนที่มาพร้อมกับความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ครั้งหนึ่งในชีวิตของสาย ภาพนั้นยังติดตาแม้เวลาจะผ่านไปหลายปีแล้วก็ตาม

เย็นวันนั้นฝนกระหน่ำลงมาเหมือนฟ้ารั่ว ลมกระโชกดังอื้ออึงไปหมด สายวิ่งไปหลบฝนอยู่ใต้ชายคาเชิงบันไดอาคารเรียน แต่ลมที่แรงจัดก็หอบละอองฝนเข้ามาจนเนื้อตัวเสื้อผ้าเปียกปอนไปหมด พอฝนซาลงสายก็คว้าจักรยานยนต์คู่ใจขับฝ่าสายฝนบางๆ กลับบ้าน เมื่อถึงบ้านสายก็รู้สึกประหลาดใจอย่างยิ่งที่บ่อปลาหลังบ้านมีเพื่อนบ้านนั่งบังยืน บ้างมุงดูอะไรเต็มไปหมด พอรอดจอดหลายคนหันมามองสายด้วยสายตาตระหนก ป้าพินหนึ่งในจำนวนนั้นตะโกนเสียงหลง

“สายเอ๊ย มานี่เร็ว มาเร็วๆ” ป้าพินกวักมือพร้อมตะโกนเสียงกระชั้นถี่

สายตกใจ ยิ่งเห็นกิริยาอาการและน้ำเสียงของป้าพินด้วยแล้วสายถึงกับขวัญเสียถลาวิ่งอย่างลืมตัว ภาพที่ปรากฏเบื้องหน้าทำให้สายตัวชา ความรู้สึกดับวูบลง มารู้สึกตัวอีกทีก็พบว่าป้าพินกับพวกเพื่อนบ้านกำลังนวดเฟ้นและให้ดมยา

วุ่นวายไปหมด พอรู้สึกตัวสายก็ซบหน้าลงกับฝ่ามือปล่อยโฮ สะอึกสะอื้นปึมว่าจะขาดใจ

ชัยถูกไฟฟ้าดูดเพราะตัวเปียกฝนและตกลงไปในน้ำ ขณะต่อหลอดไฟฟ้าลงปล่อยแมลงไปในบ่อเลี้ยงปลา กว่าเพื่อนบ้านจะมาพบชัยก็ตายเสียแล้ว หลังเสร็จงานศพชัยแล้วสายรู้สึกเหมือนอยู่คนเดียวในโลก มันเหงาและว่าเหวอย่างที่สุด บัดนี้เสาหลักของครอบครัวก็จากไปแล้วเหลือเพียงสมใจ ลูกชายคนเดียวที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต นับวันความใกล้ชิดระหว่างแม่ลูกก็น้อยลงเพราะสมใจไม่ค่อยกลับบ้าน หายหน้าไปเป็นอาทิตย์ๆ จะกลับบ้านก็ต่อเมื่อต้องการเงิน โรงเรียนก็ไม่ยอมไป สายร้องไห้ทุกวันแต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร รายได้ที่เคยมีก็ลดน้อยลง หนี้สินก็พอกพูน นาที่มีอยู่ก็ขายใช้หนี้ไปจนหมดทั้งแปลง วันไหนลูกมาขอเงินระยะแรกก็หยิบยืมเพื่อนบ้านให้ เตือนร้อนหนักเข้าก็ถึงกับต้องเอาสมบัติในบ้านออกขาย

ในยามนั้นนอกจากเพื่อนบ้านที่คอยปลอบใจแล้ว ก็มีการโรงจันท์อีกคนหนึ่งที่คอยให้คำปรึกษา ถึงแม้จันท์จะมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับสายแต่สายก็นับถือเหมือนพี่ชาย จันท์เป็นคนสุขุมเยือกเย็น เคยบวชเรียนมานาน ลึกมาเป็นภารโรงครองตัวเป็นโสด ไม่ยอมแต่งงาน เขามีน้ำใจและช่วยเหลือสายเสมอ

ต้นคุณหน้าโรงเรียนโปรยดอกสีทองอร่ามเคลื่อนพื้น
ดอกคุณสีเหลืองทองเป็นสัญญาณของการปิดเทอม นักเรียน
รุ่นแล้วรุ่นเล่าเข้ามาเรียนแล้วจบออกไป เพื่อนรุ่นเดียวกับ
สมใจต่างมีงานทำกันหมดแล้ว สายชื่นใจและภูมิใจแทนพ่อ
แม่พวกเขาเหลือเกิน แต่เมื่อนึกถึงตัวเองสายก็สะอื้นออกมา
ทุกครั้ง สมใจเดี๋ยวนี้นี้ยิ่งกว่าเก่า ทั้งบุหรี เหล้า การพนันและ
เลยไปถึงยาเสพติด หลายสัปดาห์แล้วที่สายไม่ได้เห็นหน้าลูก
มันหายหน้าไปตั้งแต่ได้เงินสองพันห้าจากการขายโทรศัพท์สี
ซึ่งเป็นสมบัติชิ้นสุดท้ายในบ้าน

“โครม!” ประตูป้านถูกผลักเสียงดังสนั่น

“แม่ อยู่ไหน ขอเงินหน่อยแม่” น้ำเสียงของสมใจ
บ่งบอกว่ามันขาดเหล้าจนได้ที่แล้ว

“สมใจ หายไปไหนมาหลายวันล่ะลูก รู้ไหมว่าแม่
เป็นห่วง” สายถามด้วยความห่วงใย

“มันเรื่องของฉันนะแม่ อย่า... แม่อย่ายุ่ง ฉันถามว่า
มีเงินไหม”

“แม่จะเอาที่ไหนล่ะลูก ของในบ้านก็ขายจนหมด
โทรศัพท์สีก็ขายไปแล้ว จะเอาที่ไหนอีก เงินเดือนแม่ก็ยังไม่
ออก ถึงออกก็ต้องเอาไว้ใช้หนี้เขา หางานหาการทำเหมือน
คนอื่นเขาบ้างซิลูกเอ๊ย”

“แม่เสียบๆ เอะ ไม่ให้ก็ไม่ต้องมาสอน เมื่อก่อน

ไม่เห็นสอนไม่เห็นว่า ฉันจะเอาอะไรพ่อแม่หามาประเคนให้ฉันหมด เดียวนี้แม่ไม่รักฉัน แม่ไม่ให้เงินฉัน แม่เป็นแม่ประสาอะไรไม่รักลูก” สมใจเสียงดังจนกลายเป็นตะโกน

“ทำไมแม่จะไม่รัก แม่รักเอ็งมากเกินไปด้วยซ้ำ แต่แม่ไม่มีให้จริง ๆ ตอนนี้แม่ก็ไม่ค่อยสบายด้วย สมใจเอ็งอยู่กับแม่นะ แม่ก็แก่ตัวแล้วต่อไปใครจะดูแล อยู่กับแม่หางานทำ รับจ้างเขาก็ยังดี เลิกเที่ยวเตร่เสียทีนะลูก” สายอ่อนวอนเสียงสั่นเครือ

“บ๊ยะ! พุดไม่รู้เรื่อง ฉันจะมาเอาเงิน ฉันหิวยา ฉันอยากยา ได้ยินหรือเปล่าแม่ แม่อยากให้ฉันลงแดงตายรีจะให้หรือไม่ให้” สมใจฉุนจัดตะโกนเสียงลั่น

“แม่ไม่มีจริง ๆ ลูก ถึงมีแม่ก็ไม่ให้เงินไปซื้อยาเสพติดหรอก สมใจเอ๊ย ยาเสพติดมันไม่ดีนะลูก อยู่กับแม่เถอะอย่าไปไหนอีกเลยนะ สายสะอื้นโผเข้ากอดแขนลูก

“ไม่ต้องมาทำเป็นสอนดี เมื่อก่อนไม่เห็นเคยสอนไม่เห็นดูไม่เห็นดีเวลาฉันทำผิด จำวันนะแม่ แม่ไม่ให้ฉันก็ไม่เอา ฉันไปหาเองก็ได้ แล้วอย่ามายุ่งกับฉันก็แล้วกัน อย่ามายุ่ง จำไว้” สมใจตะโกนลั่น สะบัดแขนอย่างแรงจนสายเซถลา สมใจก้าวตึง ๆ ลงบันไดหายไป สายได้แต่ก้มหน้าร้องไห้อยู่ตรงนั้น

จากวันนั้นสายไม่ได้พบหน้าสมใจลูกชายอีกเลย

จนกระทั่งบ่ายวันหนึ่งขณะที่สายกำลังรดต้นไม้อยู่หน้าอาคารเรียน ครูสำราญเดินถือหนังสือพิมพ์หน้าตาตื่นเข้ามาหาโดยมีการโรงจันทร์เดินตามมาติดๆ

“พี่สายหยุดงานก่อน ทำใจดีๆ นะ หนังสือพิมพ์ลงข่าวเจ้าสมใจ นี่ไง” ครูสำราญส่งหนังสือพิมพ์ให้สายพร้อมกับชี้ให้ดูภาพ ท่อยางรดน้ำต้นไม้ในมือหลุดลงกองกับพื้นสายเป็นลมล้มพับ ครูสำราญกับภารโรงจันทร์โดดเข้าประคองได้ทันก่อนที่หัวจะกระแทกกับขอบกระถางต้นไม้

ข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นมีภาพของโจรซึ่งปล้นร้านทอง แล้วยิงต่อสู้กับตำรวจจนถูกจับตาย ภาพนั้นมีใช้ใครอื่นหากแต่คือ ‘สมใจ’ ลูกหัวแก้วหัวแหวนของสายนั่นเอง

แม้เวลาผ่านไปหลายเดือนและความโศกเศร้าจะเบาบางลงไปแล้ว แต่ภาพในอดีตยังคงติดตรึงอยู่ในกันขี้ผึ้งแห่งความทรงจำของป้าสายเสมอ เมื่อก่อนป้าสายไม่มีใครใส่ใจกับป้ายสำนวนไทยลายมือครูสำราญที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้าเท่าใดนัก แต่บัดนี้ป้ายสีเขียวซีดๆ กับตัวหนังสือจางๆ กลับมีค่าขึ้นมาอย่างประหลาด ถูกแล้วที่คนเก่าคนแก่สั่งสอนไว้ รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี เรารักวัวเราก็ต้องผูกไว้ไม่ให้สูญหายไม่ให้ไปไกลตา คว้ากุมดูแลได้ง่าย ลูกเราก็เช่นเดียวกันถ้าเรารักเขาก็ต้องหมั่นอบรมสั่งสอนตักเตือนหรือแม้แต่ต้องทำโทษบ้างถ้าจำเป็น ทั้งนี้ก็เพื่อให้เขาเป็นคนดี ความหมาย

ของสำนวนนี้ป่าสายเข้าใจอย่างลึกซึ้งแล้ว แต่ป่าสายคงไม่มีโอกาสแก้ตัวได้อีกแล้ว นอกจากช่วยชี้ทางสว่างให้แก่ผู้อื่นต่อไป

กริ่ง...กริ่ง...กริ่ง...เสียงกริ่งสัญญาณเตือนให้นักเรียนเข้าห้องเรียนดังขึ้น ป่าสายสะดุ้งตื่นจากห้วงภวังค์ เก็บช้อนกินข้าวกับชวดน้ำใส่ถุงย่ามแขวนไว้กับกิ่งไม้เตี้ยๆ แล้วเดินไปหยิบไม้กวาดก้านมะพร้าวด้ามยาวเตรียมจะกวาดใบหูกวางที่ร่วงเกลื่อนต่อไป บังเอิญสายตาไปสะดุดอยู่กับเศษชอล์กแท่งหนึ่งที่หล่นอยู่กับพื้น พลันก็เกิดความคิดแวบหนึ่งขึ้นมาในหัวสำนึก แกเดินไปยังป้ายสีเขียวขีดแผ่นนั้นแล้วบรรจงใช้ชอล์กเขียนตามรอยที่เลือนลงซึ่งบางแห่งเกือบมองไม่เห็น จนชัดเจนว่า ‘รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี’

แกรก...แกรก...แกรก...

เสียงไม้กวาดก้านมะพร้าวในมือป่าสายกระทบกับใบหูกวางแหว่งที่ร่วงเกลื่อนกลาดบนพื้นดินดังเป็นจังหวะขาดๆ หายๆ ไม่สม่ำเสมอ ในใจของแกคิดว่าอย่างน้อยแกก็มีส่วนช่วยให้คนอื่น ๆ ที่มีลูกหรือจะมีลูกในอนาคตได้เห็นสำนวนไทยในป้ายนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนสายตาของป่าสายนั้น บัดนี้ป้ายสีเขียวขีดๆ กับตัวหนังสือสำนวนไทยสีขาวแผ่นนั้นมันพร่ามัวเลือนรางเต็มทีเพราะมีหยาดน้ำตาคลอเอ่อระคนเสียงสะอื้นแผ่วเบา... เขาจนไม่มีใครได้ยิน

เหตุเกิดวันศุกร์

ถวัลย์ มาศจรัส

ผมเห็นคนงานคนหนึ่งที่เขามารับเหมารื้อ
และเครื่องปรับอากาศที่หอประชุมใหญ่ของบริษัทแล้วรู้สึก
คล้ายคลึงคล้าว่าเคยเจอเขาที่ไหน ยิ่งเขาหันเสียหน้า
ส่วนหนึ่งมาทางผมผมยิ่งรู้สึกคุ้นมากยิ่งขึ้นไปอีก แต่พยายาม
นึกเท่าไรก็นึกไม่ออก

พอเขาหันหน้ามาทางผมตรง ๆ เราต่างผละ แต่ชั่วครู่
เขาก็ยกมือไหว้นอบน้อม

“สารวัตรมาทำอะไรที่นี่” เขาเดินมาหา

“ลาออกจากตำรวจแล้ว” ผมบอกเขา “มาตุ๊กิจการ
ยามให้บริษัทนี้”

เขาพยักหน้า

“เข้ามาทำอะไร”

เขายกมือเช็ดเหงื่อที่ซึมขึ้นเสื้อซาฟารี เผยให้เห็น
ลายสักเสือแผ่นที่ผมจำได้ดี “ออกจากคุกแล้วก็รับจ้าง

คุณคนงานครับสารวัตร”

“เมียละ ลูกก็คนแล้ว”

“รับซักรีดอยู่กับบ้านครับ ลูกสองคนยังเล็กทั้งคู่”

ผมพยักหน้ารับ ขณะที่เขาขอตัวไปคุณคนงานให้ใช้
เครื่องเจาะทลายกำแพงเพื่อจะทำรั้วใหม่

เข้กับผมมีความหลังกันอยู่เมื่อเกือบยี่สิบปีที่ผ่านมา
ผมย้ายไปเป็นสารวัตรปราบปรามอยู่ที่อำเภอชัยบาดาล
ลพบุรี เมื่อยี่สิบปีที่แล้วที่นั่นยังมีป่าหนาแน่น คนแห่กันไป
หักล้างถางพงจากทุกสารทิศ

คนที่บุกป่าฟันป่าด้วยมือตนเองในสมัยนั้นต้องแน
จริงถึงจะอยู่รอด รอดหนึ่งคือรอดจากไข้ป่า รอดสองคือ
รอดจากคนด้วยกันซึ่งล้วนแต่เป็นคนที่มีประวัติร้ายติดหลัง
กันไปทั้งนั้น ผมอยู่ที่นั่นต้องออกไปชันสูตรพลิกศพกัน
ทุกอาทิตย์

“ทำไมมีแต่นักเลง” ผมถามจำหิน จำคู่หูที่ไปไหน
มาไหนกับผมเสมอ

“นักเลงที่ไหนเล่าสารวัตร” เขาหัวเราะ “นี่มัน
เดนตายทั้งนั้น”

คำตอบของจำหินทำให้ผมได้คิด จริงสิคนเหล่านี้
หากไม่แน่จริงไหนเลยจะละบ้านไปเผชิญโชคในที่ตนเอง
ไม่คุ้นได้ ทุกคนที่นั่นมีปืนเหน็บหลังกันทุกคน และขอโทษ

ถ้าหากจะจับข้อหาพกปิ่นเถื่อนมันก็จับกันไม่ไหวเพราะที่พกกันนั้นเถื่อนทั้งสิ้น

จำหินหินสมชื่อ เป็นตำรวจรุ่นเก่าที่สมัครเข้าไปเป็นตำรวจ ร่างนามาตั้งแต่หนุ่ม โผผาง พุดจาไม่เกรงใจใคร ตาเรียวออกเจ้าเล่ห์ มือไวตีนไวพอกับชักปิ่นไวและยิงแม่นยำด้วย ผมชอบความเป็นคนจริงของจำหิน เขาจึงเป็นคู่หูของผม ทั้งในโรงพักและนอกโรงพัก

ผมเข้าใจคำว่าดิบและเถื่อนอย่างทะลุปรุโปร่งก็เมื่อมาอยู่ที่ชัยบาดาลนี้แหละ ตั้งแต่เป็นตำรวจมาผมยังไม่เคยเห็นที่ไหนยิ่งกันง่าย ๆ เหมือนที่นั่น ขนาดเพชรบุรีที่ขึ้นชื่อว่า เป็นแดนคนดุ ผมก็ผ่านมาแล้ว ที่นั่นแม้จะมีคดีฆ่ากันบ้าง ก็เชื่อว่าฆ่ากันทุกวัน นาน ๆ ถึงจะฆ่ากันที เพียงแต่ว่าการฆ่ากันของที่นี่เป็นงานใหญ่ ใช้อาวุธแบบครบเครื่องเหมือนทำสงครามย่อย ๆ เลยทีเดียว ฆ่าคนคนเดียวบางทีใช้จรวดอาร์พีจี ถล่มจนสะเทือนเลื่อนลั่นก็เลยเป็นข่าวดังทางหน้าหนังสือพิมพ์ แต่ที่ชัยบาดาลไม่ต้องลงทุนอาวุธกันถึงขนาดนั้น ปืนแก๊ปกระบอกเดียวก็ฆ่ากันได้ แล้วฆ่ากันก็แบบเงียบเชียบจริง ๆ ผมเองนาน ๆ ถึงจะจับมือสังหารได้สักคนหนึ่งจนเขาเรียกว่า สารวัตรเชื่องช้า - น่าอายจริง

เมื่อป่าเริ่มเตียนบรรดานายทุนก็เริ่มเข้าไปปลงหลักปักฐาน บางคนไปกว้านซื้อที่ดิน บางคนเปิดร้านรับซื้อและ

ขายพันธุ์พืชไร่ บางคนไปออกเงินกู้ให้ชาวไร่拿去ลงทุน แล้วเอาที่ดินมาค้าไว้ ฝนแล้งสักสองปีที่ดินก็หลุดไปเป็นของ เจ้าแก่

ขุนโจรกลุ่มหนึ่งหัวใส เห็นว่ามีเศรษฐีเข้าไปอยู่มาก พอแล้วมันก็รวมตัวกัน แทนที่จะใช้วิธีปล้นแบบเก่าก็เปลี่ยน วิธีใหม่เป็นการดักจับตัวบรรดาเศรษฐีเหล่านี้ขึ้นเขาแล้ว จดหมายมาเรียกค่าไถ่ แรกๆ ตำรวจไม่รู้เรื่องเลยว่ามีโจร เรียกค่าไถ่เกิดขึ้น บรรดาญาติเศรษฐีที่ได้รับจดหมายจากโจร ล้วนปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของโจรทุกประการ จนโจร ยามใจลักพาตัวใครต่อใครตะไป

เมื่อถูกโจรรุกรหนักเข้าบรรดาเศรษฐีทนไม่ไหวก็แจ้ง ให้ตำรวจรู้ พวกเขาก็วางแผนซ้อนแผน เอาเงินยัดใส่ไป ล่อโจรกันบ้าง ซึ่งก็กวาดล้างไปได้หลายราย แต่รายหนึ่งนี้ ร้ายกาจมาก เป็นโจรที่ปฏิบัติการคนเดียวและค่อนข้างจะ เขียวโหดกับเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย ถ้ามันรู้ระแคะระคายว่า ญาติพี่น้องของเหยื่อหักหลังมันจะฆ่าเหยื่อทันที จนขวัญผวา ไปตาม ๆ กัน

โจรคนนี้มีชื่ออาละวาดอยู่แค่ชัยบาดาลเท่านั้น มันขยายเขตอิทธิพลลงมาถึงอำเภอดอนสัก ลามไปถึง บ้านหมีดอนบนและกินลึกไปถึงอำเภอดงตาล จังหวัด นครสวรรค์ ผม จำห็น กับทีมตำรวจเฉพาะกิจไล่ล่าขุนโจร

คนนี้ก็ทนจนอ่อนใจ เรายกกันไปเป็นโขยง อาวุธมีทุกชนิด แถมยังมีสุนัขตำรวจร่วมไปอีกสามตัว ให้ตายเถอะ ไม่เคยเห็นร่องรอยของขุนโจรคนนี้เลย มันปฏิบัติการเดี่ยวจริง ๆ เพราะขณะที่เราไล่ล่ามันบนภูเขา มันหายตัวเหมือนปีศาจมาลักพาตัวเจ้าแก่ร้านยาจากโคกสำโรงเย้ยเราเล่นเสียงั้นแหละ

ความอู้อ้อของขุนโจรคนนี้ทำให้ตลาดที่เคยคึกคักกลายเป็นตลาดที่มีแต่ความเงียบเชียบ ยังไม่ทันพลบค่ำเลยร้านค้าต่าง ๆ ปิดห้อยกันหมด เหลือไว้ก็แต่แม่ค้าที่ออกมาขายขนมตอนกลางคืนซึ่งมีแต่สามล้อและกรรมกรมาอุดหนุนกันไม่เท่าไร เพราะบรรดาข้าราชการกับผู้ที่เห็นว่าตนเองน่าจะอยู่ในข่ายถูกลักพาตัวไม่ยอมออกมาอุดหนุนกันเหมือนก่อนหน้านี้เข้าร้านขายขนมกลางคืนก็เลิกร้างไปโดยปริยาย

ผมถูกผู้บังคับบัญชากดดันอย่างหนัก

“แยกตัวไปเองเหอะวะ” ผมปรึกษากับจำหิน

“ทำไมเล่าสารวัตร”

“รบเต็มรูปแบบอย่างนี้ไม่ทันกินหรอก” ผมหงุดหงิดกับความอึดอ้ายของทีมล่าที่ชนอาวุธอย่างกับจะไปยึดบ้านยึดเมืองมาเป็นเมืองขึ้น

จำหินหัวเราะชอบใจ “น่าจะพูดอย่างนี้นานแล้ว”
เขายิ้มวน

“ทำไม” คราวนี้ผมย้อนถามบ้าง

“ทำไมนะรี” จำหีนวางปิ่น เช็ดเหงื่อที่ออกมาชุ่มเสื้อ
“ก็เหมือนไอ้กันรบเวียดกงนั่นแหละ ยกไปเป็นขบวนเวียดกง
คนเดียวถล่มราบทั้งกองร้อย”

“นั่นซี”

“อย่ามัวนั่นซี ๆ อยู่เลย แยกก็แยก” เขายู

ผมลงจากภูเขาสองคนกับจำหีนเพื่อแจ้งความจำนง
ต่อผู้บังคับบัญชาว่าต้องการล่าขุนโจรชื่อก้องคนนั้นด้วยมือ
ของผมเอง

“ทั้งโขยงยังค้นไม่เจอ” เจ้านายของผมไม่เห็นด้วย

“ผมจะใช้วิธีการแบบโจร”

“ไหนว่ารายละเอียดยไปซิ”

หลังจากฟังผมเล่าถึงแผนการที่ผมและจำหีนจะทำ
ผู้บังคับบัญชาของผมคิดอยู่สักครู่หนึ่งก็ตัดสินใจ “เฝ้าลองดู”

ผมกับจำหีนถอดเครื่องแบบทิ้งไว้ที่โรงพัก หาเสื้อผ้า
แบบชาวบ้านใส่ไป ปิ่นก็ซ่อนไว้ในกระสอบที่แบกขึ้นป่า
สวมหมวกหลุบหน้าหน่อยก็พอกล่อมกลมเป็นคนจรได้
คนหนึ่ง

จำหีนพาผมบุกไปทุกหมู่บ้านเพื่อหาข่าว บางวัน
หาข่าวกับชาวบ้านมากไปหน่อยก็เมาหลับกลิ้งอยู่ที่ศาลาวัด
ที่นี่เองที่ผมกับจำหีนได้ข่าวจากคู่หูซีเมาของเขา

“มันจะขึ้นเขาคืนนี้” เขาระชิบ

“แน่นา” จำห็นไม่มันใจ

“แนซีพี ผมเห็นเมี่ยมันออกมาซื้อเหล้า”

คำว่า เมีย ทำให้พวกเรตบอผาง “ทำไมเรลืม
เรื่องนีไป” ผมหมายถึงการเผ้าความเคลื่อนไหวของเมีย
ขุนโจร เพราะธรรมชาติแล้วไม่ว่าขุนโจรคนนั้นจะร้ายกาจ
เพียงใด แต่กับแม่ เมีย และลูกแล้วจะเป็นเหมือนกับดัก
ที่มันจะต้องย้อนมา

“ก็มันย้ายแม่ย้ายเมียไปที่อื่นนานแล้ว”

“เออ”

เมื่อสอบถามจนแน่ใจแล้วผมกับจำห็นก็ล่งหน้า
ลัดขึ้นภูเขาไปก่อน ผมลืมชื่อภูเขาไปเสียแล้ว แต่ภูเขาลูกนั้น
มีทางขึ้นทางเดียว

จำห็นเคยฝีกอบรมหลักสูตรจารกรรมด้วยวัสดุใน
ท้องถิ่นมาแล้ว ใครที่เคยดูภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่องหนึ่งซึ่ง
พระเอกเก่งนักในเรื่องหยิบฉวยเอาสิ่งใกล้ตัวมาดัดแปลง
เป็นอาวุธ นั้นแหละหลักสูตรที่จำห็นสำเร็จมาโดยทหารเป็น
ผู้ฝึกให้

คืนนั้นเป็นคืนเดือนมืด เรามองดาวเห็นเพียงรำไร
ผ่านช่องว่างระหว่างใบไม้ จำห็นกำลังง่วนอยู่กับของสิ่งหนึ่ง

“ปุ๋ย” เขาเงยหน้าบอก แล้วเร่งบรรจุปุ๋ยกับของ

บางอย่างลงในถุงพลาสติก “ช่วยหน่อยसारวัตร” เขาส่งถุงพลาสติกนั้นมาให้

ปู้ยที่ชาวไร่ชาวนาใช้นั้นถ้าเติมสารบางอย่างลงไปก็เป็นระเบิดเรต๊อๆ นี่เอง เรื่องนี้พวกเราารู้สูตร แต่ด้วยจรรยาบรรณไม่สามารถเปิดเผยอะไรได้มากกว่านี้ จำห็นเอาถุงพลาสติกเหล่านั้นไปซุกตามที่ต่างๆ เขาติดเครื่องจุดประกายเหมือนที่นักแสดงภาพยนตร์ติดไว้ตามเสื้อ เวลาถูกยิงมันจะระเบิดออกมาเหมือนถูกยิงจริง ๆ จากนั้นก็นั่งซุ่มกันเจียบ

เราสองคนนำวิชาลูกเสือมาใช้ นั่นคือถ้าอยากสังเกตความเคลื่อนไหวใด ๆ ต้องนั่งให้ต่ำหรือไม่กั้นอนราบลงแล้วมองไปยังทิศที่เราต้องการดู หากมีคนหรือสัตว์เคลื่อนไหวเราจะเห็นได้ในความมืด

“จับเป็นหรือตาย” จำห็นกระซิบ

“ตายหรือเป็นคำหวัก็เท่ากัน”

“ถ้าต่อสู้ก็วิสามัญฆาตกรรมนะसारวัตร”

“ดูก่อนซี ต้องให้โอกาสคน” ผมไม่ยอมให้จำห็นหรือผมจับตาย

“โรงเรียนนายร้อยสอนหรือ” เขาถาม ผมพยักหน้า

“แต่โรงเรียนนักเลงต้องยิงศัตรูก่อนที่จะศัตรูจะยิงเรา”

“เราเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์นะจำ” ผมให้สติเขายกมือให้สัญญาณว่าเจียบ มีเสียงเคลื่อนไหวอยู่เบื้องหน้า

แต่แล้วก็เงียบไป ผมเงยหน้าขึ้นแต่จำหिनกดให้ราบลงไป บอกไปให้รู้ว่าขุนโจรที่เราต้องการมาแล้ว แต่มันเป็นยอดขุนโจรย่อมระแวงภัยเป็นธรรมดา

นานเกือบชั่วโมงผมจะโอหลายครั้งแต่ก็ต้องกล้ำกลืนไว้ในอก เสียงเดินแผ่วๆแว่วมา จำหिनยกนิ้วให้รู้ว่ามาสองจริงอย่างจำหिनว่า ขุนโจรคงจะเอาเมียมาด้วย มันให้เมียเดินหน้า ตัวเองระวังอยู่ข้างหลัง

“ปัง” จำหिनกดรีโมทระยะไกล ระเบิดปุ๋ยทำให้ขุนโจรผลึกเมียให้นอนราบลง

“ปัง ปัง ปัง” คราวนี้ระเบิดปุ๋ยของจำหินดังรายรอบ ขุนโจรก็ยิงตอบโต้ไปทางไฟที่แลบวาบแต่ละทิศ ผมเห็นขุนโจรผละจากเมียย่องไปอีกทิศหนึ่งทางตะวันตก

“ปัง” ระเบิดปุ๋ยดังทางทิศตะวันออก ขุนโจรหันมาลาดกระสุนไปทางนั้นหลายนัด

“พี่ช่วยด้วย” เสียงผู้หญิงร้องขึ้น ผมเห็นขุนโจรเคลื่อนไหวก็ประทับป็นิ่งไปทางนั้น

“นี่จำหिनอย่าเข้ามานะไม่งั้นเมียเอ็งตาย” กิตติศัพท์ความโหดของจำหिनทำให้ไม่มีการเคลื่อนไหว “ถ้าเอ็งหนีเมียเอ็งก็ตาย” เอาละซีจำหินเล่นสงครามประสาทกับขุนโจรเสียแล้ว

“ตำรวจล้อมไว้หมดแล้ว” คราวนี้เป็นเสียงของผมบ้าง

การเปลี่ยนเสียงของตำรวจเป็นสงครามจิตวิทยาอย่างหนึ่งที่ใช้กดดันพวกโจร มันไม่รู้หรอกว่ามีตำรวจมากี่คน แต่ก็ไม้อาจข่มมันได้ เสียงเคลื่อนไหวทำให้ผมลั่นกระสุน

“ปัง” กระสุนนัดนั้นทำให้เกิดเสียงดังสวบ การที่ไม่มีเสียงยิงโต้ตอบสันนิษฐานได้สามทาง หนึ่งกระสุนหมด สองตาย สามมันเก็บกระสุนไว้ปลิดชีวิตพวกเราภายหลัง

ผมไม่มีเวลาตัดสินใจแล้ว ลูกพรวดวิ่งเข้าไปขณะที่ขุนโจรวิ่งปืนที่ขัดเถาไม้อยู่ ผมจ่อเอ็ม ๑๖ และชูสัทับ “ยอมให้จับเสียดี ๆ”

จำหินใส่กุญแจมือเมียขุนโจรแล้ววิ่งมา เขาฉายไฟส่องไปที่หน้า “ดูยงนี่” เลือดจากไหล่ขวาชุ่มเสื้อ นี่ถ้าผมปล่อยกระสุนหมดแม้จะมีหวังว่าตายโดยไม่ต้องสงสัย

การจับขุนโจรเรียกค่าไถ่คราวนั้นจะว่ายากก็ยาก จะว่าง่ายก็ง่าย และนับแต่นั้นมาขุนโจรเข้มนักเข้าไปรับใช้กรรมในตาราง

ขุนโจรเข้มนักคือเข้มน คนที่ผมทักเข้มนี่แหละ

หลังจากจับขุนโจรเข้มนได้แล้วผมก็ลาออกจากอาชีพตำรวจเพราะพี่เขยซึ่งกลับจากอเมริกาบอกว่า อีกหน่อยบ้านเราจะตามหลังอเมริกันเรื่องการจ้างยามรักษาความปลอดภัยให้ทรัพย์สินของบริษัทห้างร้านและธนาคารต่าง ๆ

ซึ่งอาจจะหมายรวมถึงร้านทองต่อไปในอนาคตด้วย เขาชวนให้มาบุกเบิกผมก็เลยลาออกมาแต่บัดนั้น ไม่นึกเลยว่าโชคชะตาของนายตำรวจปราบปรามคนหนึ่งกับขุนโจรคนหนึ่งจะต้องโคจรมาพบกันอีก

วันศุกร์ที่ผ่านมาลูกน้องที่เป็นยามเฝ้าหอประชุมหน้าตึ้นขึ้นมา

“มีอะไร”

“ผมดูมวยฟรีสารวัตร” พวกเขาเรียกผมตามพี่เขย

“ชิงแชมป์โลกหรือ”

“เปล่าหรอกครับ ช้างห้องประชุมเรานี่เอง” เขาเริ่มเล่า “ไอ้หัวหน้าคนงานนะซี มันเอ็ดลูกน้องว่าฟองน้ำที่หุ้มท่อแอร์มันรุ่มร่าย ทำไมไม่เอาฟรอยหุ้มให้เรียบร้อยเท่านั้นแหละลูกน้องโกรธหาว่าจู้จี้สั่งงานไม่รู้เรื่อง”

“หัวล้านหรือถึงใจน้อย”

“ไม่ล้านหรอกสารวัตร มันคงอายแฟนสาวที่มาแะตึมน้ำตอนถูกตุพอดี”

“อ้อ!”

“มันคงอายแฟนมันนะ โดดถีบหัวหน้างานหายหลังตึงไปเลย มีหน้าข้านะตามไปเตะซ้ำแล้วถอยมาตั้งหลัก”

“หัวหน้าชื่อแซมหรือเปล่า”

“นั่นแหละ” ตัวโตยังกะยักษ์ให้ลูกน้องตัวเท่า

ลูกหมาข่มเอาได้”

“ฮ้า!”

“ฮ้าอะไรกัน ผมยืนดูอยู่” ลูกน้องหัวเราะ “แต่แหมตอนที่ลูกขึ้นมานั่นสิน่ากลัว” เขาทำท่าชนพองสยองเกล้า

“ทำไม”

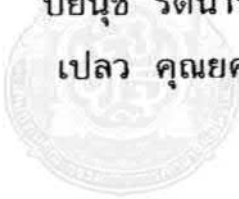
“นัยน์ตาหัวหน้าคนงานวาวอย่างกะตาเสือแน่ะ ไอนั้นเซเลยนะพี่ แกเดินสามซุมเข้าไปเลย ผมนึกว่าเอาละวะ แต่พอผู้หญิงแฟนเจ้านั้นยกมือไหว้บอกว่าหัวหน้าอย่า เท้านั้นมันก็หยุด ปิดเนื้อปิดตัวแล้วบอกว่า ไปเหอะไปทำงาน ไม่น่าเชื่อเลยพี่ นึกว่าจะสู้คน ที่ไหนได้...” เสียงหัวเรานั้นแกมเยาะหยันอยู่ในที

ผมไม่ได้บอกลูกน้องหรือกว่า หัวหน้าคนงานชื่อเข้มที่ถูกลูกน้องโดดถีบจนแผ่หรานั้น เขาคืออดีตขุนโจรที่เคยขึ้นหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์เมื่อเกือบยี่สิบปีก่อน และที่เขาไม่ตอบโต้ก็คงไม่ได้หมายความว่าเขาไม่สู้คน หากเขาคงรู้รสชาติชีวิตดีแล้วว่าการกระทำบางอย่างที่เป็นทางเสื่อมเสียอันยืดยาวนานมีแต่ทุกข์ไม่สิ้นสุด เขาจึงไม่คิดแค้นไม่คิดอาฆาต รู้จักยับยั้งชั่งใจมากกว่าที่ผ่านมา

คงเข้าทำนองที่ว่า รักยาวให้สั้น รักสั้นให้ต่อ นั่นเอง

แนะนำนักเขียน

จรรยงค์ พุ่มมุล
เฉลิมศรี เข้มทรัพย์
ดรุณี เดชานุสรณ์
ถวัลย์ มาศจรัส
ปิยนุช รัตนานุกูล
เปลาว คุณยศยิ่ง

จรรยงค์ พุ่มมูล

นายจรรยงค์ พุ่มมูล ได้รับรางวัลการประกวดเรื่องสั้น สำนวนไทย ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๓๙ ในเรื่องหยาดน้ำตาของป้าสาย ตามสำนวนภาษิต 'รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี'

จรรยงค์ พุ่มมูล เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๕ มีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท สำเร็จการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก ปัจจุบันรับราชการครู ตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๕ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนดงขุยวิทยาคม ตำบลดงขุย อำเภอนครชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ เคยเป็นตัวแทนครูไทยเดินทางไปดูงานการศึกษาและวิชาชีพครู ณ สาธารณรัฐเกาหลี ที่อยู่ปัจจุบันคือ ๒๔๖/๑ หมู่ ๔ ตำบลดงขุย อำเภอนครชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

จรรยงค์ พุ่มมูล ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานอย่างสูง ได้รับการยกย่องและได้รับรางวัลต่าง ๆ ดังนี้

- พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้รับรางวัล ‘ครูผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้านสื่อการเรียนการสอน’ ของคุรุสภา
- พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้เป็นครูภาษาไทยดีเด่น ของคุรุสภา และครูแม่แบบวิชาภาษาไทย ของเขตการศึกษา ๗
- พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้รับเลือกเป็นข้าราชการตัวอย่างของกระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็น ‘ครูดีศรีเพชรบูรณ์’

ผลงานด้านการเขียน เคยได้รับรางวัลชนะเลิศการแต่งบทร้อยกรองอายุพรปีใหม่ของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

จรรยา ศุภมุล เห็นความสำคัญของการอ่านและการเขียนว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์และความรู้ ทำให้โลกทรรศน์กว้างขึ้น ส่วนการเขียนก็ช่วยในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด งานวรรณกรรมเป็นสื่อที่มีคุณค่ายิ่งอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน วรรณกรรมที่ดีย่อมให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านหรือผู้ฟัง ไม่ว่าจะเป็นในแง่ความรู้ ความบันเทิงหรือแนวทางในการดำเนินชีวิต

เฉลิมศรี เข้มทรัพย์

นางเฉลิมศรี เข้มทรัพย์ ชะนะการประกวดเรื่องสั้น
สำนวนไทย ครั้งที่ ๒ ของสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ
ในเรื่องฤาจะสู้น้ำใจ ซึ่งแต่งตามสำนวนสุภาษิต 'น้ำผักบุ้งไป
น้ำสายบัวมา'

เฉลิมศรี เข้มทรัพย์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน
๒๔๘๓ มีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาจากวิทยาลัย
วิชาการศึกษาประสานมิตร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ รับราชการครู
อยู่ที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศราชบุรี ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ๓
ระดับ ๘ เคยได้รับยกย่องเป็นครูภาษาไทยดีเด่นของคุรุสภา
ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่ ๑๒๔/๕๙ ถนนมนตรี
สุริยวงศ์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดราชบุรี ๗๐๐๐

เฉลิมศรี เข้มทรัพย์ มีประสบการณ์ในการสอนวิชา
ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี
เป็นคนที่สนใจในเรื่องการเขียนเรียงความและเรื่องสั้นมา

๑๖๖ เรื่องสั้นสำนวนไทย

ตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียน เฉลิมศรี เข้มทรัพย์ มีความเห็นว่าการอ่านและการฟังเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียน ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเลือกอ่านหนังสือเลือกฟังสิ่งที่มีคุณค่า เช่นงานของนักเขียน และนักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง เพื่อจะได้แนวทางที่ดีและยังเป็นการประหยัดเวลาด้วย

ดรุณี เดชานุสรณ์

นางสาวดรุณี เดชานุสรณ์ เกิดเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๐๐ มีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ที่อยู่ปัจจุบันคือ ๖/๑ เค็ดคีรีวรรณ ตำบลลำภูรา อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ๙๒๑๙๐ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากวิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช และกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโท วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา รับราชการเป็นครู ตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๖ โรงเรียนบ้านคลองมวน กิ่งอำเภอรังษี จังหวัดตรัง ๙๒๑๓๐

ดรุณี เดชานุสรณ์ เขียนเรื่องสั้นอยู่เสมอ มีผลงานเผยแพร่ใน ฟ้ามืองไทย ช่อกระเจต เนชั่นสุดสัปดาห์ ชีวิตต้องสู้และมิติใหม่ บันทิตสาร ม.ศ.ว. ภาคใต้ เคยได้รับรางวัลการเขียนหลายรางวัล เช่น

- พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับรางวัลดีเด่นการเขียนเรื่องสั้นจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สำนักนายกรัฐมนตรี

- พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้รับรางวัลการประกวดเรื่องสั้น
สำนวนไทย เรื่อง งานศพ จากสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ

- พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับรางวัลการประกวดเรื่องสั้น
สำนวนไทย ครั้งที่ ๒ เรื่อง คือเรื่อง บ้านหลังใหม่ ใน
สำนวนภาษิต 'ปลูกเรือนพอตัว หวีหัวพอเกล้า' และเรื่อง
ชื่อนำโชค ในสำนวนภาษิต 'รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง'

ดร.ณี เดชานุสรณ์มีแนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน การ
เขียน และงานวรรณกรรมว่า วรรณกรรมคือคลังความรู้
การอ่านวรรณกรรมก่อให้เกิดความคิดนำไปสู่การเขียน
การอ่านจึงมีความสำคัญมาก สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือเยาวชน
ที่สนใจอ่านน้อยลงเพราะมีสื่ออื่นๆ ให้ดูและฟังแทน

ถวัลย์ มาตรฐาน

นายถวัลย์ มาตรฐาน เป็นนักเขียนที่มีความสามารถหลายด้าน มีผลงานเป็นที่รู้จักกันดีทั้งบทความ เรื่องสั้น สารคดี และนวนิยาย รวมทั้งวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนด้วย

ผลงานของถวัลย์ มาตรฐานได้รับรางวัลเป็นจำนวนมาก เคยส่งเรื่องสั้นสำนวนไทย ที่สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ จัดประกวดในปี ๒๕๓๘ และได้รับรางวัลมาแล้ว คือเรื่อง อวดฉลาดเป็นสมบัติของคนโง่ อวดโก้เป็นสมบัติของคนจน, กว่าถั่วจะสุกงาก็ไหม้, โรงเรียนตายแล้ว ในการประกวดเรื่องสั้นสำนวนไทย ครั้งที่ ๒ ในปี ๒๕๓๙ ถวัลย์ มาตรฐาน ได้ส่งเรื่องสั้นเข้าประกวดอีกและได้รับรางวัลหลายเรื่อง คือ

- เหตุเกิดวันศุกร์ ในสำนวนภาษิต ‘รักษาวให้บัน รักษันให้ต่อ’
- ประคำกระตูก ในสำนวนภาษิต ‘เนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ไธรงนั้ กระตูกแขวนคอ’
- ไล่ด้ (ไม้ผี) ในสำนวนภาษิต ‘รักดีหามจั่ว รักชั่วหามเสา’

๑๗๐ เรื่องสั้นสำนวนไทย

- จอมคน ในสำนวนภาษิต ‘ชายผ้าเอาหน้ารอด’
- สัมมนาโคก ในสำนวนภาษิต ‘ถีลอดตัวข้าง
ท่างลอดตัวเส้น’
- เรื่องของลุงสี ในสำนวนภาษิต ‘คบพาล
พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล’
- ศิลปินเดี่ยว ในสำนวนภาษิต ‘ขี่ช้างจับตั๊กแตน’
นอกเหนือจากใช้ชื่อจริงในการเขียนแล้ว ถวัลย์
มาศจรัสยังใช้นามปากกา ‘ปาสาณ ปัดกสิน’ และ ‘อนวัช
อนุสารนี’ ด้วย

ถวัลย์ มาศจรัส ให้ความสำคัญต่อการอ่านและ
การเขียนมาก เพราะการอ่านเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์
ของคนอื่น ส่วนการเขียนเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ให้
ผู้อื่นได้เรียนรู้ และวรรณกรรมเป็นรากร่วมทางวัฒนธรรมของ
คนไทย ช่วยจรรโลงสังคมให้เกิดความสุนทรีย์ในด้านจิตใจ

ถวัลย์ มาศจรัส เกิดเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๕
บ้านเดิมอยู่ที่อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จบการศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหา-
วิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รับราชการในตำแหน่งนักวิชาการ
วัฒนธรรม ๗ หัวหน้าฝ่ายศิลปินแห่งชาติ สำนักงานคณะ-
กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ถนนรัชดาภิเษก เขตห้วยขวาง
กรุงเทพฯ ๑๐๓๒๐

ปิยนุช รัตนานุกูล

นางสาวปิยนุช รัตนานุกูล เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ มีภูมิลำเนาอยู่ที่ ๑๒๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าแค อำเภอมืองฯ จังหวัดพัทลุง ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถานที่ติดต่อคือหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

ปิยนุช รัตนานุกูล มีประสบการณ์ในด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง และเคยได้รับรางวัลต่าง ๆ ดังนี้

- รางวัลชมเชยการประกวดเรื่องสั้นจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
- รางวัลชนะเลิศการประกวดเรียงความ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- รางวัลชนะเลิศการประกวดคำประพันธ์ประเภทกลอนสด

- รางวัลชนะเลิศการเขียนบทและโต้วาทีมัธยมศึกษา รุ่นที่ ๔ ของบริษัทภาษาโปรดัคชั่น จำกัด

ปิยณัฐ รัตนานุกูลเป็นคนที่ชอบอ่านงานวรรณกรรมของนักประพันธ์ทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ มีความสนใจและใฝ่ฝันที่จะเป็นนักประพันธ์มาตั้งแต่ยังเด็ก โดยเฉพาะการแต่งเรื่องสั้น และชอบแต่งบทกลอนเข้าประกวดเป็นประจำ

รางวัลล่าสุดคือ ชนะการประกวดเรื่องสั้นสำนวนไทยของสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ในเรื่อง คนแบบฉัน ตามสำนวนภาษิต 'ตำข้าวสารกรอกหม้อ'

เปลว คุณยศยิ่ง

นายเปลว คุณยศยิ่ง เป็นนักเขียน ที่มีประสบการณ์ และมีผลงานเรื่องสั้นตีพิมพ์ในนิตยสารฟ้าเมืองทอง ฟ้าเมืองไทย และ วิทยากรย์ หลายเรื่องและเขียนเรื่องสั้นประกวดได้รับรางวัลหลายเรื่องด้วยกัน เช่น

- เรื่องสั้นเรื่อง น้ำนา น้ำใจ ในหัวข้อสุภาษิต 'น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า' ในการประกวดเรื่องสั้นสำนวนไทย ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘ ของสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ

- หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง ใครเอ่ย และเรื่อง กระต่ายกลับใจ ในการประกวดของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา พ.ศ. ๒๕๓๘ และ ๒๕๓๙ ตามลำดับ

เปลว คุณยศยิ่งจบการศึกษาศาสาศึกษาศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๒ มีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอตอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ สถานที่อยู่ปัจจุบันคือ ๒๙๐ หมู่ที่ ๑๐

ตำบลสบบก กิ่งอำเภอกุซาง จังหวัดพะเยา ๕๖๑๑๐
รับราชการเป็นอาจารย์ ๒ ระดับ ๖ อยู่ที่โรงเรียนบ้านแกใหม่
นิคม กิ่งอำเภอกุซาง จังหวัดพะเยา

เปลว คุณยศยังมีความเห็นว่าการอ่านและการเขียน
ภาษาไทยเป็นเส้นทางชีวิตของคนไทย เป็นปัจจัยสำคัญของ
ความมั่นคงของชาติ เป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้
เป็นวัฒนธรรมที่น่าภาคภูมิใจของคนไทยที่สืบทอดมาช้านาน
และงานวรรณกรรมคือภาพสะท้อนวิถีชีวิตของคนไทย
สังคม สิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ผู้ที่สนใจ
ในงานวรรณกรรมถือว่าเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในระดับหนึ่ง
แต่ในปัจจุบันนี้คนไทยไม่ค่อยตระหนักในการใช้ภาษาไทย
มากเท่าที่ควร จึงพูด อ่าน เขียนและใช้ภาษาผิดอยู่เป็นประจำ

รายชื่อคณะกรรมการตัดสินการประกวดเรื่องสั้น

๑. นางสาวโย โจนสโรช	ประธานกรรมการ
๒. นางปราณี บุญชุ่ม	รองประธานกรรมการ
๓. นางสุมาลี รัตนปราการ	กรรมการ
๔. นางอุไรวรรณ เนาวรุจิ	กรรมการ
๕. นางสุภัทร สวัสดิรักษ์	กรรมการ
๖. นางยุพา งามสมจิต	กรรมการ
๗. นายมานพ ถนอมศรี	กรรมการ
๘. นางวินิตา ดิถียนต์	กรรมการ
๙. นางวรรณิ ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๐. นางพรสวรรค์ อุทาร์วุฒิพงศ์	กรรมการ
๑๑. นางสาววิณา โจนราธา	กรรมการ
๑๒. นางมาลินี ผลไธการ	กรรมการ
๑๓. นางจารุดี ผลไธการ	กรรมการ
๑๔. นางศิริรัตน์ วงศ์สุวรรณ	กรรมการ
๑๕. นางสาวสมพร จารุณัญ	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. นายเอนก รัตนปิยะภากรณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. นางสาวลำเตียร ชนะสุวรรณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๗๖ เรื่องสั้นสำนวนไทย

บรรณาธิการ

นางสาวสมพร จารุณี

นายมานพ ถนอมศรี

ภาพปก

นายณรงค์ แก้วสว่าง

ภาพประกอบ

ฝ่ายเลขศิลป์ ศูนย์พัฒนาหนังสือ

